



## NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego

KNO.410.4.2.2023

Łukasz Gaweł  
Dyrektor Muzeum Narodowego w Warszawie  
Muzeum Narodowe w Warszawie  
Aleje Jerozolimskie 3  
00-495 Warszawa

# WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/023 – Funkcjonowanie Muzeum Narodowego w Warszawie

**Tekst zmieniony zgodnie z uchwałą Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej  
w Najwyższej Izby Kontroli z dnia 6 grudnia 2023 r. znak KPK-KPO.441.161.2023**

## I. Dane identyfikacyjne

|                                     |  |
|-------------------------------------|--|
| Jednostka kontrolowana              | Muzeum Narodowe w Warszawie <sup>1</sup> , Aleje Jerozolimskie 3, 00-495 Warszawa  |
| Kierownik jednostki kontrolowanej   | Łukasz Gawel, Dyrektor Muzeum Narodowego w Warszawie, od 16 listopada 2020 r.<br>W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: Łukasz Gawel, p.o. Dyrektora, od 3 grudnia 2019 r. do 15 listopada 2020 r.; Jerzy Miziołek, Dyrektor, od 30 listopada 2018 r. do 2 grudnia 2019 r.  |
| Zakres przedmiotowy kontroli        | <ol style="list-style-type: none"><li>1. Realizacja ustawowych zadań merytorycznych przez Muzeum.</li><li>2. Prowadzenie gospodarki finansowej przez Muzeum.</li><li>3. Wykorzystanie środków publicznych przez Muzeum.</li></ol>  |
| Okres objęty kontrolą               | Lata 2019-2023 do czasu zakończenia kontroli, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.  |
| Podstawa prawna podjęcia kontroli   | Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli <sup>2</sup> .  |
| Jednostka przeprowadzająca kontrolę | Najwyższa Izba Kontroli<br>Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego   |
| Kontrolerzy                         | <ol style="list-style-type: none"><li>1. Tomasz Tokajuk, doradca ekonomiczny, legitymacja służbowa nr 21528.</li><li>2. Aleksandra Górka, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KNO/21/2023 z dnia 9 maja 2023 r., nr KNO/29/2023 z dnia 11 sierpnia 2023 r.</li><li>3. Monika Łukaszewicz, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KNO/27/22/2023 z dnia 6 lipca 2023 r., nr KNO/28/2023 z dnia 11 sierpnia 2023 r.</li><li>4. Mateusz Seroka, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KNO/22/2023 z dnia 9 maja 2023 r.</li></ol> |

(akta kontroli str. 1-7)

<sup>1</sup> Dalej: Muzeum lub MNW.

<sup>2</sup> Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

## II. Ocena ogólna<sup>3</sup> kontrolowanej działalności

### OCENA OGÓLNA

W latach 2019-2023 (do 31 marca) w Muzeum Narodowym w Warszawie podjęto szereg działań zmierzających do reorganizacji tej placówki kulturalnej, co miało wpływ na realizację jej zadań merytorycznych. W tym zakresie opracowano i przyjęto 16 stycznia 2023 r. (po uzyskaniu pozytywnej opinii Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego<sup>4</sup>) nowy Regulamin Organizacyjny. Podjęto również działania dotyczące opracowania szeregu innych istotnych dla funkcjonowania MNW dokumentów, takich jak: Strategia Muzeum, Plany ochrony zabytków, Regulamin organizacji wystaw czasowych. W związku z tym w okresie objętym kontrolą w MNW doszło do zmian na kluczowych stanowiskach (m.in. Dyrektora Muzeum, Zastępców Dyrektora Muzeum, Głównego Księgowego, Głównego Konserwatora Głównego Kuratora). Na wykonywanie zadań Muzeum w latach 2020-2021 - szczególnie na funkcjonowanie jego organów kolegialnych (Kolegium Kuratorów, Kolegium Konserwatorów) - istotny wpływ miała pandemia Covid-19 oraz ograniczenia z niej wynikające.

W zakresie realizacji ustawowych zadań merytorycznych MNW organizowało wystawy stałe i czasowe oraz prowadziło działalność kulturalną, naukową, edukacyjną i wydawniczą. W latach 2019-2022 MNW zorganizowało w Gmachu Głównym jedną nową wystawę stałą oraz 24 czasowe, a także współorganizowało (poza siedzibą MNW) pięć wystaw czasowych w kraju i dwie za granicą. Frekwencja na wystawach organizowanych w Gmachu Głównym Muzeum w okresie objętym kontrolą wyniosła 1 233,9 tys. zwiedzających<sup>5</sup>. W ramach działalności kulturalnej naukowej i edukacyjnej MNW zorganizowało m.in.: 3 848 odczytów, prelekcji i spotkań, w których uczestniczyły 131 092 osoby; 55 seansów filmowych (frekwencja - 2 462 osoby); 18 koncertów (frekwencja - 3 450 osób); 45 imprez plenerowych (frekwencja - 82 778 osób). Zrealizowano ponadto 10 389 zajęć muzealnych (lekcji i warsztatów), w których uczestniczyło 221 713 osób. W ramach działalności wydawniczej przygotowano łącznie 184 pozycje wydawnicze. MNW sporządzało plany działalności merytorycznej i sprawozdania z tej działalności, które przekazywało do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

W Muzeum prawidłowo oznakowywano zgromadzone muzealia oraz ewidencjonowano i opracowywano je w księgach inwentarzowych. W Gmachu Głównym zgromadzono łącznie 741 663 muzealiów. W MNW przeprowadzono proces digitalizacji zbiorów muzealnych. W latach 2019-2022 wartość muzealiów wynikająca z ewidencji księgowej, wykazana w aktywach bilansu w pozycji inne środki trwałe (na kwotę 90 843,2 tys. zł w 2022 r.), nie została uzgodniona z księgami inwentarzowymi. Muzeum przestrzegało wymagań związanych z przenoszeniem zbiorów zarówno w kraju, jak i za granicę. Stwierdzono również, że muzealia MNW przechowane były również poza Gmachem Głównym i Oddziałami Muzeum w Magazynie Mebli Zabytkowych w Tarczynie, na podstawie podpisanej w 1998 r. umowy.

W zakresie sprawowania nadzoru nad ochroną zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych oraz nad zabezpieczeniem zbiorów przed pożarem, kradzieżą oraz innym niebezpieczeństwem grożącym ich zniszczeniem lub utratą w trakcie kontroli Dyrektor MNW podjął prace nad aktualizacją Planu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych Gmachu Głównego Muzeum. W dniu 3 sierpnia 2023 r. wprowadził on Plan ochrony zabytków dla Oddziału Muzeum w Nieborowie i Arkadii (poprzedni plan pochodził z 1983 r.). Muzeum posiadało Instrukcję przygotowania zbiorów Muzeum do ewakuacji oraz Instrukcję bezpieczeństwa pożarowego dla Gmachu Głównego i Kamienicy Krystalla.

<sup>3</sup> Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

<sup>4</sup> Dalej: Minister lub Minister KiDN.

<sup>5</sup> W tym w: 2019 r. - 289,1 tys., 2020 r., - 139,4 tys., 2021 r. - 210,6 tys., 2022 r. - 472,9 tys., 2023 r. (do 31 marca) - 121,9 tys. zwiedzających.

W obszarze realizacji ustawowych zadań merytorycznych Muzeum stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- wystawy czasowe przygotowywano i rozliczano niezgodnie z Regulaminem zarządzania projektami realizowanymi przez MNW w zakresie organizacji wystaw czasowych, w związku z brakiem: opinii Kolegium Kuratorów co do propozycji wystawy; opinii merytorycznych; oświadczeń Dyrektora o przyjęciu projektu wystawy; zgodności w zakresie kosztów poniesionych na organizację wystaw pomiędzy sprawozdaniami z ich realizacji a ewidencją księgową;
- nie dotrzymano terminu przeprowadzenia komisyjnej kontroli zgodności wpisów dokumentacji ewidencyjnej ze stanem faktycznym zbiorów (skontrum), który zgodnie z § 3 ust. 6 rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 30 sierpnia 2004 r. w sprawie zakresu form i sposobu ewidencjonowania zabytków w muzeach<sup>6</sup> wynosi pięć lat od daty zakończenia poprzedniej kontroli;
- nie zapewniono odpowiednich warunków przechowywania muzealiów w Magazynie Mebli Zabytkowych w Tarczynie;
- nie zaktualizowano „Planu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych Gmachu Głównego Muzeum”, co stanowiło naruszenie § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych<sup>7</sup>;
- nie sporządzono planu ochrony zabytków dla Oddziału Muzeum w Nieborowie i Arkadii;
- Instrukcja przygotowania zbiorów Muzeum do ewakuacji nie spełniała wymogów określonych § 28 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 września 2014 r. w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym ich zniszczeniem lub utratą<sup>8</sup> oraz nie była aktualizowana zgodnie z § 30 ust. 3 tego rozporządzenia,
- Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego dla Gmach Głównego i Kamienicy Krystalla nie spełniała wymogów rozporządzenia w sprawie zabezpieczenia zbiorów muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym ich zniszczeniem lub utratą;
- nie sporządzono Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego dla Magazynu Mebli Zabytkowych w Tarczynie, w którym przechowywane są zbiory Muzeum.

W latach 2019-2022 Muzeum<sup>9</sup> wykorzystało udzielone przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego: dotacje podmiotowe w łącznej kwocie 194,8 mln zł ze środków budżetu państwa część 24 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego; dotacje celowe na zadania inwestycyjne i majątkowe w łącznej kwocie 15,7 mln zł z budżetu państwa części 24 i z Funduszu Promocji Kultury<sup>10</sup> oraz dotacje ze środków budżetu UE w łącznej kwocie 9,4 mln zł. Plany finansowe sporządzane były prawidłowo MNW, terminowo przekazywano sprawozdania z ich wykonania do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (MKiDN). Gospodarowanie składnikami majątkowymi w zakresie zbywania i wynajmowania majątku Muzeum było prawidłowe. Nie stwierdzono nieprawidłowości w prowadzeniu ksiąg rachunkowych i sporządzaniu rocznych sprawozdań finansowych. Kwartalne sprawozdania o stanie należności i zobowiązań składano do MKiDN terminowo. Sprawozdania za I kwartał 2023 r. zostały skorygowane, w związku z niezgodnością z danymi w ewidencji księgowej. W okresie objętym kontrolą przy wydatkowaniu przez Muzeum środków publicznych dotacji

<sup>6</sup> Dz. U. Nr 202, poz. 2073, dalej: rozporządzenie w sprawie ewidencjonowania zabytków w muzeach.

<sup>7</sup> Dz. U. Nr 212, poz. 2153, dalej: rozporządzenie w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych.

<sup>8</sup> Dz. U. poz. 1240, dalej: rozporządzenie w sprawie zabezpieczenia zbiorów muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym ich zniszczeniem lub utratą.

<sup>9</sup> W tym Oddziały Muzeum: Muzeum Rzeźby im. Xawerego Dunikowskiego w Królikarni (dalej: Muzeum Rzeźby), Muzeum Plakatu w Wilanowie (dalej: Muzeum Plakatu), Muzeum Wnętrz w Otwocku Wielkim (dalej: Muzeum w Otwocku Wielkim), Muzeum w Nieborowie i Arkadii.

<sup>10</sup> Dalej: FPK.

podmiotowej nie stwierdzono nieprawidłowości. Dotacje celowe udzielone przez Ministra oraz środki własne MNW na zadania inwestycyjne i zadania bieżące dotyczące realizacji programów i zadań wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem.

W obszarze prowadzenia gospodarki finansowej w okresie objętym kontrolą stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- brak regulacji wewnętrznych zawierających aktualnie stosowane stawki za wynajem powierzchni muzealnych na rzecz podmiotów zewnętrznych,
- nieterminowe zwroty niewykorzystanych części dotacji do Ministerstwa,
- naruszenie regulaminu przyznawania i korzystania z służbowych kart płatniczych w związku z jednorazowym zakupem odzieży i obuwia na kwotę 12,3 tys. zł,
- wykazanie w sprawozdaniach RB-N i Rb-Z za I kwartał 2023 r. należności i zobowiązań wymagalnych niezgodnych z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej,
- nieterminowe płatności za wykonane dostawy i usługi na rzecz kontrahentów zewnętrznych,
- brak skutecznego systemu monitorowania czasu pracy w Muzeum,
- prowadzenie książki obiektu budowlanego Gmachu Głównego MNW niezgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie książki obiektu budowlanego<sup>11</sup>.

### III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe<sup>12</sup> kontrolowanej działalności

OBSZAR

#### 1. Realizacja ustawowych zadań merytorycznych przez Muzeum

Opis stanu faktycznego

1. Muzeum Narodowe w Warszawie, wpisane do rejestrów prowadzonych przez ministra właściwego ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, tj. do rejestru instytucji kultury pod numerem RIK 23/92 oraz Państwowego Rejestru Muzeów pod numerem PRM/12/98 funkcjonuje na podstawie statutu nadanego przez organizatora zarządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 14 czerwca 2018 r. w sprawie nadania statutu Muzeum Narodowemu w Warszawie<sup>13</sup>. Zgodnie z obowiązującym Statutem MNW w strukturze Muzeum funkcjonuje pięć oddziałów: Oddział – Muzeum w Nieborowie i Arkadii, Oddział – Muzeum Rzeźby im. X. Dunikowskiego w Królikarni, Oddział – Muzeum Plakatu w Wilanowie, Oddział – Muzeum Wnętrz w Otwocku Wielkim, Oddział Muzeum Fotografii. W latach 2019-2023 w Muzeum obowiązywały regulaminy określające organizację wewnętrzną Muzeum, tj. Regulamin organizacyjny MNW wprowadzony zarządzeniem nr 23 Dyrektora Muzeum Narodowego w Warszawie z dnia 8 listopada 2011 r. oraz Regulamin organizacyjny MNW wprowadzony zarządzeniem nr 1/2023 Dyrektora Muzeum Narodowego w Warszawie z dnia 16 stycznia 2023 r, który był niezgodny ze Statutem MNW w zakresie liczby Oddziałów, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Regulamin organizacyjny obowiązujący od 8 listopada 2018 r. do 16 stycznia 2023 r. oraz regulamin organizacyjny wprowadzony 16 stycznia 2023 r. W Statucie MNW określono, że w Muzeum funkcjonuje pięć Oddziałów, a w Regulaminie Organizacyjnym MNW, wprowadzonym zarządzeniem nr 23, w strukturze organizacyjnej MNW występowało sześć oddziałów – Muzeum Rzeźby im. X. Dunikowskiego w Królikarni, Muzeum Plakatu w Wilanowie, Muzeum Wnętrz w Otwocku Wielkim, Muzeum w Nieborowie i Arkadii, Muzeum

<sup>11</sup> Dz. U. Nr 120, poz. 1134 (uchylone z dniem 1 stycznia 2023 r.), Dalej: rozporządzenie w sprawie obiektu budowlanego.

<sup>12</sup> Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

<sup>13</sup> Dz. Urz. Ministra KiDN, poz. 38. Dalej: Statut MNW.

Fotografii i Muzeum Policji w Pałacu Mostowskich. W latach 2019-2023 (do zakończenia kontroli NIK) faktycznie funkcjonowały cztery Oddziały, tj. Muzeum w Nieborowie i Arkadii, Muzeum Rzeźby im. X. Dunikowskiego w Królikarni, Muzeum Plakatu w Wilanowie i Muzeum Wnętrz w Otwocku Wielkim.

(akta kontroli str.11,14-145, 390-472, 734-737, 4199-4217, 4889-4891)

2. Przy MNW funkcjonuje Rada Muzeum w czternastoosobowym składzie, powołana przez Ministra<sup>14</sup> na kadencję w latach 2020-2024. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego zarządzeniem z dnia 5 czerwca 2013 r.<sup>15</sup> powołał członków Rady Powierniczej na pięcioletnią kadencję w latach 2013-2018, natomiast zarządzeniem z dnia 28 lipca 2020 r.<sup>16</sup> powołał członków Rady Muzeum na kadencję w latach 2020-2024. W okresie od zakończenia kadencji Rady Powierniczej do 27 lipca 2020 r. nie działała w Muzeum Rada Powiernicza ani Rada Muzeum. Szczegółowy tryb pracy Rady MNW określa Regulamin Rady Muzeum Narodowego<sup>17</sup>. Rada oceniała działalność Muzeum na podstawie przedłożonego przez Dyrektora MNW sprawozdania rocznego z działalności oraz opiniowała sprawozdania finansowe. Analiza protokołów posiedzeń Rady MNW wykazała, że w okresie objętym kontrolą posiedzenia Rady MNW odbywały się co najmniej raz w roku<sup>18</sup>. Wnioski i postulaty zgłaszane przez Radę Muzeum w przedmiocie działalności oraz kierunków rozwoju Muzeum dotyczyły: informacji w sprawie ryzyk oraz reakcji na ryzyka w Muzeum (Protokół nr 2/2022 z 7 grudnia 2022 r. z posiedzenia Rady Muzeum); strategii komercyjnej rozwoju Księgarni MNW (Protokół nr 2/2022 z 7 grudnia 2022 r.); globalnej strategii MNW (Protokół nr 2/2022 z 7 grudnia 2022 r.); opracowania polityki zbiorów (Protokół nr 2/2022 z 7 grudnia 2022 r.); uporządkowania nieprawidłowości inwentaryzacyjnych dotyczących muzealiów pochodzących z przedwojennych zbiorów Uniwersytetu Warszawskiego i użyczonych MNW na prawach depozytu w latach 1917-1919, przypisanych do Inwentarza zbiorów własnych MNW w latach 1970-1994 (Protokół nr 2/2022 z 7 grudnia 2022 r.); zabezpieczenia obiektów podczas procesu budowy (Protokół nr 1/2022 z 22 lutego 2022 r.); wystosowania wspólnego listu instytucji kultury do instytucji partnerskich w Ukrainie w związku z sytuacją w Ukrainie (Protokół nr 1/2022 z 22 lutego 2022 r.). W zakresie realizacji wniosków i postulatów zgłaszanych przez Radę Muzeum Dyrektor MNW, Pan Łukasz Gawel wyjaśnił, że analiza ryzyk w MNW prowadzona jest na bieżąco, zgodnie ze szczegółowymi wytycznymi dla sektora finansów publicznych w zakresie planowania i zarządzania ryzykiem (komunikat Ministra Finansów z dnia 6 grudnia 2012 r.), a wnioski i postulaty Rady Muzeum mają charakter uzupełniający i są brane pod uwagę podczas szacowania ryzyk w MNW. Odnosząc się do strategii komercyjnej rozwoju Księgarni, strategia zostanie sformalizowana w I połowie 2024 r., kiedy MNW będzie dysponowało wystarczającymi danymi do formułowania prawidłowych postulatów do tego typu dokumentów, a praca nad całościową strategią rozwoju instytucji nie jest możliwa, z uwagi na trwającą obecnie głęboką zmianę organizacyjną: strukturalną, formalną, personalną. W zakresie polityki opracowania zbiorów powołano zespół ds. wypracowania zbioru rekomendacji stanowiących punkt wyjścia do stworzenia dokumentu polityki gromadzenia zbiorów MNW w Warszawie. Dyrektor MNW wyjaśnił ponadto, że Zespół Głównego Inwentaryzatora prowadzi działania na rzecz uregulowania nieprawidłowości inwentaryzacyjnych dotyczących muzealiów pochodzących z przedwojennych zbiorów Uniwersytetu Warszawskiego. Ostateczne uregulowanie tej kwestii nie jest objęte prerogatywami Dyrektora MNW. MNW rozpoczęło ponadto proces przygotowania inwestycji obejmującej m.in. powierzchnie magazynowe, do których przeniesione zostaną zbiory szczególnie wrażliwe (m.in. obiekty na podłożu papierowym). Dział Inwestycji pracował nad wariantami realizacyjnymi własnego magazynu pasywnego, który mógłby być wzniesiony na działce w Otwocku Wielkim, należącej do MNW. Dyrektor MNW wyjaśnił, że prowadził także rozmowy na temat przeniesienia części zbiorów

<sup>14</sup> Zarządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 28 lipca 2020 r. w sprawie powołania członków Rady Muzeum przy Muzeum Narodowym w Warszawie.

<sup>15</sup> Dz. Urz. MKiDN, poz. 21, ze zm.

<sup>16</sup> Dz. Urz. MKiDN, poz. 45, ze zm.

<sup>17</sup> Załącznik do Uchwały nr 1/2020 Rady Muzeum Narodowego w Warszawie z dnia 17 grudnia 2020 r.

<sup>18</sup> Protokoły posiedzeń Rady MNW sporządzane były każdorazowo przez Sekretarza Rady oraz akceptowane przez Przewodniczącego.

do magazynu centralnego w Lesznowoli (MNW zgłosiło do Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów zapotrzebowanie na powierzchnie magazynowe), a w zakresie wystosowania wspólnego listu do obywateli Ukrainy, działania te zostały wstrzymane po skierowaniu przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego komunikatu przypominającego, że za koordynację wszelkich działań na rzecz Ukrainy odpowiada Narodowy Instytut Dziedzictwa.

(akta kontroli str. 774-1057)

3.1. W MNW (Gmach Główny) muzealia w latach 2019-2023 były wystawiane łącznie w 9 Galeriach o powierzchni 7 769,7 m<sup>2</sup>. Według stanu na 31 grudnia 2019 r. zbiory wystawiano w 8 Galeriach na łącznej powierzchni 7 085,7 m<sup>2</sup> i na 31 marca 2023 r. w 8 Galeriach na łącznej powierzchni 7 089,1 m<sup>19</sup>. W Oddziałach Muzeum muzealia były wystawiane, zgodnie ze stanem na dzień 31 stycznia 2019 r. i 31 marca 2023 r. w: Muzeum Rzeźby na powierzchni 333 m<sup>2</sup> (Pałac); Muzeum Plakatu<sup>20</sup> (w Galerii Format B1 – 635,43 m<sup>2</sup> i Galerii Format B2 – 255,63 m<sup>2</sup>); Muzeum w Otwocku Wielkim na powierzchni 890,94 m<sup>21</sup> (Pałac); Muzeum w Nieborowie i Arkadii (Pałac, Manufaktura, Świątynia Diany) – na 1 stycznia 2019 r. na powierzchni 1 164,33 m<sup>2</sup>, a na 31 marca 2023 r. – 1 317,18 m<sup>2</sup> (wzrost powierzchni nastąpił w związku z przystosowaniem II piętra Pałacu do celów wystawienniczych).

Zbiory wg stanu na 31 marca 2023 r. były magazynowane w MNW (w 16 magazynach własnych w Gmachu Głównym na łącznej powierzchni 3 024,6 m<sup>2</sup> i w wynajmowanym Magazynie w Tarczynie na powierzchni 1 686 m<sup>2</sup>), w Muzeum Rzeźby (w trzech budynkach na łącznej powierzchni 707 m<sup>2</sup>, w Magazynie w Tarczynie – 36 m<sup>2</sup> i Gmachu Głównym - 35 m<sup>2</sup>), w Muzeum Plakatu – 252,2 m<sup>2</sup> (Budynek administracyjny), w Muzeum w Otwocku Wielkim (w 6 budynkach własnych o łącznej powierzchni 2 491,8 m<sup>2</sup> i wynajmowanej 168,2 m<sup>2</sup>), w Muzeum Nieborowie i Arkadii na powierzchni 401,4 m<sup>2</sup>. Łączna własna powierzchnia magazynowa w MNW i Oddziałach na dzień 31 marca 2023 r. wynosiła 6 948,04 m<sup>2</sup> i była mniejsza o 367,84 m<sup>2</sup> niż na dzień 1 stycznia 2019 r. (7 315,88 m<sup>2</sup>)<sup>22</sup>. Powierzchnia magazynowa wynajmowana przez MNW od podmiotów zewnętrznych wynosiła na 31 marca 2023 r. 2 036,2 m<sup>2</sup> (1 868 m<sup>2</sup> w Magazynie w Tarczynie i 168,2 m<sup>2</sup> w Muzeum w Otwocku Wielkim) i w stosunku do 1 stycznia 2019 r. wzrosła o 168,2 m<sup>2</sup>.

(akta kontroli str. 5094-5096)

3.2. Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. MNW i Oddziały MNW posiadały łącznie 638 799 muzealiów w pozycjach inwentarzowych (814 860 sztuk), w tym w MNW 565 501 muzealiów w pozycjach inwentarzowych (740 262 sztuk), a na 31 marca 2023 r. MNW i Oddziały MNW posiadały łącznie 640 179 muzealiów w pozycjach inwentarzowych (816 751 szt.), w tym MNW 566 550 muzealiów w pozycjach inwentarzowych (741.663 sztuk). W okresie od 31 grudnia 2019 r. do 31 marca 2023 r. ogółem w MNW i Oddziałach wzrosła liczba muzealiów w pozycjach inwentarzowych o 1 380, a w sztukach wzrosła o 1 891 szt. W latach 2019-2023 (do 31 marca), w MNW i Oddziałach do ksiąg inwentarzowych nie wpisano 66 muzealiów (w Muzeum Rzeźby). W okresie objętym kontrolą nie pozyskiwano obiektów do zbiorów, których własność jest nieustalona.

(akta kontroli str. 3326-3338, 5094-5102,7325)

<sup>19</sup> Na dzień 1 stycznia 2021 r. Galeria Starożytna o powierzchni 719,80 m<sup>2</sup> była remontowana, a na dzień 31 marca 2023 r. remontowana i przygotowywana do otwarcia, na dzień 31 marca 2023 r. Galeria Sztuki XX i XXI wieku o powierzchni 680,7 m<sup>2</sup> była w rearanżacji.

<sup>20</sup> Na dzień 31 marca 2023 r. zmieniono przeznaczenie Galerii B2 na magazyn zbiorów bibliotecznych MNW (w 2022 r.).

<sup>21</sup> Na dzień 31 marca 2023 r. zmieniono przeznaczenie Galerii B2 na magazyn zbiorów bibliotecznych MNW (przeniesienie zbiorów w 2023 r.).

<sup>22</sup> Zmniejszenie wynikało ze zmniejszenia powierzchni na magazyn Malarstwa w Gmachu Głównym o 676,1 m<sup>2</sup> oraz zwiększenia w Muzeum Rzeźby powierzchni o 102 m<sup>2</sup> dla muzealiów rzeźb (w magazynie w Muzeum w Otwocku Wielkim), zwiększenia w Muzeum w Otwocku Wielkim powierzchni o 206,26 m<sup>2</sup> w związku z wyremontowaniem pomieszczeń (na magazyn zbiorów MNW, muzealiów z Muzeum Rzeźby, i magazyn wydawniczy MNW).

Pan Marcin Mondzelewski, Główny Inwentaryzator MNW wyjaśnił, że 66 muzealiów dotyczy zbiorów pozostających na numerach Rz. Inwentarz Rz. przynależnych do Oddziału w Łazienkach. Po wyłączeniu Łazienek ze struktury MNW inwentarz ten przestał obowiązywać. Ponieważ nie doprowadzono do końca rozdziału zbiorów, trwają prace nad wyjaśnieniem, które obiekty powinny pozostać na inwentarzu MNW i Muzeum Łazienki Królewskie. Obiekty z dawnymi numerami Rz zostały w części zreinventaryzowane na inwentarze działowe. Jednak pozostało 66 sztuk, co do których poprzedni Główni Inwentaryzatorzy MNW nie podjęli decyzji, na który inwentarz je wpisać.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. MNW i Oddziały MNW posiadały łącznie 21 108 depozytów w pozycjach inwentarzowych (34 952 sztuk), w tym MNW – 18 591 depozytów w pozycjach inwentarzowych (32 364 sztuk), a na 31 marca 2023 r. MNW i Oddziały MNW posiadały łącznie 21 502 depozytów w pozycjach inwentarzowych (36 013 sztuk), w tym MNW 18 878 depozytów w pozycjach inwentarzowych (33 087 sztuk). W latach 2019-2023 (do 31 marca), w MNW i Oddziałach wszystkie depozyty zostały wpisane do ksiąg depozytowych.

W okresie objętym kontrolą NIK z ksiąg inwentarzowych skreślono ogółem 16 szt. muzealiów w MNW, tj. 3 szt. w 2020 r., 2 szt. w 2021 r. i 11 szt. w 2022 r. W latach 2019-2023 (do 31 marca) skreślono z ksiąg depozytowych ogółem w MNW i Oddziałach 531 szt. depozytów<sup>23</sup>. Skreślenia muzealiów z ksiąg inwentarzowych dokonano prawidłowo na podstawie wydanych pozwoleń przez Ministra KiDN, natomiast skreślenia depozytów z ksiąg depozytowych, nie stanowiących własności Muzeum, związane były ze zwrotem tych muzealiów ich właścicielom.

(akta kontroli str. 3339-3347, 5094-5102, 7325)

3.3. Łączna liczba pozyskanych/nabytych w kraju i za granicą w latach 2019-2023 (31 marca) w MNW i Oddziałach muzealiów wyniosła 3 312 szt.<sup>24</sup> (1 427 szt. w 2019 r., 303 szt. w 2020 r., 773 szt. w 2021 r., 606 szt. w 2022 r., 203 szt. w 2023 r. do 31 marca). Spośród 3 312 szt. muzealiów, pozyskano/nabyto w kraju łącznie 2 604 szt. muzealiów o wartości 16 241 tys. zł oraz za granicą 708 szt. muzealiów o wartości 24 189 tys. zł w drodze zakupów ze środków własnych MNW, otrzymanych darowizn i przekazów, dotacji celowych Ministra KiDN, dofinansowania z fundacji, środków pozyskanych od sponsorów. W MNW pozyskano/nabyto ogółem 1 490 szt. (73 szt. w 2019 r., 190 szt. w 2020 r., 593 szt. w 2021 r., 478 szt. w 2022 r., 156 szt. w 2023 r. do 31 marca).

W latach 2019-2023 (do 31 marca) ogółem MNW, w tym Oddziały wypożyczyły innym podmiotom łącznie 4 256 szt. muzealiów (MNW 3 532), w tym w 2019 r. – 1 702 (MNW – 1 466), 2020 r. – 451 (MNW - 236), 2021 r. – 681 (MNW - 633), 2022 r. – 1 062 (MNW - 857), 2023 r. – 360 (MNW – 340). W okresie 2019-2023 (do 31 marca) MNW i Oddziały Muzeum wypożyczyły łącznie od innych podmiotów 2 429 muzealiów, w tym MNW wypożyczyło łącznie 1 383 muzealiów.

(akta kontroli str. 4447-4451)

W latach 2019-2023 w MNW, w tym w Oddziałach Muzeum zdigitalizowano zbiory muzealne łącznie w liczbie 67 979 szt., w tym: w 2019 r. 16 894 szt., w 2020 r. 10 463 szt., w 2021 r. 15 532 szt., w 2022 r. 20 804 szt., w 2023 r. (do 31 marca) 4 286 szt. Udział zbiorów zdigitalizowanych w stosunku do liczby zbiorów ogółem w MNW i Oddziałach na 31 grudnia 2019 r. wynosił 16,6% (liczba zbiorów zdigitalizowanych 142 478 szt.), na 31 grudnia 2020 r.

<sup>23</sup> W tym: w 2019 r. 135 szt. w MNW, w 2020 r. ogółem 281 szt. (1 szt. w Muzeum Królikarni i 280 szt. w MNW), w 2021 r. ogółem 58 szt. (55 szt. w MNW, 2 szt. w Muzeum w Królikarni, 1 szt. w Muzeum w Nieborowie i Arkadii), w 2022 r. ogółem 57 szt. (55 szt. w MNW, 2 szt. w Muzeum w Królikarni), 2023 r. do 31 marca 49 szt. (1 szt. w MNW i 48 szt. w Muzeum w Nieborowie i Arkadii).

<sup>24</sup> Pozyskano/nabyto w kraju łącznie 2 604 szt. muzealiów, a za granicą 708 szt. muzealiów.



– 17,6% (152 317 szt.), na 31 grudnia 2021 r. – 19,9% (173 031 szt.), na 31 grudnia 2022 r. – 22,2% (193 835 szt.), na 31 marca 2023 r. – 22,7% (198 121 szt.)<sup>25</sup>.

Dyrektor MNW w sprawie zbiorów zdigitalizowanych wyjaśnił, że prace digitalizacyjne prowadzone były sukcesywnie od 2009 r. w oparciu o środki własne i ministerialne oraz unijne. Wzrost o około 6 punktów procentowych w latach 2019-2023 wynika z realizacji harmonogramu projektu digitalizacyjnego Hereditas. Udział zdigitalizowanych zbiorów wynoszący ok. 23% biorąc pod uwagę liczebność zbiorów MNW, należy uznać za bardzo dobry na tle innych instytucji muzealnych w kraju.

Digitalizacja zbiorów była finansowana w latach 2019-2023 ze środków z budżetu Unii Europejskiej i dotacji celowych Ministra KiDN w łącznej kwocie 18 389 tys. zł ( w 2019 r. 45 412 tys. zł, w 2020 r. 3 135 tys. zł, w 2021 r. 7 336 tys. zł, w 2022 r. 4 783 tys. zł, 2023 r. do 31 marca 1 875 tys. zł). Digitalizacja zbiorów była finansowana w latach 2019-2023 ze środków z budżetu UE na realizację projektu „Otwarte Narodowe. Digitalizacja i udostępnienie zbiorów MNW” w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa oś priorytetowa nr 2 „E-administracja i otwarty rząd”, Działanie nr 2.3. „Cyfrowa dostępność i użyteczność informacji sektora publicznego” Poddziałanie nr 2.3.2. „Cyfrowe udostępnianie zasobów kultury”, umowa nr POPC.02.03.02-00-0008/17-00 z dnia 2 stycznia 2018 r. oraz dotacji Ministra KiDN ze środków z budżetu państwa; w 2020 i 2021 r. – ze środków z budżetu UE projekt „Hereditas. Digitalizacja i udostępnianie zbiorów MNW” w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa oś priorytetowa nr 2 „E-administracja i otwarty rząd”, Działanie nr 2.3. „Cyfrowa dostępność i użyteczność informacji sektora publicznego” Poddziałanie nr 2.3.2. „Cyfrowe udostępnianie zasobów kultury”, umowa nr POPC.02.03.02-00-0019/19-00 wraz z aneksami oraz umowa dotycząca dotacji celowej Ministra KiDN ze środków budżetu państwa (nr 10/PE/POPC Iloś/2022 wraz z aneksami, nr 7/PE/POPC II oś/2023). Ponadto w latach 2019-2023 ponoszono koszty własne dotyczące etatów pracowników Działu Digitalizacji i Dokumentacji Wizualnej i Działu Zasobów Cyfrowych.

(akta kontroli str. 5089-5091, 7312-7325)

3.4. W latach 2019-2022 w MNW planowane działania w zakresie wystaw stałych i czasowych, działalności kulturalnej, naukowej i edukacyjnej oraz działalności wydawniczej przekazywano do MKiDN w Opisie planowanych działań jednostki (załączniku Nr 1 do zarządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 30 października 2013 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad jednostkami objętymi częścią 24 budżetu państwa<sup>26</sup>) oraz w formie opisowej w opracowaniach pn. Plan merytoryczny działań MNW.

W latach 2019-2023 (do 31 marca) w Gmachu Głównym MNW zorganizowano jedną nową wystawę stałą pn. Galeria Sztuki Starożytnej<sup>27</sup>, otwartą od 20 grudnia 2020 r. (wystawa została udostępniona zwiedzającym po otwarciu Muzeum po epidemii Covid-19, w lutym 2021 r.). Na wystawie zaprezentowano ok. 1900 muzealiów, a frekwencja wyniosła 394 619 zwiedzających. Na realizację poniesiono koszty 15 375,3 tys. zł. Realizację wystawy sfinansowano ze środków dotacji Ministra, środków własnych MNW oraz środków z budżetu UE w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

W Muzeum w latach 2019-2022 zorganizowano w Gmachu Głównym 24 własne wystawy czasowe, przy planowanych 17 wystawach, w tym: w 2019 r. zaplanowano pięć wystaw, a zrealizowano 12; w 2020 r. zaplanowało cztery, a zrealizowano trzy; w 2021 r. zaplanowano i zrealizowano po trzy wystawy; w 2022 r. zaplanowano pięć, a zrealizowano sześć wystaw. Niższa od planowanej liczba wystaw w 2020 r. wynikała z braku realizacji wystawy pn. Chopin

<sup>25</sup> Według liczby zdigitalizowanych zbiorów w sprawozdaniach K-02 (MNW i Oddziałów), w którym kategoria zbiory zdigitalizowane oprócz liczby muzealiów zawiera również informacje na temat liczby obiektów znajdujących się w Archiwum MNW oraz Zbiorach Specjalnych Biblioteki tj. Kolekcji starodruków i Kolekcji kartografii.

<sup>26</sup> Dz. Urz. MKiDN, poz. 43. Dalej: zarządzenie w sprawie nadzoru i kontroli nad jednostkami objętymi częścią 24.

<sup>27</sup> Na wystawie prezentowane były najcenniejsze zabytki ruchome ze zbiorów MNW, uzupełnione unikalnymi depozytami z kraju i zagranicy. Zasada ekspozycji jest prezentacja zabytków wedle antycznych cywilizacji – Egipt, Bliski Wschód, Grecja, Rzym – w kolejności chronologicznej, przy jednoczesnym przedstawieniu wzajemnych więzi poszczególnych kultur oraz ich wpływu na czasy nowożytne. Zabytki na ekspozycji są datowane od 8 tysiąclecia p.n.e do V w. n.e. Osobne gabloty zajmują przykłady sztuki nowoczesnej inspirowanej starożytnością z XVIII i XIX w.

i muzyczne legendy Europy (planowanej tylko w wersji cyfrowej), w związku z ograniczeniami wynikającymi z epidemii Covid-19, a większa liczba wystaw zrealizowanych w 2019 r. i 2022 r. wynikała ze zmiany planów wystawienniczych w związku z realizacją krótkich czasowo nowych wystaw, nie ujętych w planie wystawienniczym na 2019 r. oraz w związku z realizacją w 2022 r. wystawy pn. *Łukaszowcy. Wielki Powrót* przygotowanej w trakcie 2022 roku we współpracy z Muzeum Historii Polski.

W MNW Gmach Główny zorganizowano łącznie 24 wystawy czasowe (12 w 2019 r., trzy w 2020 r., trzy w 2021 r. i sześć w 2022 r.), m.in.:

- 1) pn. *Krzycząc: Polska! Niepodległa 1918*<sup>28</sup>, realizowaną w okresie 26 października 2018 r. – 17 marca 2019 r. Na wystawie zaprezentowano 316 muzealiów, a frekwencja wyniosła 15 534 zwiedzających. Na realizację wystawy MNW poniosło koszty w wysokości 1 105,7 tys. zł.
- 2) pn. *Arcydzieła Augusta Zamoyskiego. Zamoyski ocalony. Prezentacja kolekcji zakupionej do zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie wraz z pokazem konserwatorskim*<sup>29</sup>, realizowaną w okresie 17 maja – 25 sierpnia 2019 r. Na wystawie zaprezentowano 162 muzealia, frekwencja wyniosła 13 436 zwiedzających. Na realizację wystawy MNW poniosło koszty w wysokości 377,7 tys. zł.
- 3) pn. *BRUEGEL w towarzystwie/Skarby Muzeum Narodowego w Warszawie*<sup>30</sup>, realizowaną w okresie 4 października – 3 listopada 2019 r. Na wystawie zaprezentowano 32 muzealia, a frekwencja wyniosła 11 476 zwiedzających. Na realizację MNW poniosło koszty w wysokości 133,9 tys. zł.
- 4) pn. *Splendor i finezja. Duch i materia w sztuce Korei*<sup>31</sup>, realizowaną w okresie 11 października 2019 r. – 12 stycznia 2020 r. Na wystawie zaprezentowano 244 muzealiów, a frekwencja wyniosła 27 298 zwiedzających. Na realizację wystawy MNW poniosło koszty w wysokości 144,2 tys. zł.
- 5) pn. *Widoczne Niewidoczne. Pokaz malarstwa XX wieku ze zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie*<sup>32</sup>, realizowaną w okresie 14 czerwca 2019 r. – 26 stycznia 2020 r. Na wystawie zaprezentowano 193 muzealiów, a frekwencja wyniosła 691 zwiedzających. Na realizację MNW poniosło koszty w wysokości 400,0 tys. zł.
- 6) pn. *Wystawa, której nie było... Ignacy Łopieński (1865–1941) – odnowiciel sztuki graficznej*<sup>33</sup>, realizowaną w okresie 5 grudnia 2019 r. - 8 marca 2020 r. Na wystawie zaprezentowano 169 muzealiów, a frekwencja wyniosła 16 474 zwiedzających. Na realizację MNW poniosło koszty w wysokości 217,8 tys. zł.
- 7) *Fotorelacje. Wojna 1920*<sup>34</sup>, realizowaną w okresie 14 sierpnia – 13 grudnia 2020 r. Na wystawie zaprezentowano 232 muzealiów, a frekwencja wyniosła 2 989 zwiedzających. Na realizację wystawy MNW poniosło koszty w wysokości 404,4 tys. zł.

<sup>28</sup> Wystawa zorganizowana na cześć 100-lecia odzyskania Niepodległości. Jej głównym założeniem jest skonfrontowanie przedstawień wydarzeń historycznych i politycznych – z przemianami polskiej sztuki na progu Niepodległości.

<sup>29</sup> Zaprezentowana kolekcja Augusta Zamoyskiego została w 2019 r. zakupiona przez Muzeum Narodowe w Warszawie. Zbiór składa się z 93 rzeźb. Są to prace pochodzące ze wszystkich okresów twórczości Augusta Zamoyskiego.

<sup>30</sup> Wystawę zorganizowano z okazji przypadającej w 2019 r. 450. rocznicy śmierci Bruegela oraz 350. rocznicy śmierci Rembrandta. MNW chciało włączyć się w międzynarodowe obchody uczczenia obu artystów, organizując dwa odrębne pokazy ich grafik.

<sup>31</sup> Największa z dotychczasowych prezentacja sztuki koreańskiej w Polsce. Ekspozycja, która miała uczcić trzydziestolecie nawiązania stosunków dyplomatycznych pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Republiką Korei.

<sup>32</sup> W ramach pokazu zaprezentowano 143 obrazy, które w większości pozostają niewidoczne w muzealnych magazynach. Kuratorzy pokazali prace m.in. Zdzisława Beksińskiego, Romana Opalki, Bronisława W. Linkego, Ewy Kuryluk, Jana Wydry, Tamary Łempickiej, Jana Cybisa, Kazimierza Mikulskiego, Marii E. Łunkiewicz-Rogoyskiej i innych.

<sup>33</sup> Na wystawie zaprezentowano dzieła Łopieńskiego, które zostały pokazane w szerszej – europejskiej – perspektywie. Oprócz odbitek graficznych zostały zaprezentowane płyty graficzne, rysunki studyjne, akwarele oraz medale z brązu projektowane przez artystę.

<sup>34</sup> Wystawa *Fotorelacje. Wojna 1920* była próbą przywrócenia fotograficznego obrazu wojny 1919–1921 historii i historii fotografii, ale przede wszystkim – naszej pamięci.

- 8) pn. *Polska. Siła obrazu*<sup>35</sup>, realizowaną w okresie 18 września 2020 r. – 21 lutego 2021 r. Na wystawie zaprezentowano 244 muzealiów, a frekwencja wyniosła 27 298 zwiedzających. Na realizację wystawy MNW poniosło koszty w wysokości 617,5 tys. zł.
- 9) pn. *Różne spojrzenia Malarstwo holenderskie i flamandzkie z Kolekcji ERGO Hestii*<sup>36</sup>, realizowaną w okresie 7 maja – 25 lipca 2021 r., frekwencja wyniosła 21 585 zwiedzających. Na realizację wystawy poniesiono koszty w wysokości 186,8 tys. zł.
- 10) pn. *Artystka. Anna Bilińska 1854–1893*<sup>37</sup> realizowaną w okresie 26 czerwca – 10 października 2021 r. Na wystawie zaprezentowano 317 muzealiów, a frekwencja wyniosła 40 832 zwiedzających. Na realizację wystawy poniesiono koszty 1 262,2 tys. zł.
- 11) pn. *Chagall*<sup>38</sup>, realizowaną w okresie 30 kwietnia – 27 lipca 2022 r. Na wystawie zaprezentowano 16 obrazów, a frekwencja wyniosła 84 881 zwiedzających. Na realizację wystawy poniesiono koszty 537,0 tys. zł.
- 12) pn. *Stan rzeczy*, realizowaną w okresie 29 kwietnia – 7 sierpnia 2022 r. Na wystawie zaprezentowano 268 muzealiów, a frekwencja wyniosła 54 841 zwiedzających. Na realizację wystawy poniesiono koszty 618,1 tys. zł.
- 13) pn. *Łukaszowcy. Wielki powrót*<sup>39</sup>, realizowaną w okresie 29 września – 13 listopada 2022 r. Na wystawie zaprezentowano 11 muzealiów, a frekwencja wyniosła 18 066 zwiedzających. Na realizację wystawy poniesiono koszty 71,6 zł tys. zł.
- 14) pn. *Rozważni i romantycni. 100 lat Gabinetu Monet i Medalii Muzeum Narodowego w Warszawie*<sup>40</sup>, realizowaną w okresie 13 września – 11 grudnia 2022 r. Na wystawie zaprezentowano 353 muzealiów, a frekwencja wyniosła 14 020 zwiedzających. Na realizację wystawy poniesiono koszty 318,9 tys. zł.
- 15) pn. *Przesilenie. Malarstwo Północy 1880–1910*<sup>41</sup>, realizowaną w okresie 18 listopada 2022 r. – 5 marca 2023 r. Na wystawie zaprezentowano 118 muzealiów, a frekwencja wyniosła 74 992 zwiedzających. Na realizację wystawy poniesiono koszty 3 563,3 tys. zł.

W kwestii zmniejszenia liczby wystaw czasowych w siedzibie MNW w Gmachu Głównym w latach 2020-2022 (odpowiednio: 3, 3, 6 wystaw) w stosunku do roku 2019, w którym realizowano 13 wystaw, Dyrektor MNW wyjaśnił, że przejmując w grudniu 2019 r. MNW w pierwszych tygodniach zdiagnozował problem, że publiczność Muzeum zmniejszyła się (dane frekwencyjne były niższe niż w latach ubiegłych), co wynikało zarówno z pojawiających się w prasie recenzji, jak i relacji Zespołu MNW w zakresie obniżenia poziomu

<sup>35</sup> Wystawa zorganizowana przez MNW we współpracy z Musée du Louvre-Lens, Muzeum Narodowym w Poznaniu i Instytutem Adama Mickiewicza. Wystawa malarstwa polskiego XIX wieku, prezentująca dzieła najwybitniejszych polskich artystów, opowiadająca o jego kulturotwórczej i mitotwórczej roli. To właśnie wtedy powstały dzieła, które nie tylko przedstawiały, lecz także kształtowały – wyobrażenia, myślenie i odczuwanie Polaków.

<sup>36</sup> Na wystawie zostały zaprezentowane obrazy XVII-wiecznych mistrzów holenderskich i flamandzkich, pochodzące z kolekcji Towarzystwa Ubezpieczeniowego ERGO Hestia. „Różne spojrzenia” to opowieść o narodzinach i rozwoju sztuki holenderskiej XVII wieku, w kontekście rozwijającej się równolegle sztuki flamandzkiej.

<sup>37</sup> Celem wystawy była prezentacja możliwie najszerszego wyboru prac malarskich i rysunkowych Anny Bilińskiej (w tym dzieł do tej pory nieznanych), pochodzących z polskich i zagranicznych muzeów oraz kolekcji prywatnych.

<sup>38</sup> Prezentacja kolekcji 14 dzieł Marca Chagalla zakupionych do kolekcji MNW. Prace powstały w powojennym okresie twórczości artysty oraz oddają bogactwo stosowanych przez niego technik graficznych i rysunkowych.

<sup>39</sup> Wystawa 11 dzieł autorstwa unikalnej grupy malarskiej: Bractwa św. Łukasza, zwanej popularnie lukaszowcami. Wystawa była okazją, by przypomnieć śmiało i przemyślane działania, jakie władze II Rzeczypospolitej prowadziły na polu polityki historycznej.

<sup>40</sup> Wystawa jubileuszowa Gabinetu Monet i Medalii na 100-lecie działalności 1921–2021 towarzysząca XVI Międzynarodowemu Kongresowi Numizmatycznemu w Warszawie. Zasadniczym założeniem wystawy było pokazanie początków Gabinetu Monet i Medalii MNW – historii jego powstania, założycielskich kolekcji.

<sup>41</sup> Wystawa Przesilenie. Malarstwo Północy 1880–1910 to pierwsza w tej części Europy przekrojowa wystawa sztuki nordyckiej przełomu XIX i XX wieku. Narracja wystawy była skoncentrowana wokół kilku zagadnień charakterystycznych dla sztuki północy, takich jak: natura i związane z nią ludzkie życie i praca, dom i rodzina, mity i legendy narodowe, pejzaż symboliczny oraz „wnętrze” człowieka. Przedstawione zostały również dwa zjawiska z pogranicza kultury artystycznej i życia społecznego: działalność kobiet malarek i kolonii artystów w Skagen. Na wystawie pokazaliśmy dzieła najistotniejszych twórców ze Szwecji, Danii, Norwegii, Finlandii i Islandii, które przybliżyły polskiej publiczności historię i kulturę tych krajów. Pokaz został wzbogacony o wybrane obrazy polskich artystów tego czasu, by zwrócić uwagę na zaskakujące podobieństwa między malarstwem polskim i nordyckim w zakresie tematyki, konwencji przedstawiania i źródeł inspiracji.

merytorycznego wystaw. Ponadto, niektóre z wydarzeń z 2019 r. w istocie nie były wystawami, a raczej pokazami czy wydarzeniami wystawienniczymi, na innych prezentowano kopie lub reprodukcje. Również względy finansowe kazały rozkładać takie działania w ciągu roku. Ponadto Dyrektor MNW wskazał, że na zmniejszenie liczby wystaw miała wpływ epidemia Covid-19, kiedy przez długie miesiące w okresie 2020-2022 r. Muzeum było zamknięte dla zwiedzających.

MNW w latach 2019-2023 (do 31 marca) współorganizowało 5 wystaw poza siedzibą w kraju, m.in.: 1) pn. *August Zamoyski. Myśleć w kamieniu* zorganizowaną przez Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie we współpracy z Muzeum Narodowym w Warszawie w ramach Projektu Zamoyski 2017–2021, zrealizowaną w okresie 6 grudnia 2019 r. – 8 czerwca 2020 r., na której zaprezentowano 150 muzealiów; 2) pn. *August Zamoyski. Myśleć w kamieniu* współorganizowana przez Muzeum Narodowe w Gdańsku i Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie we współpracy z MNW w ramach Projektu Zamoyski 2017-2021, w okresie 28 kwietnia – 28 sierpnia 2022 r. na której prezentowano 145 muzealiów, 3) pn. *Cud z Faras* w Międzynarodowym Ośrodku Szkoleń i Badań nad Dziedzictwem Kultury w Zagrożeniu we Wrocławiu, w ramach współpracy MNW z Departamentem Współpracy z Zagranicą MKiDN, realizowaną od 29 września 2020 r., na której na 39 planszach zaprezentowano historię polskich wykopalisk w Sudanie (koszt ze środków własnych MNW wyniósł 5,5 tys. zł), 4) *Polska. Siła obrazu* zorganizowana we współpracy z Musée du Louvre-Lens, Muzeum Narodowym w Poznaniu i Instytutem Adama Mickiewicza<sup>42</sup> w okresie 12 marca – 27 czerwca 2021 r. w Muzeum Narodowym w Poznaniu, na której prezentowano 67 muzealiów.

Ponadto w okresie objętym kontrolą MNW współorganizowało 2 wystawy czasowe za granicą, tj.: 1) pn. *Pologne 1840–1918. Peindre l'âme d'une nation (Polska 1840-1918. Zobrazować ducha narodu)*, w okresie 25 września 2019 r. – 20 stycznia 2020 r., w Musée du Louvre-Lens w Lens we Francji we współpracy z Musée du Louvre-Lens i Instytutem Adama Mickiewicza, na której prezentowano 106 muzealiów przy frekwencji 62 427 zwiedzających (koszt poniesiony przez MNW wyniósł 57,3 tys. zł); 2) pn. *Cisi Buntownicy / Symbolizm Polski ok. 1900 r.*, w okresie 25 marca – 7 sierpnia 2022 r. w Kunsthalle der Hypo-Kulturstiftung, Monachium, Niemcy we współpracy z Muzeum Narodowym w Krakowie, Muzeum Narodowym w Poznaniu i Instytutem Adama Mickiewicza, na której zaprezentowano 74 muzealiów przy frekwencji 47 000 zwiedzających.

W latach 2019-2022 w MNW zorganizowano jedną wystawę pn. *Polska. Siła obrazu* w formie online (<http://polskasilaobrazu.mnw.art.pl/>), której koszt organizacji został sfinansowany przez partnera MNW<sup>43</sup>. Z wystawy skorzystało ok. 70 tys. internautów.

Na 2023 r. w Gmachu Głównym MNW zaplanowano realizację 4 wystaw czasowych: pn. *Bez gorsetu. Camille Claudel i polskie rzeźbiarki XIX wieku* – tytuł roboczy (27 kwietnia – 27 sierpnia 2023 r.)<sup>44</sup>, pn. *Chagall* – tytuł roboczy (27 kwietnia -27 sierpnia 2023 r.), Arkadia (12 października 2023 r.- 25 lutego 2024 r.), pn. *Bruno Barbey. Fotografia* (23 listopada 2023 r. – 25 lutego 2024 r.).

(akta kontroli str. 2522-2735, 2806-3084, 5106-5134, 5787-62519998-10065)

W latach 2019-2022 przedłużonych zostało 17 wystaw czasowych, w tym 9 w Gmachu Głównym (przedłużenie od 3 do 43 dni), 2 w Muzeum Rzeźby (przedłużenie od 28 do 158 dni) i 6 w Muzeum Plakatu (przedłużenie od 7 do 55 dni). Przyczynami przedłużenia było m.in. duże zainteresowanie publiczności wystawą i wysoką frekwencją, przesunięcie terminu

<sup>42</sup> Wystawa ze zbiorów MNW i kilku innych kolekcji polskich – Muzeum Narodowego w Krakowie, Muzeum Narodowego w Poznaniu, Muzeum Okręgowego w Toruniu, Zamku Królewskiego w Warszawie, Zamku Królewskiego na Wawelu, Fundacji im. Raczyńskich przy Muzeum Narodowym w Poznaniu i zbiorów prywatnych.

<sup>43</sup> Do zadań Muzeum należało w szczególności: przygotowanie koncepcji wystawy i wkładu merytorycznego obejmującego m. in. założenia, plany, wykaz obiektów, ścieżki zwiedzania, opisy obiektów, podpisy. Do zadań partnera należało w m.in. zapewnienie zasobów intelektualnych, technicznych i ludzkich niezbędnych do realizacji wystawy, w tym zatrudnienie na swój koszt wykonawcy prac polegających na stworzeniu wirtualnego spaceru 2d i 3d po wystawie.

<sup>44</sup> Wystawa realizowana jest w Gmachu Głównym pn. *Bez gorsetu. Camille Claudel i polskie rzeźbiarki XIX wieku* w okresie 19 maja -10 września 2023 r. (<https://www.mnw.art.pl/wystawy/bez-gorsetu-camille-claudel-i-polskie-rzezbiarki-xix-wieku.255.html>, data dostępu 11.08.2023 r.

wystaw w związku z wprowadzeniem obostrzeń dotyczących epidemią Covid-19 i czasowym zamknięciem Muzeum, prośba kuratora wystawy, przedłużenie decyzją Ministra KiDN w porozumieniu z Dyrektorem MNW i Dyrektorem Muzeum Historii Polski.

(akta kontroli str. 5133-5136)

W latach 2019-2022 w MNW i Oddziałach prowadzono ewidencję frekwencji zwiedzających w Muzeum i Oddziałach Muzeum za pomocą systemów elektronicznych sprzedaży biletów wstępu (Iksoris, Enova, Bilety24), z wyjątkiem Oddziału Muzeum Rzeźby i Muzeum Wnętrz w 2019 r. Na dzień 31 marca 2023 r. MNW i wszystkie Oddziały posiadały elektroniczny system ewidencji frekwencji liczby zwiedzających. Pełnomocnik Dyrektora MNW ds. Komunikacji i Edukacji, pani Kornelia Szpunar wyjaśniła, że MNW zbiera dane frekwencyjne na dwa sposoby – pierwszym są systemy elektroniczne sprzedaży biletów (Iksoris, Enova, Bilety24) dla „zwiedzających”, tj. osób, które posiadają kupiony bilet lub wejściówkę na wystawy, wydarzenia, warsztaty itd., a drugim jest liczenie osób wchodzących, tj. „odwiedzających” na wystawy stałe i czasowe, a także uczestników wydarzeń takich jak np. „Noc Muzeów” (wydarzenie bezpłatne). Powodem rozróżnienia jest posiadanie biletów łączonych umożliwiających odwiedzenie kilku galerii lub wystaw czasowych. W 2019 r. w Muzeum Rzeźby i Muzeum w Otwocku Wielkim wystawy były bezpłatne i nie było systemu sprzedaży i liczenia frekwencji.

W latach 2019-2023 (do 31 marca) w Muzeum Narodowe w Warszawie (Gmach Główny) frekwencja – liczba zwiedzających wyniosła: w 2019 r. – 289 079 osób, 2020 r. – 139 426 osób, 2021 r. – 210 624 osób, 2022 r. – 47 892 osób, 2023 r. (do 31 marca) – 121 855 osób. Razem w MNW i wszystkich Oddziałach Muzeum frekwencja zwiedzających wyniosła: w 2019 r. – 633 668 osób, 2020 r. – 420 614 osób, 2021 r. – 568 044 osób, 2022 r. – 857 614 osób, 2023 r. (do 31 marca) – 154 868 osób.

Pan Łukasz Gawel, Dyrektor MNW wyjaśnił, że przyczyną spadku liczby zwiedzających w MNW (Gmach Główny) oraz spadku łącznej frekwencji w MNW (Gmach Główny) i Oddziałach Muzeum w latach 2020 i 2021 w stosunku do w 2019 r. była epidemia Covid-19, w czasie której na całym świecie doszło do załamania m.in. rynku usług kulturalnych, a Muzeum było zamknięte dla zwiedzających przez wiele miesięcy w różnych okresach w 2020-2022 r. Dyrektor MNW wyjaśnił ponadto, że podejmowano działania mające na celu zachowanie kontaktu z jak największą częścią widzów, co przyniosło efekt w roku 2022, kiedy odnotowano rekordową frekwencję w galeriach i na wystawach czasowych oraz w oddziałach (łącznie 1 620 000 odwiedzin).

W latach 2019-2023 (do 31 marca) ogółem liczba zwiedzających w MNW oraz Oddziałach wyniosła 5 269,6 tys. osób. Najwyższa była liczba zwiedzających w Gmachu Głównym MNW i wyniosła 1 233,9 tys. osób (2019 r. – 289,1 tys., 2020 r. – 139,4 tys., 2021 r. – 210,6 tys., 2022 r. – 472,9 tys., do 31 marca 2023 r. – 121,9 tys.), w tym młodzież szkolna 205,8 tys. W ww. okresie MNW zwiedziło 242,4 tys. korzystających z biletów ulgowych i 456,3 tys. zwiedzających bezpłatnie. W ramach „Nocy Muzeów” w MNW Gmachu Głównym było łącznie 22,6 tys. zwiedzających.

(akta kontroli str. 5370-5373)

3.5. Działalność kulturalna i edukacyjna MNW była planowana przez Dział Edukacji i Dział Projektów Kulturalnych (aktualnie Dział Projektów Kulturalnych) oraz Kuratorów Oddziałów poprzez roczne plany budżetowe przekazywane dyrektorowi pionu w MNW<sup>45</sup>. Plany ww. działalności były określane w ramach rocznych planów merytorycznych.

W ramach prowadzonej w MNW Gmachu Głównym działalności kulturalnej, edukacyjnej i wydawniczej Muzeum w latach 2019 -2023 (do 31 marca) zorganizowano ogółem 3 848 odczytów, prelekcji i spotkań; 55 seansów filmowych; 18 koncertów; jeden konkurs; 45 imprez plenerowych. Ponadto zrealizowano 31 programów edukacyjnych towarzyszących wystawom, 264 innych działań edukacyjnych i 8 innych działań kulturalnych. Prowadzono

<sup>45</sup> Działania kulturalne dotyczyły trzech obszarów związanych z: 1) wystawami czasowymi, 2) działaniami stałymi i cyklicznymi, 3) projekty odnoszące się do galerii stałych. Harmonogramy i budżety projektów kulturalnych do wystaw czasowych ujmowane są w budżetach wystaw czasowych.

10 389 lekcji muzealnych i warsztatów muzealno-edukacyjnych, na których zrealizowano 663 tematy edukacyjne. W latach 2019-2023 r. zrealizowano 2 070 lekcji muzealnych online, w których wzięło udział 42,8 tys. uczestników.

Pani Kornelia Szpunar, Pełnomocnik Dyrektora ds. Komunikacji i Edukacji, wyjaśniła że w okresie epidemii Covid-19 kontynuowano w MNW działalność edukacyjną w formie zdalnej, przeprowadzono 1 245 lekcji muzealnych<sup>46</sup> online, w których wzięło udział 24,5 tys. osób. W formie zdalnej realizowano webinaria „Maturalne SOS” (edycje 2020 i 2021), streamingi „Tajemnice Muzeum”, wykłady w ramach historii sztuki („Wielcy twórcy”, „Od piramid do abstrakcji”), warsztaty feryjne dla dzieci i niedzielne warsztaty rodzinne, spotkania w Polskim Języku Migowym, cykle filmów w Internecie „Domowe warsztaty dla najmłodszych”, „Wieczory w muzeum online”, cykl podcastów i cykl artykułów popularyzatorskich. Oferta lekcji muzealnych znajduje się pod adresem: <https://www.mnw.art.pl/mces/mces/lekcje-muzealne/>.

Muzeum prowadziło działania komunikacyjne w mediach społecznościowych. W latach 2018-2022 wzrosła liczba odsłon strony internetowej MNW [www.mnw.art.pl](http://www.mnw.art.pl) (z 2 308,7 tys. do 4 121,3 tys.), liczba użytkowników Portalu Cyfrowe MNW z 38,7 tys. w 2020 r. do 108,2 tys. w 2022 r., aktywność na Facebooku – liczba obserwujących profil MNW na Facebook wzrosła z 83 tys. na koniec 2020 r. do 109,3 tys. na 31 marca 2023 r., komunikacja za pośrednictwem portalu Instagram – w MNW wzrosła liczba obserwujących z 45 tys. na koniec 2019 r. do 74,6 tys. na 31 marca 2023 r., na YouTube wzrosła liczba odsłon kanału MNW z 147,8 tys. na koniec 2018 r. do 255,0 tys. na koniec 2022 r. oraz liczba subskrybentów wzrosła z 1,6 tys. na koniec 2018 r. do 7,7 tys. na 31 marca 2023 r.

3.6. Działania wydawnicze były planowane w Dziale Wydawniczym (aktualnie Wydawnictwo MNW) w porozumieniu i we współpracy z kuratorami zbiorów i wystaw. Formaty i nakłady wydawnictw były określane w oparciu o tematykę wystaw, grupy docelowe i zakładaną frekwencję. Plany wydawnicze były określane w ramach rocznych planów merytorycznych. W efekcie prowadzonej w MNW i Oddziały działalności wydawniczej w latach 2019 -2023 (do 31 marca) zrealizowały 184 pozycje wydawnicze, w tym 40 katalogów, informatorów i folderów dotyczących wystaw stałych i czasowych, 45 plakatów, 3 roczniki MNW, 6 książek oraz 87 innych wydawnictw m.in. ulotki, zakładki, pocztówki. Liczba wydanych tytułów w latach 2019- 2023 (do 31 marca) wynosiła 185, nakład wydawnictw 360,1 tys. egzemplarzy, w tym 1 tytuł dostępny online przez Internet. W MNW efektem działalności wydawniczej w latach 2019 -2023 (do 31 marca) było 141 wydawnictw, w tym 30 katalogów, informatorów i folderów dotyczących wystaw stałych i czasowych, 26 plakatów, 3 roczniki MNW, 6 książek oraz 72 innych wydawnictw m.in. ulotki, zakładki, pocztówki. Nakład wydawnictw wyniósł 249,2 tys. egzemplarzy, w tym 1 tytuł był dostępny online przez Internet.

(akta kontroli str. 5327-5344, 5345-5356, 5357-5373, 5374-5384)

3.7. Plany naukowo-badawcze były w MNW i Oddziałach corocznie opracowywane i stanowiły składnik planów działalności merytorycznej MNW. W ramach działalności naukowo-badawczej w latach 2019-2023 (do 31 marca) opracowano ogółem co najmniej 210 projektów naukowo-badawczych (2019 r. – brak danych<sup>47</sup>, w 2020 r. – 48, 2021 r. – 25, 2022 r. – 69, do 31 marca 2023 r. – 68<sup>48</sup>).

<sup>46</sup> Program lekcji muzealnych skierowany jest do dzieci i młodzieży wszystkich poziomów nauczania przedszkolnego i szkolnego, w wieku od 4 do 18 lat, wyodrębnione są grupy: przedszkola (dzieci w wieku od 3 do 6 lat, szkoły podstawowe – klasy 1-3 i klasy 4-8, szkoły ponadpodstawowe.

<sup>47</sup> W sprawozdaniu – Raport merytoryczny MNW za 2019 r. przesłanym do MKiDN przez p.o. Dyrektora MNW, Łukasza Gawła 3 lutego 2020 r. wskazano, że w 2019 r. realizowano kilkadziesiąt projektów badawczych (nie wskazano konkretnej liczby projektów badawczych).

<sup>48</sup> Realizowano projekty naukowo-badawcze, m.in.: w 2020 r. - Grafika polska XVI-1 ćw. XX wieku. Kolekcje w Gabinetach Rycin i Rysunków MNW (Anna Grochala); Grafika i typografia francuska XVI w. ze zbiorów MNW (Joanna Tomicka); w 2021 r. - Archiwum Ikonograficzne – narodowa kolekcja ikonograficzna Bronisława Gembarzewskiego (Katarzyna Mączewska); Europejskie szkło nowożytnie XVI – XVIII w. w zbiorach MNW. Katalog zbiorów (w opracowaniu) – (Aleksandra Kasprzak); w 2022 r. – Kolekcja emalii cloisonné Ignacego Jana Paderewskiego – historia techniki i losy daru, (Joanna Popkowska), praca nad katalogiem kolekcji; Kolekcja sztuki orientalnej Jadwigi Teoplitz-Mrozowskiej, (Joanna Bojarska-Cieślik), artykuł, publikacja planowana na 2023 r.

Zastępca Dyrektora ds. Naukowych, pani Joanna Kilian Michieletti wyjaśniła, że w okresie epidemii Covid-19 wstrzymane były kwerendy i wyjazdy, przez pewien okres pracowano wyłącznie zdalnie lub hybrydowo. Efektem tej pracy były m.in. dwie wystawy, do których w czasie epidemii Covid-19 trwały intensywne prace nad koncepcją wystaw i katalogów zrealizowanych i przygotowywanych, m.in. *Polska. Siła obrazu* (z zaadaptowanego scenariusza ze zrealizowanej wystawy w Musee du Louvre-Lens), *Artystka. Anna Bilińska*, realizacja w 2022 r., *Józef Chełmoński* (projekt badawczo-wystawienniczy na rok 2024). Ponadto w ww. okresie opracowano (zebrania online, praca zdalna) system informacji na galeriach stałych i wystawach czasowych - wytyczne dla autorów, pracownicy pionu naukowego przygotowywali cykl wykładów online o wybranych obiektach z MNW razem z działem edukacji, cykl filmów o sztuce z serii „Blżej sztuki” przygotowywany dla TVP Kultura, uzupełniano wpisy obiektów do Cyfrowego MNW, prace nad artykułami do Rocznika MNW.

(akta kontroli str. 5164-5172, 5173-5290, 10078-10081)

4. W latach 2019-2023 Muzeum nie posiadało dokumentu strategicznego dotyczącego rozwoju MNW i Oddziałów. Minister zawarł z Dyrektorami MNW umowy określające warunki organizacyjno-finansowe Muzeum, o których mowa w art. 15 ust. 5 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej<sup>49</sup>. Z Jerzym Miziołkiem zawarto w dniu 23 listopada 2018 r., umowę, w której określono m.in. zobowiązanie Dyrektora do realizacji programu działania Instytucji – „Koncepcja rozwoju i działalności MNW w ciągu najbliższych czterech lat (15 listopada 2018 r. – 15 listopada 2022 r.)”, a z Łukaszem Gawłem w dniu 16 listopada 2020 r. Minister pozytywnie zaopiniował także „Program działania Muzeum Narodowego w Warszawie na pięcioletnią kadencję w latach 2020-2025” Łukasza Gawła. Jerzy Miziołek został powołany na stanowisko dyrektora w dniu 23 listopada 2018 r. i nie przedstawił informacji o realizacji Programu Muzeum za rok 2018, nie przedstawił również informacji z rocznego etapu realizacji programu Instytucji za rok 2019 (został odwołany ze stanowiska dyrektora w dniu 2 grudnia 2019 r.). Łukasz Gawel przesłał sprawozdanie z działań Muzeum za rok 2021 w dniu 1 lutego 2022 r. oraz za rok 2022 w dniu 29 marca 2023 r. Dyrektor MNW, Łukasz Gawel nieterminowo składał do Ministerstwa informacje o planach wdrażania programu działania na rok 2022 i 2023 oraz sprawozdania z działań Muzeum Narodowego w Warszawie za 2021 r. i 2022 r., co szczegółowo opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

„Program działania Muzeum Narodowego w Warszawie na pięcioletnią kadencję w latach 2020-2025” (Program działania MNW) zakłada potrzebę stworzenia kilku strategii i koncepcji, tj.: strategii rozwoju kolekcji i polityki zakupu muzealiów; strategii udostępnienia i popularyzacji zbiorów poprzez m.in. wypracowanie długofalowej polityki współpracy z partnerami strategicznymi, mającej skutkować stabilnym wsparciem finansowym MNW; strategii dotyczącej cen biletów wstępu, sprzedaży wydawnictw własnych oraz rozbudowy oferty edukacyjnej (działania w tym zakresie mają – zgodnie z Programem – uwzględniać zmienione warunki działania muzeów wymuszone przez pandemię Covid-19). Program działania MNW przewiduje ponadto stworzenie nowej strategii relacji z widzami, strategii digitalizacji zbiorów. Przewidziano w nim również, jako konieczne, opracowanie strategii cząstkowych, obejmujących różne obszary działania Muzeum. Strategie takie zostały wskazane do opracowania w obowiązującym od 16 stycznia 2023 r. Regulaminie Organizacyjnym<sup>50</sup>.

<sup>49</sup> Dz. U. z 2020 r. poz. 194, ze zm. Dalej: ustawa o prowadzeniu działalności kulturalnej.

<sup>50</sup> Tj.: 1) strategia budowania kolekcji MNW (§ 27 pkt 1 Regulaminu Organizacyjnego MNW); 2) strategia rozwoju projektów kulturalnych towarzyszących wystawom stałym oraz czasowym w MNW (§ 46 pkt 1); 3) strategia promocji publikacji własnych, organizacji wydarzeń towarzyszących oraz udziału w targach książki oraz innych wydarzeniach (§ 48 pkt 7); 4) strategia gromadzenia zasobu archiwalnego poprzez przyjmowanie dokumentacji (w tym: archiwalnej dokumentacji konserwatorskiej, technicznej i projektowej) powstałej w komórkach organizacyjnych Muzeum oraz Oddziałach z wyjątkiem Muzeum w Nieborowie i Arkadii (§ 12 pkt 2); 5) strategia rozwoju oraz gromadzenia materiałów bibliotecznych pozyskiwanych przez zakupy, wymianę i dary, a także wydawnictw własnych Muzeum (§ 26 ust. 2 pkt 1); 6) strategia pozyskiwania funduszy ministerialnych, strukturalnych, europejskich i innych, w ramach konkursów grantowych i innych ogłoszonych programów (§ 30 pkt 1); 7) strategia rozwoju pracowników, w tym prowadzenia i organizowania szkoleń, warsztatów i innych działań

Dyrektor MNW wyjaśnił, że praca nad strategiami wiąże się z działaniami rozciągniętymi w czasie. Przystąpienie do opracowania tych dokumentów wymaga pełnego rozeznania w kulturze organizacyjnej instytucji, kompetencji zespołów mających brać udział w spotkaniach o charakterze koleżeńskim. Ponadto Dyrektor MNW wyjaśnił, że do lipca 2023 r. nie wypracowano zakładanych strategii, co nie oznacza w najmniejszym stopniu odejścia od założonego planu, ponieważ w Muzeum trwa praca nad opracowaniem tych dokumentów, a zgodnie z Programem działania MNW na pięcioletnią kadencję w latach 2020-2025 zostaną one zakończone najpóźniej do listopada 2025 r. Dyrektor MNW wyjaśnił, że nie przekazano mu w jakiegokolwiek formie kompletnej, uporządkowanej i pełnej dokumentacji odnoszącej się na przykład do wewnętrznych regulacji. Nad opracowaniem dokumentu strategicznego „Polityka Kolekcji: MNW” (zarządzenie z dnia 14 czerwca 2023 r.) pracuje zespół pod przewodnictwem prof. Jacka Lohmana, przewodniczącego Rady Muzeum. Ma to być dokument szerszy od strategii rozwoju kolekcji MNW, obejmujący również opis standardów i praktykę w odniesieniu do roszczeń wobec obiektów MNW. Zamkniętym działaniem w tym obszarze był wypracowany przez Zespół Kuratorski pod kierunkiem Przewodniczącej Kolegium Kuratorów dr Joanny Sikorskiej dokument zatytułowany *Charakterystyka zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie i wizja ich rozbudowy. Dokument wewnętrzny*. Dyrektor MNW wskazał, że od grudnia 2022 r. MNW posiada *Strategię rozwoju zasobów cyfrowych MNW*, opracowaną przez Joannę Dzięwulską, Kierownika Działu Zasobów Cyfrowych, wspólnie ze swoim zespołem, oraz Z-cą Dyrektora MNW Anną Kościelną. Dyrektor MNW wyjaśnił także, że prace nad głównym dokumentem *Strategia Rozwoju MNW* i strategiami częściowymi (działowymi) postępują wolno, ale są prowadzone. Ponadto wyjaśnił, że do lipca 2023 r. nie wypracowano zakładanych strategii (w Regulaminie organizacyjnym), a w Muzeum trwa praca nad opracowaniem tych dokumentów, które zgodnie ze złożonym w MKiDN Programie działania MNW zostaną zakończone najpóźniej do listopada 2025 r.

(akta kontroli str. 2736-2755, 2756-2786)

5. W okresie objętym kontrolą (2019-2023) w MNW funkcjonowało Kolegium Kuratorów, którego zadania zostały określone w § 15 ust. 2 Statutu MNW. Posiedzenia Kolegium Kuratorów, stosownie do § 15 ust. 5 Statutu MNW są zwoływane przez Przewodniczącego z jego inicjatywy, z inicjatywy co najmniej połowy składu Kolegium lub na wniosek Dyrektora, co najmniej raz na trzy miesiące. Pracami Kolegium Kuratorów kieruje Przewodniczący, którego wybierają członkowie Kolegium ze swego grona w głosowaniu jawnym kwalifikowaną większością głosów przy obecności co najmniej 3/4 składu Kolegium, zgodnie z § 15 ust. 4 Statutu MNW.

W MNW nie było regulacji wewnętrznych regulujących tryb pracy, działanie i zadania Kolegium Kuratorów. Stwierdzono, że w okresie objętym kontrolą Kolegium Kuratorów funkcjonowało niezgodnie ze Statutem MNW w zakresie realizacji zadań. Szczegółowy opis nieprawidłowości został zawarty w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1888-1976, 2008-2119)

6. Zarządzeniem nr 10/99 z dnia 31 marca 1999 r. Dyrektora Muzeum Narodowego w Warszawie wprowadzono zasady i sposób ewidencjonowania dóbr kultury. Określono zasady ogólne, sposób sporządzania kart ewidencyjnych, prowadzenia ksiąg inwentarzowych muzealiów i ksiąg depozytowych, inne rodzaje ewidencji, oznakowanie przedmiotów ewidencjonowanych, tryb postępowania przy pozyskiwaniu dóbr kultury, zasady postępowania w przypadku uszkodzenia przedmiotu i w przypadku zaginięcia lub kradzieży zabytku. W MNW prowadzona była elektroniczna ewidencja zbiorów w komputerowej bazie danych MONA (system bazodanowy ewidencjonowania i zarządzania zbiorami muzealnymi wprowadzony w MNW w 1990 r.) oraz prowadzono księgi inwentarzowe w formie papierowej.

---

służących rozwojowi pracujących w MNW osób (§ 34 pkt 4); 8) strategia digitalizacji wzorów (§ 42 pkt 1); 9) strategii edukacyjna MNW (§ 43 pkt 1); 10) strategia komunikacja marketingu MNW oraz strategii cenowej licencji, produktów i usług (§ 44 pkt 2 i pkt 6); 11) strategia pozyskiwania funduszy i oferty dla partnerów biznesowych MNW (§ 45 pkt 1).



Prowadzone w MNW księgi inwentarzowe posiadają ponumerowane i przesnurowane karty, a końce sznurów są opieczętowane. Potwierdzone to zostało stosowną klauzulą i podpisem Dyrektora MNW. Wpisy do ksiąg zawierają możliwe do ustalenia dane dotyczące zabytku. Zapisy zostały dokonane w sposób trwały i czytelny.

Badaniem objęto 58 wybranych losowo muzealiów oraz 21 depozytów będących w zbiorach MNW. Ustalono, że MNW ewidencjonowało muzealia poprzez dokonywanie wpisów w kartach ewidencyjnych, w bazie danych MONA oraz w księgach inwentarzowych. Zgodnie z § 3 ust. 1 rozporządzenia sposobów ewidencjonowania zabytków w muzeach, wpis w karcie ewidencyjnej, księdze inwentarzowej i księdze depozytów zawiera możliwe do ustalenia, następujące dane identyfikacyjne zabytku: określenie autorstwa lub wytwórcy, pochodzenie, wartość w dniu nabycia, czas i miejsca powstania, materiał, techniki wykonania, wymiary, ewentualnie jego wagę oraz określenie cech charakterystycznych.

(akta kontroli str. 3326-3338, 4546-4612)

Zarządzeniami<sup>51</sup> Dyrektora Muzeum Narodowego w Warszawie powoływano Komisję ds. Darów, Zakupów i Wyceny Muzealiów. Do zadań Komisji należało opiniowanie wniosków w zakresie zakupu, daru, spadków, zapisów testamentowych; ocena wartości artystycznej, naukowej, historycznej oraz edukacyjnej obiektów; ustalanie wyceny; weryfikacja dokumentacji dot. proveniencji obiektów; podejmowanie decyzji w sprawie nabytków w trybie uchwał oraz opracowywanie wytycznych dotyczących polityki gromadzenia zbiorów i kierunków rozwoju kolekcji Muzeum. W ww. zarządzeniu określono, m.in. zadania i porządek prac Komisji, zalecenia dotyczący wyceny, instrukcję dotyczącą opinii eksperta. Główny Inwentaryzator MNW, pan Marcin Mondzelewski, wskazał, że obecny stan opracowania zbiorów MNW nie pozwala na udzielenie informacji o liczbie muzealiów o nieustalanej własności. Wynika to m.in. ze skomplikowanej historii Muzeum Narodowego w Warszawie w latach 1939-1956, tj. przekazywania muzealiów z kolekcji publicznych i prywatnych z terenu Warszawy i okolic oraz rewindykacji obiektów lub zajęcia na mocy powojennych dekretów. Status własnościowy wielu muzealiów nie został nigdy uregulowany (zarówno pojedynczych obiektów, jak i kolekcji). MNW prowadzi badania proveniencyjne mające na celu ustalenie historii własności powierzonych mu muzealiów.

W ramach przeprowadzonych w MNW i Oddziałach skontrów zakończonych w 2021 r. (dwa protokoły skontrum z 2021 r.) w Gmachu Głównym MNW stwierdzono 50 braków oraz 133 braki stwierdzone w ramach 2 skontrów zakończonych w 2023 r. przeprowadzonych w Muzeum Plakatu w Wilanowie (odpowiednio 104 i 29 braków).

Dyrektor MNW wyjaśnił, że na 48 braków w Zbiorach Sztuki Orientalnej składają się straty wojenne, wykazywane jako braki, które jednak fizycznie nie funkcjonowały w Muzeum po 1945 r. Mimo tego, figurują w ewidencji muzealnej (księgi inwentarza ogólnego). Zbiory Sztuki Orientalnej powstały w latach 70. i dopiero wtedy brakujące pozycje „przypisano” do działu. W związku z powyższym, nie ma możliwości zgłoszenia ich jako kradzieży lub braków do organów ścigania, organizatora i NIMOZ. Jeden z brakujących obiektów (SKAZvr 1125 MNW) został scalony z innym zabytkiem w MNW, w związku z tym (zgodnie z wyjaśnieniami Kuratorki Zbioru) nie jest on faktycznie utratą. Zostało to stwierdzone w wyniku ustaleń poskontrowych. W związku z powyższym, nie ma podstaw zgłoszenia go jako kradzieży lub braku do organów ścigania, organizatora i NIMOZ. Drugi z brakujących obiektów (SKAZsz 2800 MNW) jest poszukiwany w Muzeum. Jeśli obiekt nie zostanie odnaleziony w ww. skontrum, Główny Inwentaryzator rozpocznie procedurę wewnętrznego dochodzenia i zgłoszenia kradzieży właściwym organom, organizatorowi i NIMOZ. Braki w skontrach w Muzeum Plakatu są aktualnie poszukiwane. Odnaleziono już 6 obiektów (omyłkowo pominięto je podczas kontroli). W związku z tym zgłaszanie utraty lub kradzieży ww. jest przedwczesne i bezpodstawne. Ponadto, biorąc pod uwagę praktykę działania w tym zakresie (prokuratury zazwyczaj umarzają postępowania, a niekiedy w ogóle nie podejmują

<sup>51</sup> W okresie objętym kontrolą obowiązywały trzy zarządzenia: nr 13 z 16 lipca 2018 r., nr 26 z 12 sierpnia 2019 r. oraz nr 32/2020 z 21 lipca 2020 r. Wcześniej obowiązywały: zarządzenie nr 13 z dnia 16 lipca 2018 r. i nr 26 z 12 sierpnia 2019 r.

takich spraw), że zgłoszenie utraty powinno być działaniem podejmowanym po wyczerpaniu wszystkich możliwości odnalezienia obiektów w Muzeum.

(akta kontroli str. 157-226)

7. Na podstawie oględzin przeprowadzonych na próbie 58 losowo wybranych muzealiów i 21 depozytów stwierdzono, że co do zasady są one oznaczone zgodnie z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi, to jest posiadają oznaczenie właściciela (MNW) i numer z księgi inwentarzowej lub księgi depozytów. Wyjątek stanowił obiekt z Księgi Inwentarzowej Muzealiów dla Zbiorów Artystycznych MNW, Szkoły Różne XIX., w przypadku którego na odwrocie obrazu stwierdzono brak wpisanego numeru inwentarzowego. Z kolei jeden z obiektów z Księgi Depozytów Muzeum Narodowego w Warszawie nie posiadał oznakowania z numerem depozytowym.

(akta kontroli str. 4143-4145, 3718-3734, 9965-9967)

8. W latach 2019-2022 konserwacji poddano łącznie 51 784 sztuki muzealiów. Konserwacją pełną objęto 2 162 sztuki, zachowawczą 10 875, a częściową 37 884 sztuk. W okresie objętym badaniem odnotowano tendencję wzrostową w liczbie poddawanych konserwacji muzealiów. W 2019 r. różnymi formami konserwacji objęto 5 326 sztuk (z czego 204 pozostawały w konserwacji na koniec roku kalendarzowego), w 2020 r. 4 050 (z czego 117 pozostawało w konserwacji), w 2021 r. 8 839 (z czego 394 pozostawało w konserwacji), a w 2022 r. 33 569 (z czego 148 pozostawało w konserwacji). Według wyjaśnień pani Anny Mistewicz, Głównego Konserwatora MNW, spadek liczby konserwacji w 2020 r. o 24% był spowodowany epidemią Covid-19. Z kolei skokowy wzrost liczby konserwacji w 2022 r. (o 380% w stosunku do roku poprzedniego) związany był z realizacją projektu digitalizacji zbiorów w ramach projektu Hereditas – Digitalizacja i Udostępnienie Zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie. Poszczególne pracownie konserwatorskie opracowywały roczne plany konserwacji muzealiów. Wewnętrzne instrukcje prowadzenia konserwacji zbiorów istniały w dwóch pracowniach konserwacji w związku z realizacją projektu Hereditas – Digitalizacja i Udostępnienie Zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie.

(akta kontroli str. 3404-3405, 3407-3470)

W okresie objętym kontrolą funkcjonowało Kolegium Konserwatorów, którego posiedzenia były zwoływane z inicjatywy Głównego konserwatora MNW, jak i Dyrektora MNW. W latach 2019-2022 Kolegium nie odbywało posiedzeń z częstotliwością z wymaganą w Statucie MNW, tj. co najmniej raz na trzy miesiące, co szczegółowo opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 4218-4290)

9. Obowiązujący w MNW regulamin zwiedzania Muzeum Narodowego w Warszawie, stanowiący załącznik nr 1 do zarządzenia nr 38/2022 Dyrektora Muzeum Narodowego w Warszawie z dnia 10 listopada 2022 r. określa zasady zwiedzania Gmachu Głównego Muzeum Narodowego w Warszawie. Zasady zwiedzania Oddziałów MNW określane są w odrębnych regulaminach. Wszystkie Oddziały posiadają system rezerwacji/zakupu biletów wstępu on-line. Dyrektor MNW zapewnił nieodpłatny wstęp na wystawy stałe we wtorek<sup>52</sup>, zamieszczając jednocześnie tę informację na stronie internetowej Muzeum. Art. 10 ust. 3a ustawy o muzeach określa komu przysługuje ulga w opłacie za wstęp do muzeum państwowego, natomiast art. 10 ust. 3b tej ustawy określa, komu przysługuje zwolnienie z opłaty za wstęp.

Pełnomocnik Dyrektora MNW ds. Komunikacji i Edukacji wyjaśniła, że Dyrektor Muzeum może zwalniać z opłat za bilety wstępu na podstawie pisemnej prośby o zgodę na zwolnienie z opłat. Z takiej możliwości najczęściej korzystają stowarzyszenia, fundacje, instytucje charytatywne, szkoły, ośrodki kultury, środowiskowe domy samopomocy, instytucje działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami. Zwolnienie z opłat jest istotnym elementem realizowania misji, jednocześnie nie wpływa na wynik finansowy MNW.

<sup>52</sup> Wizyta / Muzeum Narodowe w Warszawie (mnw.art.pl).

W zakresie udogodnień w zwiedzaniu dla osób niewidzących i słabowidzących oraz dla osób niesłyszących, Pełnomocnik Dyrektora ds. Dostępności, pani Anna Knapek wyjaśniła, że plan tyflograficzny znajduje się w holu szatniowym MNW oraz jest dostępny w wersji przenośnej, którą można wypożyczyć w Informacji. W Galerii Faras i Galerii Sztuki Starożytnej znajdują się tzw. ścieżki dotykowe złożone z kopii wybranych obiektów prezentowanych w tych przestrzeniach. Tyflografiki obrazów i innych dwuwymiarowych („płaskich”) dzieł opracowywane są w miarę potrzeb i drukowane na papierze mikrokapsułkowym („papierze puchnącym”). Materiały te wykorzystywane są podczas oprowadzań z audiodeskrypcją oraz w trakcie oprowadzań dla grup zorganizowanych z niepełnosprawnością wzroku. Ponadto w uzgodnieniu z konserwatorami i opiekunami poszczególnych zbiorów, osoby z niepełnosprawnością wzroku mogą dotykać niektórych, oryginalnych obiektów (w rękawiczkach). Do wybranych obiektów prezentowanych we wszystkich galeriach stałych zostały przygotowane audiodeskrypcje. Audiodeskrypcje powstają także do wybranych dzieł prezentowanych na wystawach czasowych. Muzeum posiada także lupy elektroniczne, które można wypożyczyć w *Informacji* na czas wizyty w Muzeum.

W Muzeum raz w miesiącu organizowane są oprowadzania z audiodeskrypcją. Spotkania odbywają się w galeriach stałych i na wystawach czasowych. W Gmachu Głównym pętle indukcyjne zainstalowane są w szatniach, kasach, sali kinowej i edukacyjnej, księgarni, przy wejściu służbowym, w portierni i czytelnicy biblioteki (łącznie 11 urządzeń). W Muzeum do oprowadzania grup wykorzystywany jest system tourguide. Na życzenie osoby uczestniczącej w oprowadzaniu zamiast słuchawek edukator do odbiornika podłącza naszyjną pętlę indukcyjną (Muzeum posiada ich osiem). Muzeum ma także jedną przenośną pętlę indukcyjną, która w razie takiej potrzeby wykorzystywana jest podczas wydarzeń odbywających się w Oddziałach MNW. Filmy przygotowywane i prezentowane przez MNW na wystawach czasowych należą do rzadkości. W takim przypadku w MNW przygotowywane są napisy w języku polskim. Do wystaw czasowych przygotowywane są wideoprzewodniki w Polskim Języku Migowym (PJM). Wideoprzewodnik w PJM znajduje się także w Galerii Faras. W MNW przygotowano także nagrania do wideoprzewodnika w PJM po Galerii Sztuki Starożytnej. Do 2022 r. MNW współpracowało z edukatorem, który raz w miesiącu prowadził oprowadzania w Polskim Języku Migowym. Obecnie, jak wyjaśniła pani Pełnomocnik, organizowane są oprowadzania tłumaczone na PJM. Spotkania odbywają się w galeriach stałych i na wystawach czasowych. Na wniosek grupy zorganizowanej lub osoby indywidualnej Muzeum zapewnia tłumacza języka migowego na czas oprowadzania/wydarzenia.

(akta kontroli str.1060-1096)

10. MNW dokonuje przeglądów rocznych zabezpieczeń zakończonych protokołami. Analiza zabezpieczenia MNW przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem jest dokonywana raz w roku. Zbadane dokumenty z 2020 i 2022 r. dotyczyły Gmachu głównego MNW. Systemy sygnalizacji włamania i napadu, telewizji dozorowanej oraz kontroli dostępu, jak również systemy sygnalizacji pożarowej poddawano przeglądom w cyklach miesięcznych, co zostało udokumentowane protokołami z przeprowadzonych czynności.

W latach 2019-2023 nie powołano komisji dokonującej przeglądu stanu zabezpieczeń budowlanych i mechanicznych, w tym sprawdzenia kompletności kluczy na podstawie §10 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie zabezpieczenia zbiorów muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym ich zniszczeniem lub utratą. Jak wyjaśnił pan Artur Pobikowski, Szef Wewnętrznej Służby Ochrony MNW, w okresie 2019-2023 nie była powoływana przez Dyrektora Muzeum Komisja ds. przeglądów stanu zabezpieczeń budowlanych i mechanicznych. Przeglądy i konserwacja odbywała się na bieżąco podczas codziennych patroli wartowników WSO i obchodów Dowódców Zmian. Sprawdzenia kompletności kluczy dokonują codziennie pracownicy recepcji MNW.

MNW posiada dokument pod nazwą Instrukcja przygotowania zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie do ewakuacji wprowadzony zarządzeniem nr 28/2015 Dyrektora Muzeum Narodowego w Warszawie z dnia 17 listopada 2015 r. w sprawie wprowadzenia „Instrukcji przygotowania zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie do ewakuacji”. Dokument ten nie spełniał szeregu wymogów co do treści określonych w § 28 i w § 30 ust. 1-3 rozporządzenia

w sprawie zabezpieczenia zbiorów muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym ich zniszczeniem lub utratą. Szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 4341-4361)

11. Muzeum sporządziło Plany ochrony zabytków Muzeum Narodowego w Warszawie na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych. Ww. dokumenty zostały opracowane oddzielnie dla Gmachu Głównego i Oddziałów Muzeum (Muzeum Rzeźby im. Xawerego Dunikowskiego w Królikarni, Muzeum Plakatu w Wilanowie i Muzeum Wnętrz w Otwocku Wielkim). Plany zostały sporządzone w latach 2005-2007 i zamieszczono w nich informację na temat stanów zasobów podlegających ochronie (w przypadku Gmachu Głównego ostatni raz została ona zaktualizowana w 2009 r. za rok 2008). W dokumentach określono najważniejsze zagrożenia dla zabytków znajdujących się w Gmachu Głównym i w Oddziałach.

Plan ochrony zabytków MNW na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych sporządzony dla Gmachu Głównego Muzeum nie był aktualizowany w latach 2019-2023, przez co zawierał szereg zdezaktualizowanych informacji dotyczących realizacji zadań z zakresu ochrony zbiorów oraz np. liczby samych zbiorów podlegających przemieszczeniu lub zabezpieczeniu w miejscu wystawiania. W wyniku przeprowadzonych oględzin stwierdzono m.in., że na 245 muzealiów ze zbiorów malarskich znajdujących się w ciągach komunikacyjnych piętra drugiego, jak i w pomieszczeniach na tej kondygnacji, jedynie 2,9% z nich w dalszym ciągu było w miejscach lub w pobliżu miejsc wskazanych na szkicu z dyslokacją. Szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 3692-3635, 3291-3325, 9951)

12. W MNW przestrzegano wymaganych warunków przy przenoszeniu zbiorów w kraju i za granicę i uzyskano potrzebne zezwolenia w przypadku wywozu muzealiów za granicę określonych w przepisach rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 15 maja 2008 r. w sprawie warunków, sposobu i trybu przenoszenia muzealiów<sup>53</sup>. Zbadano ogółem sześć umów przenoszenia muzealiów (wypożyczenia), cztery w kraju i dwie za granicę, na które zawarto pisemne umowy z podmiotami zewnętrznymi, zawierające wykaz przenoszonych muzealiów wraz z dokumentacją wizualną. Przekazanie muzealiów oraz ich zwrot udokumentowano protokołem zdawczo-odbiorczym. W przypadku wielokrotnego przenoszenia muzealiów poza granicę kraju MNW uzyskało wymagane pozwolenia Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na czasowy wywóz zabytków za granicę.

(akta kontroli str. 6403-6560, 6786)

13. Muzeum jako organizator wystaw, informowało Ministra o wwiezieniu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i wywiezieniu z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej rzeczy ruchomej objętej ochroną prawną. Muzeum – Oddział w Nieborowie i Arkadii złożyło do Ministra w dniu 27 listopada 2020 r. wniosek o objęcie ochroną prawną rzeczy ruchomej - obrazu pt. „Chopin w salonie Antoniego Radziwiłła” autorstwa Henryka Siemiradzkiego. W dniu 11 maja 2021 r. Minister poinformował o objęciu ww. obrazu ochroną prawną. Obraz opuścił terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 9 maja 2022 r., o czym zgodnie z art. 31c ust. 1 ww. ustawy o muzeach, Muzeum poinformowało Ministra pismem z dnia 10 maja 2022 r.

(akta kontroli str. 3497-3579, 6785)

Stwierdzone  
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Dyrektor MNW opracował i wprowadził 16 stycznia 2023 r. Regulamin Organizacyjny MNW, po pozytywnej opinii Ministra, który był niezgodny z obowiązującym Statutem MNW w zakresie liczby Oddziałów.

<sup>53</sup> Dz. U. Nr 91, poz. 569. Dalej: rozporządzenie w sprawie warunków, sposobu i trybu przenoszenia muzealiów.

Pan Łukasz Gawęł, Dyrektor MNW wyjaśnił, że Oddziały Muzeum - Muzeum Fotografii i Muzeum Policji Mostowskich, wymienione w Statucie MNW, nie funkcjonowały w okresie objętym kontrolą w strukturze MNW. Kilka lat wcześniej podjęto próbę zmiany regulaminu, ale negocjacje prowadzone z organizacjami związkowymi nie doprowadziły do przygotowania finalnej wersji dokumentu. Biorąc pod uwagę powyższe, jak wyjaśnił Dyrektor, podjęto decyzję o przyjęciu następującej kolejności działań: 1) wypracowanie nowego regulaminu organizacyjnego MNW, 2) opracowanie nowego regulaminu organizacyjnego dla Muzeum w Nieborowie i Arkadii, 3) zmiana Statutu MNW.

Dyrektor MNW wyjaśnił, że w związku z trwającymi pracami nad zmianami organizacji wewnętrznego funkcjonowania Muzeum i Oddziałów, wniosek o zmianę statutu MNW zostanie złożony do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego do końca br.

2. Dyrektor MNW nieterminowo składał do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego informacje o planach wdrażania programu działania na rok 2022 i 2023 oraz sprawozdania z działań Muzeum Narodowego w Warszawie za 2021 r. i 2022 r.

Było to niezgodne z § 3 ust. 5 i § 3 ust. 4 umowy z dnia 16 listopada 2020 r. zawartej przez Ministra KiDN z Dyrektorem MNW, panem Łukaszem Gawęłem, określającej warunki organizacyjno-finansowe działalności Muzeum. Informacje o planach wdrażania programu działania instytucji powinny być składane do Ministerstwa do 30 września roku poprzedzającego, a informacje z realizacji programu działania instytucji powinny być składane do Ministerstwa nie później niż do końca stycznia roku następnego.

Stwierdzono, że informację Dyrektora MNW o planach wdrażania Programu na rok 2022 (pt. Skrócony plan działań MNW na rok 2022 r.) złożono w dniu 22 grudnia 2021 r. (przesłano pocztą elektroniczną), tj. 83 dni po terminie (30 września 2021 r.), a informację Dyrektora MNW, pana Łukasza Gawęła o planach wdrażania Programu na rok 2023 (pt. Muzeum Narodowe w Warszawie. Plany na 2023 r.) złożono w dniu 26 października 2022 r. (przesłano ePUAP), tj. 26 dni po terminie (30 września 2022 r.). Sprawozdanie z działań MNW w okresie styczeń – grudzień 2021 r. złożono do MKiDN w dniu 1 lutego 2022 r. (przesłano ePUAP), tj. jeden dzień po terminie (31 stycznia 2022 r.), a sprawozdanie z działań MNW w okresie styczeń – grudzień 2022 r. w dniu 29 marca 2023 r. (ePUAP RPW/64949/2022), tj. 57 dni po terminie (31 stycznia 2023 r.).

Dyrektor MNW wyjaśnił, że pod względem formalnym te opóźnienia są błędem i nie mają uzasadnienia. Tłumaczą je jednak względy poza formalne: bardzo wiele działań i projektów wymaga długich procesów negocjacyjnych i rozmów z partnerami, wiele deklarowanych działań w planie wdrażania programu zależnych jest nie tylko od woli dyrektora MNW, ale spełnienia różnych warunków, uzależnionych od czynników zewnętrznych i wewnętrznych. Z tego powodu doszło do opóźnienia w przekazaniu ww. dokumentów.

Zdaniem NIK plany i sprawozdania z wdrażania programu działania Dyrektora MNW powinny być składane zgodnie z terminami określonymi w umowie zawartej z Ministrem KiDN.

(akta kontroli str. 2797-2800, 2801-2805, 2847-2891, 2892-2902, 5395-5397)

3. Kolegium Kuratorów MNW nie opiniowało w okresie objętym kontrolą wszystkich działań merytorycznych przewidzianych w § 15 ust. 2 pkt 2 Statutu MNW. Stwierdzono, że po zakończeniu wystaw stałych i czasowych Kolegium Kuratorów nie opiniowało osiągniętych efektów, frekwencji, poniesionych kosztów realizacji, odbioru społecznego (za pośrednictwem mediów i serwisów społecznościowych). Kolegium Kuratorów nie podsumowywało zrealizowanych projektów edukacyjnych i kulturalnych, projektów naukowych, badawczo-naukowych oraz wydawniczych.

Przewodniczącą Kolegium Kuratorów, pani Joanna Sikorska<sup>54</sup> wyjaśniła, że Kolegium przedstawiało ustne opinie na temat bieżących i planowanych działań merytorycznych Muzeum. Takie postępowanie, według Przewodniczącej, było zasadne, gdyż statut MNW

---

<sup>54</sup> Pełniącą funkcję Przewodniczącego Kolegium Kuratorów od 17 lutego 2021 r.

nie wskazuje, że opinie Kolegium Kuratorów mają być przedstawiane jedynie pisemnie. W przedmiocie opiniowania działań w obszarach projektów edukacyjnych, kulturalnych, naukowych, naukowo-badawczych, wydawniczych, Przewodnicząca wyjaśniła, że w związku ze stanem zagrożenia epidemicznego, ograniczono w MNW liczbę wystaw, a we wskazanym okresie Kolegium Kuratorów nie otrzymało do zaopiniowania żadnego projektu edukacyjnego i kulturalnego. Odnosząc się do opiniowania zrealizowanych projektów, ekspozycji stałych i wystaw czasowych – wymagałoby to informacji o danych i miernikach, którymi Kolegium nie dysponuje. Przewodnicząca wyjaśniła ponadto, że wybory Przewodniczącego odbyły się poprzez aklamację, a brak szczegółowego protokołu został spowodowany krótkim i prostym przebiegiem wyborów. Zgodnie z wyjaśnieniami Przewodniczącej, funkcjonowanie Kolegium Kuratorów opiera się również na zasadzie niepisanego uzusu, wykrystalizowanego w bieżących relacjach i formach współpracy zespołu i Dyrekcji.

Przewodnicząca Kolegium Kuratorów, pani Joanna Kilian-Michieletti<sup>55</sup> wyjaśniła, że Kolegium Kuratorów, oprócz omawiania spraw bieżących, opiniowało ustnie oraz dyskutowało na temat wielu typów działań merytorycznych MNW. Kolegium opiniowało działania merytoryczne, nie zawsze jednak treść posiedzenia Kolegium znajdowała odzwierciedlenie w protokołach o równym stopniu precyzyjności. W zakresie opiniowania zrealizowanych projektów ekspozycji, stałych i wystaw czasowych, Przewodnicząca wyjaśniła, że Kolegium Kuratorów nie dysponowało i nie dysponuje takimi informacjami, a inicjatorem takiej ewaluacji mógłby być Dyrektor MNW, który zleciłby Kolegium takie zadanie. Według Przewodniczącej, w okresie 2021-2023 Kolegium nie otrzymało do zaopiniowania żadnego projektu edukacyjnego ani kulturalnego. W okresie, który nie został udokumentowany protokołami, posiedzenia nie odbywały się z powodu żądania przez Kolegium odwołania Dyrektora MNW.

NIK nie podziela złożonych wyjaśnień. Zdaniem NIK Kolegium Kuratorów, jako ciało doradcze Dyrektora MNW, powinno realizować zadania zgodnie ze Statutem MNW w zakresie opiniowania działań, zwoływania posiedzeń i ich dokumentowania.

(akta kontroli str. 2011-2119)

4. Kolegium, w latach 2020-2022 nie odbywało posiedzeń co najmniej raz na trzy miesiące, a w 2019 r. nie odbywało posiedzeń, co było niezgodne § 16 ust. 5 Statutu MNW.

Stwierdzono, że posiedzenia Kolegium Konserwatorów odbywały się w 2020 r. w dniu 20 lutego 2020 r. (tylko raz), w 2021 r. w dniach 11 lutego 2021 r. i 16 lipca 2021 r. (dwukrotnie), w 2022 r. w dniach 14 kwietnia 2022 r., 14 października 2022 r., 9 grudnia 2022 r. (trzykrotnie). W 2019 r. nie odbyło się żadne posiedzenie Kolegium Konserwatorów. W protokołach posiedzeń nie znalazła informacja z czyjej inicjatywy zwoływane były posiedzenia Kolegium.

Główny Konserwator MNW, pani Anna Mistewicz, przewodnicząca Kolegium Konserwatorów<sup>56</sup>, wyjaśniła, że w 2019 r. nie odbyło się żadne spotkanie Kolegium, co miało być konsekwencją zmian organizacyjnych związanych ze zmianami dyrekcji MNW. W 2020 r. odbyło się jedno spotkanie, w 2021 r. dwa, a w 2022 r. trzy. Główna Konserwator wyjaśniła, że w 2020 r., po ogłoszeniu epidemii Covid-19, pracownie konserwatorskie nie były przygotowane od strony sprzętowej do przeprowadzania spotkań w trybie zdalnym. Z kolei w 2021 r. powodem miało być przebywanie ówczesnej Głównej Konserwator na długotrwałym zwolnieniu lekarskim, a w 2022 r. problemy związane ze zmianą personalną na tym stanowisku. Pani Dorota Ignatowicz-Woźniakowska, Główna Konserwator MNW do 31 sierpnia 2022 r. wyjaśniła, że brak spotkań Kolegium Konserwatorów zarówno w trybie stacjonarnym, jak i zdalnym w 2020 r. był konsekwencją uzgodnienia takiej decyzji z ówczesną dyrekcją MNW.

Zdaniem NIK Kolegium Konserwatorów powinno działać w trybie i realizować zadania zgodnie ze Statutem MNW. Brak posiedzeń Kolegium Konserwatorów miał negatywny

<sup>55</sup> Pełniąca funkcję Przewodniczącego Kolegium Kuratorów od 7 października 2020 r.

<sup>56</sup> Pełni funkcję Głównego Konserwatora października 2020 r.

wpływ na przejrzystość i możliwość oceny planowania i stopnia realizacji działań związanych z realizacją zadań statutowych MNW.

(akta kontroli str. 3613-3631a, 9983)

5. W MNW w latach 2019-2023 (do 31 marca) rozliczano wystawy czasowe niezgodnie z obowiązującym Regulaminem zarządzania projektami realizowanymi przez MNW w zakresie organizacji wystaw czasowych, stanowiącym załącznik do zarządzenia nr 33 Dyrektora MNW z dnia 29 listopada 2018 r. w sprawie zarządzania projektami realizowanymi przez MNW w zakresie organizacji wystaw czasowych.

Rozliczenie finansowe w sprawozdaniu z realizacji siedmiu wystaw (kosztorys zrealizowany) było niezgodne finansowo z rozliczoną kwotą wydatków poniesionych na realizację wystaw<sup>57</sup> (przedłożone wydruki kosztów w trakcie kontroli NIK): 1) pn. *Wystawa, której nie było... Ignacy Łopieński (1865-1941)* – brak kosztorysu zrealizowanego, kwota kosztów wg wydruków i dowodów księgowych wyniosła 217 764,21 zł; 2) pn. *Polska. Siła obrazu* – kwota w sprawozdaniu 553 088,28 zł (kosztorys zrealizowany), kwota kosztów wg wydruków i dowodów księgowych 617 345,52 zł; 3) pn. *Artystka. Anna Bilińska* – kwota w sprawozdaniu 1 259 382,20 zł (kosztorys zrealizowany), kwota kosztów wg wydruków i dowodów księgowych 1 262 234,76 zł; 4) pn. *Stan rzeczy* – kwota w sprawozdaniu 574 761,42 zł (kosztorys zrealizowany), kwota kosztów wg wydruków i dowodów księgowych 618 138,90 zł; 5) pn. *Chagall* – kwota w sprawozdaniu 536 492,16 zł (kosztorys zrealizowany), kwota kosztów wg wydruków i dowodów księgowych 540 606,16 zł; 6) pn. *Cyrk* – kwota w sprawozdaniu 576 351,72 zł (kosztorys zrealizowany), kwota kosztów wg wydruków i dowodów księgowych 602 841,80 zł; 7) pn. *Witkacy. Seismograf epoki przyspieszenia* kwota w sprawozdaniu 1 516 913,60 zł (kosztorys zrealizowany), kwota kosztów wg wydruków i dowodów księgowych 1 564 363,64 zł. Dodatkowo sporządzane sprawozdania merytoryczne zawierające kwotę łącznie wydatkowaną na realizację wystawy (pozycja – zrealizowany kosztorys) nie zawierają zatwierdzenia przez Koordynatora Projektu (wystawy) i pracownika Działu Księgowości MNW (Głównego księgowego lub Z-cę Głównego księgowego).

Dyrektor MNW wyjaśnił m.in., że niezgodności są wynikiem błędów i wielu lat zaniedbań w zakresie zarządczym i finansowym. Celem Dyrektora MNW było, jak wyjaśnił, ustandaryzowanie procesów organizacyjno-finansowych i wprowadzenie ich w takich sposób, aby zmieniły kulturę organizacyjną i wpłynęły na przestrzeganie przez pracowników obowiązujących zarządzeń i regulaminów. Od kilku tygodni działają również wprowadzone akronimy wystaw, dzięki czemu każdy dokument finansowo-księgowy może zostać przypisany do właściwego budżetu i zatwierdzony przez koordynatora wystawy. Dzięki temu rozwiązaniu koszty są na bieżąco przypisywane do właściwych budżetów, a Główny Księgowy ma narzędzie do weryfikowania stopnia wykorzystania budżetu projektu/wystawy. W chwili obecnej wewnętrzne sprawozdania merytoryczne z każdej zakończonej wystawy zwieńczone są weryfikacją i podpisem zarówno koordynatora wystawy jak i głównego księgowego. Sprawę tę ureguluje nowy regulamin wystaw, który zostanie wdrożony najprawdopodobniej do końca września br.

Ponadto w przypadku dwóch wystaw czasowych nie sporządzono wymaganych dokumentów w zakresie zgłoszenia, opiniowania i przyjęcia (zatwierdzenia) wystawy do realizacji, tj.: wystawy pn. *Cyrk* – potwierdzenia zaopiniowania propozycji wystawy przez Kolegium Kuratorów, opinii merytorycznej propozycji wystawy przez Z-cę Dyrektora ds. Naukowych, oświadczenia Dyrektora MNW o przyjęciu projektu wystawy oraz wystawy pn. *Ryszard Kaja* – potwierdzenia zaopiniowania propozycji wystawy przez Kolegium Kuratorów; opinii merytorycznej dotyczącej propozycji wystawy wydanej przez Z-cę Dyrektora ds. Naukowych, oświadczenia Dyrektora MNW o przyjęciu projektu wystawy;

Dyrektor MNW wyjaśnił m.in., że wystawa *Cyrk* znalazła się w przedstawionym w MKiDN autorskim Programie działania Muzeum Narodowego w Warszawie na pięcioletnią kadencję w latach 2020-2025. Ponieważ dokument został zaakceptowany przez Ministerstwo i stał się podstawą powołania na stanowisko Dyrektora MNW, wystawa *Cyrk*

<sup>57</sup> Przedłożone w trakcie kontroli NIK wydruki księgowe kosztów.

nie wymagała żadnej dodatkowej dokumentacji związanej z jej opiniowaniem. Omawiana wystawa miała istotne znaczenie w rozpoznaniu potencjału frekwencyjnego Oddziału MNW w Królikarni. (...) Wystawa plakatów Ryszarda Kai była inicjatywą pracowników Muzeum Plakatu - Oddziału MNW w Wilanowie. Przyjęta została przez Zespół MNW jako element działania Oddziału, a biorąc pod uwagę rangę artysty, któremu postanowiono poświęcić wystawę, nikt nie wnosił sprzeciwu wobec tego projektu. Jego przygotowanie wiązało się również ze współpracą ze spadkobiercami artysty, bez których niemożliwe byłoby zorganizowanie ekspozycji.

NIK nie podziela złożonych wyjaśnień. Zdaniem NIK brak zgodności pomiędzy zrealizowanymi kosztorysami wystaw w sprawozdaniach z ich realizacji a poniesionymi kosztami świadczy o niewystarczającym nadzorze Dyrektora MNW nad rozliczaniem finansowym wystaw. Wystawy były przygotowywane i rozliczane finansowo niezgodnie z zasadami wynikającymi z Regulaminu. Do dnia zakończenia kontroli NIK zasady realizacji określał ww. Regulamin, który nie został przez Dyrektora MNW zmieniony. Jednocześnie NIK przyjmuje złożone wyjaśnienie dotyczące uregulowania zasad przygotowywania, weryfikacji budżetu i rozliczania kosztów wystawy.

(akta kontroli str. 3009-3019, 5797-5820, 5821-5251, 5683-5718)

6. Muzeum nie dotrzymało terminu przeprowadzenia komisyjnej kontroli zgodności wpisów dokumentacji ewidencyjnej ze stanem faktycznym zbiorów (skontrum) w okresie pięciu lat od daty zakończenia poprzednich kontroli, co było niezgodne z § 3 ust. 6 rozporządzenia w sprawie ewidencjonowania zabytków w muzeach oraz § 3 ust. 14 zarządzenia nr 10/99 Dyrektora Muzeum Narodowego w Warszawie z dnia 31 marca 1999 r. w sprawie zasad i sposobu ewidencjonowania dóbr kultury.

Skontra muzealiów W Gmachu Głównym zakończyły się w latach od 1996 r. do 2017 r. (31 lipca 2017 r.)<sup>58</sup>. W latach 2019-2023 nie stwierdzono przedłużenia okresu komisyjnej kontroli zgodności wpisów dokumentacji ewidencyjnej ze stanem faktycznym zbiorów przez organizatora Muzeum, tj. Ministra KiDN, w formie decyzji czy zgody na przedłużenie okresu na przeprowadzenie skontrum do 10 lat.

Dyrektor MNW wyjaśnił, że zgodnie z informacjami przekazanymi przez Głównego Inwentaryzatora MNW, nie udało się odnaleźć dokumentów, które wyjaśniałyby dłuższe niż 5 lat przerwy w kontroli zbiorów. Stan ten pokazuje, że diagnoza nieodpowiedniego nadzoru nad obszarem przez poprzednią Główną Inwentaryzator MNW Panią Martę Bienias była słuszna. Zgodnie z ustaleniami podjętymi w czasie spotkań z nowym Głównym Inwentaryzatorem w Muzeum zostanie wdrożona nowa metodologia prowadzenia kontroli, która powinna zapewnić ciągłość i zachowanie ustawowych

<sup>58</sup> W okresie od 17.08.2010-30.12.2010 r. - Zbiory Malarstwa Obcego, Zbiory Malarstwa Współczesnego Obcego, Zbiory Malarstwa Polskiego, Zbiory Malarstwa Współczesnego Polskiego, Zbiory Malarstwa - Inwentarz ogólny, Zbiory Malarstwa - Depozyt milicyjny, Zbiory Malarstwa - Księga Dep., Zbiory Malarstwa - Inwentarz Pomocniczy, Zbiory Malarstwa - Księga Tc/72., Zbiory Malarstwa - Księga Pad.; okresie 01.07.2010- 08.07.2010 r. - Zbiory Sztuki Średniowiecznej; w okresie 09.02.2017-31.07.2017 r. - Kolekcja Sreber i Metali ewidencja przedmiotów, Kolekcja Sreber i Metali, Kolekcja Sreber i Metali - Inwentarz ogólny, Kolekcja Sreber i Metali - Depozyt Milicyjny, Kolekcja Sreber i Metali - Księga Dep., Kolekcja Sreber i Metali - Inwentarz Pomocniczy, Kolekcja Sreber i Metali - Księga magazynowa, Kolekcja Sreber i Metali - Księga Tc/72; w okresie 19.02.2018 - 05.11.2018 r. - Zbiory Ceramiki, Zbiory Ceramiki - Inwentarz Pomocniczy, Zbiory Ceramiki - Inwentarz ogólny, Zbiory Ceramiki - Depozyt Milicyjny, Zbiory Ceramiki - Księga Dep., Zbiory Ceramiki - Inwentarz Pomocniczy; w okresie 01.10.2003 - 30.11.2007 r. - Kolekcja Szkła, Kolekcja Szkła - Inwentarz ogólny, Kolekcja Szkła - Księga magazynowa, Kolekcja Szkła - Inwentarz Pomocniczy, Kolekcja Szkła - Księga Depozytowa, Kolekcja Szkła - Depozyt Milicyjny; w okresie 16.11.1996-08.02.1999 r. - Kolekcja Mebli, Kolekcja Mebli - Inwentarz ogólny; w okresie 04.02.1997 (data wydania zarządzenia) - 31.10.1997 r. - Kolekcja Tkanin, Kolekcja Tkanin - Inwentarz ogólny, Kolekcja Tkanin - Księga Magazynowa, Kolekcja Tkanin - Inwentarz Pomocniczy, Kolekcja Tkanin - Księga Depozytowa, Kolekcja Tkanin - Depozyt Milicyjny; w okresie 17.02.2016-30.12.2016 r. - Zbiory Ikon i Rzemiosła Bizantyjskiego, Zbiory Sztuki Starożytnej Varia, Zbiory Sztuki Starożytnej/Wschodniochrześcijańskiej - Inwentarz główny, Zbiory Sztuki Starożytnej/Wschodniochrześcijańskiej - Depozyt Milicyjny, Zbiory Sztuki, Starożytnej/Wschodniochrześcijańskiej - Księga Depozytowa; w okresie 18.05.2015-31.07.2015 r. - Zbiory Miniatur, Zbiory Miniatur - Inwentarz ogólny, Zbiory Miniatur - Księga Depozytowa, Zbiory Miniatur - Inwentarz Pomocniczy; w okresie 07.02.1996 - 20.12.2001 r. - Gabinet Rycin i Rysunków - Grafika Polska; w okresie 01.09.2005 - 31.12.2009 r. - Gabinet Rycin i Rysunków - Rysunek Obcy, Gabinet Rycin i Rysunków - Rysunek Obcy - Inwentarz pomocniczy, Gabinet Rycin i Rysunków - Rysunek Obcy - Księga Depozytowa; w okresie 01.10.1996 - 31.05.2002 r. - Gabinet Monet i Medali (z wyłączeniem Kolekcji Monet Antycznych), Gabinet Monet i Medali - Kolekcja Monet Antycznych).



terminów jej prowadzenia. Planowana jest aktualizacja harmonogramu kontroli zgodnie z założeniem, że termin rozpoczęcia kolejnego skontrum liczymy od daty zakończenia poprzedniego (max. 5 lat lub 10 za zgodą organizatora). W harmonogramie w pierwszej kolejności kontrolą zostaną objęte zbiory/działy, dla których ww. termin przekroczył dopuszczalne przez przepisy okres. Główny Inwentaryzator MNW pracuje obecnie nad przygotowaniem harmonogramu skontrów do końca 2028 roku.

(akta kontroli str. 4123-4136)

Ponadto w latach 2019-2023 (do zakończenia kontroli) przeprowadzono w Gmachu Głównym MNW tylko dwa skontra muzealiów, tj. skontrum (od 26 lutego 2020 r. do 31 marca 2021 r.)<sup>59</sup>, w wyniku którego objęto łącznie 9 973 szt. muzealiów oraz stwierdzono łącznie 286 szt. ubytków i 50 szt. braków (jeden w Zbiorach Sztuki Orientalnej Sztuka Zdobnicza; jeden w Zbiorach Sztuki Orientalnej Varia; 48 w Zbiorach Sztuki Orientalnej - Inwentarz ogólny) oraz skontrum (od 1 grudnia 2020 r. do 31 lipca 2021 r.)<sup>60</sup>, w wyniku objęto łącznie 219 szt. muzealiów oraz stwierdzono łącznie 6 szt. ubytków. Stwierdzono, że w ramach ww. skontrów muzealiów objęto nimi 10 192 szt. muzealiów, co stanowiło tylko 1,4% posiadanych muzealiów w MNW Gmach Główny (na 31 marca 2023 r. w Gmachu Głównym było 741 663 szt. muzealiów).

Dyrektor MNW w zakresie braków w Zbiorach Orientu wyjaśnił, że na 48 braków składają się straty wojenne, wykazywane jako braki, które jednak fizycznie nie funkcjonowały w muzeum po 1945 r.; jeden z brakujących obiektów (SKAZvr 1125 MNW) został scalony z innym zabytkiem w MNW, w związku z tym (zgodnie z wyjaśnieniami Kuratorki Zbioru) nie jest on faktycznie utratą. Zostało to stwierdzone w wyniku ustaleń poskontrowych. Drugi z obiektów jest poszukiwany i istnieje szansa, że odnajdzie się w Kolekcji Variów i Masoników, ponieważ historycznie dokonywano przemieszczeń i zmian odpowiedzialności dla obu zbiorów. Jeśli obiekt nie zostanie odnaleziony, Główny Inwentaryzator rozpocznie procedurę wewnętrznego dochodzenia i zgłoszenia kradzieży właściwym organom oraz organizatorowi. Braki wykazane w skontrach w Muzeum Plakatu są aktualnie poszukiwane, w chwili obecnej odnaleziono już 6 obiektów (omyłkowo pominiętych podczas skontrum). W związku z tym zgłaszanie utraty lub kradzieży ww. jest przedwczesne i bezpodstawne. Ponadto, biorąc pod uwagę praktykę działania w tym zakresie (prokuratury zazwyczaj umarzają postępowania, a niekiedy w ogóle nie podejmują takich spraw), że zgłoszenie utraty powinno być działaniem podejmowanym po wyczerpaniu wszystkich możliwości odnalezienia obiektów w Muzeum.

NIK nie podziela złożonych wyjaśnień. NIK zauważa, że skontra muzealiów nie były przeprowadzane w wymaganym w przepisach terminie. Proces realizacji skontrów w MNW nie został rzetelnie przygotowany, ponieważ w okresie objętym kontrolą NIK przeprowadzono skontrum tylko 1,4% muzealiów.

(akta kontroli str. 7308-7310)

7. W latach 2019-2023 Dyrektorzy MNW nie dostosowali Instrukcji bezpieczeństwa pożarowej Gmachu Głównego MNW i Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego Kamienicy Krystalla<sup>61</sup>, do wymogów rozporządzenia w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym ich zniszczeniem lub utratą.

<sup>59</sup> Dotyczące muzealiów: Zbiory Sztuki Orientalnej Grafika, Zbiory Sztuki Orientalnej pomocnicza, Zbiory Sztuki Orientalnej Malarstwo, Zbiory Sztuki Orientalnej Sztuka Zdobnicza, Zbiory Sztuki Orientalnej Varia, Zbiory Sztuki Orientalnej - Inwentarz ogólny, Zbiory Sztuki Orientalnej - Depozyt Milicyjny, Zbiory sztuki Orientalnej - Księga Dep., Zbiory Sztuki Orientalnej – reprints. W wyniku skontrum objęto łącznie 9973 szt. muzealiów oraz stwierdzono łącznie 286 szt. ubytków i 50 szt. braków (1 w Zbiorach Sztuki Orientalnej Sztuka Zdobnicza; 1 w Zbiorach Sztuki Orientalnej Varia; 48 w Zbiorach Sztuki Orientalnej - Inwentarz ogólny).

<sup>60</sup> Dotyczące muzealiów: Zbiory Nowych Mediów; Zbiory Nowych Mediów Egzemplarze, Kopie; Zbiory Nowych Mediów Dokumentacja Współczesna; Zbiory Nowych Mediów - Księga Depozytowa.

<sup>61</sup> W Kamienicy Krystalla magazynowane są na stałe muzealia ze Zbiorów Sztuki Zdobniczej – Kolekcja Variów i Masoników oraz czasowo – tkaniny w trakcie konserwacji (w Pracowni Konserwacji Tkanin) i muzealia płaskie papierowe w trakcie digitalizacji (w Dziale Zasobów Cyfrowych).

Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego Gmachu Głównego MNW zatwierdzona przez Dyrektora MNW 29 stycznia 2013 r. oraz Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego Kamienicy Krystalla w Warszawie zatwierdzona przez Dyrektora MNW 15 maja 2017 r. nie zostały dostosowane do wymogów wynikających z § 6 pkt 1-8 ww. rozporządzenia, w zakresie ewakuacji zbiorów muzealnych w obiektach. Stwierdzono, że ww. Instrukcje, w rozdziale *Podstawy prawne opracowania instrukcji* nie odwołują się do przepisów ww. rozporządzenia. Ponadto w rozdziałach 15 i 16 ww. Instrukcji (*Organizacja i zasady ewakuacji* oraz *Praktyczne sposoby sprawdzania warunków i organizacji ewakuacji ludzi*) odniesiono się tylko do organizacji i zasad ewakuacji ludzi, a nie do organizacji i ewakuacji zbiorów muzealnych w obiektach MNW i Kamienicy Krystalla. Stosownie do § 31 ww. rozporządzenia dyrektorzy muzeów, w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia mieli dostosować opracowane na podstawie dotychczasowych przepisów instrukcje bezpieczeństwa pożarowego i plany ochrony muzeów do wymogów tego rozporządzenia.

Pani Renata Biernacka, Kierownik Działu Infrastruktury i Inwestycji od dnia 6 czerwca 2020 r. wyjaśniła, że od 2020 r. sukcesywnie analizowane były wydane wcześniej zarządzenia i w miarę potrzeb dokonywano ich aktualizacji. Jednak w okresie epidemii Covid-19 prace w tym zakresie zostały wstrzymane po czym powrócono do nich w II połowie 2022 r. Rozpoczęto też prace na aktualizacją i uzupełnieniem o brakujące elementy wskazane w rozporządzeniu „Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego dla Muzeum Narodowego w Warszawie” i załącznika do niej w postaci „Instrukcji przygotowania zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie do ewakuacji”. Elementem tych prac było Zarządzenie nr 19/2023 Dyrektora Muzeum Narodowego w Warszawie z dnia 7 czerwca 2023 r. w sprawie powołania Zespołu ds. przygotowania nowej instrukcji przygotowania zbiorów do ewakuacji.

Dyrektor MNW wyjaśnił, że wyznaczył termin 31 stycznia 2024 r, jako ostateczny dla dostosowania instrukcji dla obiektów MNW do wymogów § 6 rozporządzenia sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym ich zniszczeniem lub utratą.

Zdaniem NIK niedostosowanie instrukcji bezpieczeństwa pożarowego w zakresie ewakuacji tych zbiorów, stanowi zagrożenie dla sprawnego zarządzania i organizacji akcją ewakuacji zbiorów.

(akta kontroli str. 3475-3476, 3478-3479, 3743-3754, 6789-6813, 6924-6932)

8. W Muzeum nie zapewniono odpowiednich warunków przechowywania muzealiów w Magazynie w Tarcynie oraz nie opracowano Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego, tj.:
- w magazynie<sup>62</sup> nie zapewniono odpowiednich warunków magazynowania zbiorów muzealnych. W wyniku oględzin stwierdzono, że w budynku magazynowym brak jest wind towarowych i osobowych – transport mebli i innych muzealiów na I i II piętro odbywa się schodami. Muzealia zgromadzono na korytarzach i kilkudziesięciu pomieszczeniach budynku magazynowego. Ciągi komunikacyjne oraz pomieszczenia są zastawione i przepelnione muzealiami, tj. meblami, m.in. szafami, meblami tapicerowanymi, stołami, krzesłami, ramami obrazów itd. oraz częściami mebli. W pomieszczeniach, tj. w kuchni, łazience, toalecie, garażach, znajdowały się meble i części mebli. Ponadto stwierdzono w jednym pomieszczeniu spękania tynku oraz zasłonięcie papierem otworu wentylacyjnego. Tylko w korytarzach i w niektórych pomieszczeniach znajdowały się cyfrowe rejestratory wilgotności powietrza i temperatury. Ww. kwestie były wskazywane w dokumentach dotyczących kontroli zarządczej jako jedno z kluczowych ryzyk operacyjnych MNW w zakresie konserwacji i przechowywania zbiorów.

Dyrektor MNW wyjaśnił, że przy jednocześnie powiększającej się kolekcji muzealiów, po wybraniu nowej lokalizacji planowane jest uporządkowanie zbiorów w magazynie i przeniesienie ich w całości lub w części do nowego miejsca. W przypadku przeniesienia

<sup>62</sup> W latach 2019-2023 (do 31 marca ) w związku z wynajmem Magazynu w Tarcynie MNW poniosło koszty w kwocie 3 237,2 tys. zł.

tylko części kolekcji, w pierwszej kolejności zostaną uwolnione korytarze, aby udrożnić drogi komunikacyjne. Na okres przejściowy, na początku tego roku wygospodarowano i odremontowano dwa pomieszczenia w ramach zasobów MNW. Obecnie trwa ich dostosowanie pod magazyn mebli. Do tych pomieszczeń w najbliższej przyszłości będą mogły zostać przeniesione meble z pomieszczeń dawnej kuchni czy pomieszczeń sanitarnych. Ponadto Dyrektor MNW wyjaśnił, że w latach 2019-2023 podejmowano działania poszukiwania powierzchni magazynowych na muzealia zgromadzone w Tarczynie, jednak żadna z otrzymanych ofert nie spełniała oczekiwań Muzeum pod względem warunków i zaleceń dotyczących przechowywania obiektów oraz ceny. Dyrektor MNW przedłożył oferty z 2023 r. (poinformował, że oferty w latach 2019-2022 były uzgadniane telefonicznie, a MNW nie posiada ich dokumentacji). Ponadto poinformował, że MNW zgłosiło akces do wynajmu powierzchni magazynowych w budowanym przez NIMOZ Centralnym Magazynie Zbiorów Muzealnych – w kwietniu 2023 r. wypełniono i przesłało do NIMOZ ankietę w zakresie badania potrzeb magazynowych i usługowych, a w lipcu 2023 r. ankietę planowanej zajmowanej powierzchni magazynowej i rodzaju obiektów przewidzianych do zdeponowania. Jednocześnie Dyrektor MNW także wskazał, że usunięcie spękań tynku oraz wyczyszczenie i zabezpieczenie otworów wentylacyjnych zostanie wykonane niezwłocznie siłami własnymi MNW po otrzymaniu informacji od Opiekuna Zbiorów o usunięciu zbiorów oraz udostępnieniu przestrzeni.

Zdaniem NIK Muzeum powinno zapewnić odpowiednie warunki magazynowania muzealiów. NIK przyjmuje informację Dyrektora MNW o działaniach w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

- nie opracowano Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego, co było niezgodne z § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów<sup>63</sup>, stanowiącym, że właściciele, zarządcy lub użytkownicy obiektów bądź ich części stanowiących odrębne strefy pożarowe, przeznaczonych do wykonywania funkcji użyteczności publicznej, zamieszkania zbiorowego, produkcyjnych, magazynowych oraz inwentarskich, zapewniają i wdrażają instrukcję bezpieczeństwa pożarowego zawierającą elementy określone w pkt 1-9. Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego nie została opracowana, pomimo wynajmowania 1 686m<sup>2</sup> powierzchni magazynowej o kubaturze 5 376m<sup>3</sup>, od 1 lipca 1998 r., tj. od ponad 25 lat. W latach 2019-2023 (do 31 marca) MNW, w związku z najmem ww. magazynu<sup>64</sup> poniosło koszty z tytułu czynszu w kwocie co najmniej 3 981,7 tys. zł brutto.

Na potrzebę opracowania ww. instrukcji wskazał Pan Mirosław Olbrys - Specjalista ds. obronnych, zarządzania kryzysowego, ochrony zabytków na wypadek konfliktu i sytuacji kryzysowych. W mailu z 30 września 2022 r. skierowanym do pani Renaty Biernackiej (aktualnie Kierownika Działu Infrastruktury i Inwestycji MNW) wskazał na potrzebę zlecenia przygotowania Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego dla Magazynu w Tarczynie, w którym przechowywane są zabytki. Taką potrzebę wskazał też w mailu z 10 lutego 2023 r. skierowanym do pani Renaty Biernackiej (przekazanym także do wiadomości pana Łukasza Gawła i pani Anny Kościelnej<sup>65</sup>), tj. że magazyn powinien mieć opracowaną Instrukcję bezpieczeństwa pożarowego, a jej brak jest niezgodny z przepisami prawnymi.

Dyrektor MNW, pan Łukasz Gawel wyjaśnił, że o opracowaniu instrukcji rozmawiał z inspektorem p.poż. w MNW w 2020 r., ale w jej opracowaniu przeszkodziła epidemia Covid-19. Po powrocie do pracy działania zostały zintensyfikowane. Dyrektor MNW poinformował, że Dział Infrastruktury i Inwestycji jest w trakcie przygotowania ww. instrukcji (do wyjaśnień przedłożono wniosek nr 9/20 z dnia 17 sierpnia 2023 r.

<sup>63</sup> Dz. U. z 2023 r., poz. 822. Dalej: rozporządzenie w sprawie ochrony przeciwpożarowej.

<sup>64</sup> Umowa najmu z dnia 1 lipca 1998 r. MNW z A.B.K. na najem nieruchomości o powierzchni 5400 m2 wraz z budynkiem mieszkalno-magazynowym o łącznej powierzchni 1.686 m2 na cele magazynu zbiorów MNW.

<sup>65</sup> Załączonymi wyjaśnieniami Dyrektora MNW, pana Łukasza Gawła z dnia 24 lipca 2023 r.

na udzielenie zamówienia publicznego na opracowanie Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego Magazynu Mebli Zabytkowych w Tarczynie).

NIK nie podziela złożonych wyjaśnień. Po okresie epidemii Covid-19 Dyrektor MNW nie podjął działań w celu wprowadzenia instrukcji pomimo informowania go o obowiązku wprowadzenia instrukcji przez pracowników MNW. Zdaniem NIK brak opracowania Instrukcji bezpieczeństwa przeciwpożarowego, stanowi zagrożenie dla właściwego zabezpieczenia magazynowanych zbiorów muzealnych. Jednocześnie NIK przyjmuje do wiadomości zapewnienie Dyrektora MNW o przygotowywaniu ww. instrukcji.

(akta kontroli str. 3747-3753, 5775-5795, 7219-7248, 7249-7305, 10066-10075)

9. Plan ochrony muzeum dla Gmachu Głównego MNW nie został dostosowany do przepisów rozporządzenia w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym ich zniszczeniem lub utratą.

Zgodnie z § 31 ww. rozporządzenia Dyrektorzy muzeów, w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia mieli dostosować opracowane na podstawie dotychczasowych przepisów instrukcje bezpieczeństwa pożarowego i plany ochrony muzeów do wymogów tego rozporządzenia.

Stwierdzono, że Plan ochrony muzeum dla Gmachu Głównego MNW (z 1 lipca 2004 r.), w załączniku nr 8 – Instrukcja postępowania pracowników ochrony w przypadku napadu, włamania, pożaru powodzi, awarii – nie odnosi się do kradzieży m.in. zbiorów muzealnych w muzeum.

Dyrektor MNW wyjaśnił, że w związku z brakiem zaleceń pokontrolnych po kontroli przez Policję w zakresie Planów ochrony MNW i Oddziałów nie zostały one dostosowane do rozporządzenia w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym ich zniszczeniem lub utratą. Dyrektor MNW poinformował, że wydał polecenie służbowe dostosowania Planów ochrony do ww. rozporządzenia, w tym Instrukcji postępowania pracowników ochrony w przypadku napadu, włamania, pożaru powodzi, awarii, która zostanie uzupełniona o kradzieże zbiorów muzealnych w muzeum.

Zdaniem NIK Plan ochrony MNW powinien zawierać wszystkie wymagane elementy określone przepisami prawa dla zabezpieczenia zbiorów muzealnych, m.in. w sytuacji wystąpienia kradzieży zbiorów. NIK przyjmuje wyjaśnienia, że ww. plan zostanie uzupełniony o brakujące elementy.

(akta kontroli str. 4341-4345, 4413-4415, 6814-6864, 6924-6930)

10. W latach 2019-2023 (do dnia 31 marca) Plan ochrony zabytków MNW na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych sporządzony dla Gmachu Głównego Muzeum (POZ MNW), nie był aktualizowany, co stanowiło naruszenie § 5 ust. 1 rozporządzenia w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych.

Zgodnie z § 5 ust. 1 rozporządzenia w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych, plany ochrony zabytków są integralną częścią planów obrony cywilnej i podlegają corocznej aktualizacji w terminie do dnia 31 marca każdego roku, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego. Kwestia nieprzestrzegania obowiązujących przepisów określających warunki, sposób, tryb oraz zasady organizacji pracy związane z przemieszczaniem dzieł (co jest elementem POZ MNW) zostały wskazane jako jedno z ryzyk operacyjnych w ramach procesów kontroli zarządczej w MNW.

POZ MNW na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych sporządzony w 2007 r. został zaktualizowany w 2009 r. POZ MNW w okresie objętym kontrolą był nieaktualny w zakresie zapewniania ochrony zbiorów, gdyż:

- a) odnosił się do nieaktualnej struktury organizacyjnej (zmienionej Regulaminami Organizacyjnymi MNW z 8 listopada 2011 r. i z 16 stycznia 2023 r.), a w związku z tym np. na str. 28, w tabeli pt. Zakres obowiązków Zespołu Kierowania Ochroną Zabytków, przywołane zostały nieaktualne stanowiska służbowe pracowników, które zmieniono Regulaminami organizacyjnymi z 2011 i 2023 r.;

- b) w Schemacie kierowania ochroną zabytków w razie konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych oraz w Schemacie łączności, współdziałania i przekazywania informacji umieszczono nieaktualne dane teleadresowe i nazwy podmiotów, z którymi ma współpracować MNW w realizacji POZ MNW<sup>66</sup>;
- c) w części B (Zabytki ruchome. Ochrona muzealiów Muzeum Narodowego w Warszawie (Gmach Główny) w wypadku konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych), na str. 57-58 w pkt. 3 zamieszczono Wykaz ogółu zabytków ruchomych podlegających ochronie i zabezpieczeniu w obrębie Gmachu Głównego MNW. Podano w nim stan muzealiów w rozbiciu na Zbiory, Gabinety i Działy na dzień 31 grudnia 2006 r. (łącznie liczba muzealiów wyniosła 712 041 szt., depozytów 33 985 szt., a całkowita liczba zabytków 746 026 szt.). Natomiast z informacji MNW liczba zabytków na dzień 31 marca 2023 r. w samym Gmachu Głównym MNW wyniosła 774 750 szt. zabytków;
- d) na str. 124-126 szkic z dyslokacją zabytków malarstwa w pomieszczeniach biurowych MNW oraz wykazy zabytków przeznaczonych zabezpieczenia w miejscu użytkowania oraz podlegających przeniesieniu w obrębie Gmachu głównego MNW były nieaktualny. Przeprowadzone przez kontrolerów NIK oględziny potwierdziły, że tylko 2,9% muzealiów umieszczonych w wykazach obrazów znajdowało się podczas oględzin w miejscach, lub w pobliżu miejsc, wskazanych w ww. szkicu;
- e) na str. 142-143 skład osobowy Zespołu zadaniowego do koordynowania prac zabezpieczających nie został określony (nie określono go do dnia zakończenia kontroli NIK), a na str. 147-149 w zamieszczonym wykazie osób funkcyjnych wytypowanych do karty tożsamości personelu ochrony zabytków nie podano nazwy stanowisk służbowych, zmienionych Regulaminami organizacyjnymi MNW z 2011 r. i 2023 r.

W wyjaśnieniu pana Łukasza Gawła, Dyrektora MNW i pana Mirosława Olbrysa, Specjalisty ds. obronnych, zarządzania kryzysowego, ochrony zabytków na wypadek konfliktu i sytuacji kryzysowych (podlegający służbowo Dyrektorowi MNW) wskazano, że w 2021 r. w wyniku analizy pięciu istniejących planów ochrony zabytków uznano, że nie jest możliwa aktualizacja dokumentów powstałych w okresie od 38 do 14 lat wstecz. Aktualizacje byłyby na tyle obszerne, że czyniłyby oryginalny dokument nieczytelny. W związku z tym uznano, że właściwym rozwiązaniem byłoby opracowanie nowych planów ochrony zarówno dla Gmachu Głównego MNW, jak i Oddziałów. Za priorytetową kwestię uznano opracowanie nowego planu ochrony zabytków dla Oddziału w Nieborowie i Arkadii (posiadany plan pochodził z 1983 r.)<sup>67</sup>. Pan Mirosław Olbryś wyjaśnił, że nie została podjęta decyzja w sprawie powołania zespołu ds. opracowania nowych planów ochrony zabytków ani kolejności opracowywania kolejnych planów ochrony dla MNW.

NIK przyjmuje do wiadomości wyjaśnienia dotyczące działań na rzecz aktualizacji POZ MNW, zwracając jednocześnie uwagę, że prace w zakresie zaktualizowania powinny dotyczyć wszystkich Oddziałów Muzeum, w celu ograniczenia ryzyka braku skutecznych działań w sytuacji wystąpienia zagrożenia.

(akta kontroli str. 3480-3485, 3632-3635, 3636-3700, 9951)

11. Dyrektor MNW nie zapewnił opracowania w latach 2019-2023 Planu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych dla Muzeum w Nieborowie

<sup>66</sup> Dotyczyło to np. Ośrodka Ochrony Zbiorów Publicznych w Warszawie (od lutego 2011 r. Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów), Biura Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Urzędu m. st. Warszawy (obecnie Stołeczne Centrum Bezpieczeństwa), Wojskowej Komendy Uzupełnień Warszawa-Śródmieście (od 2022 r. Wojskowe Centrum Rekrutacji Warszawa-Śródmieście), Biura Spraw Obronnych i Ochrony Informacji Niejawnych Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (obecnie nie funkcjonującego jako odrębna jednostka organizacyjna MKiDN).

<sup>67</sup> W wyniku prac zespołu opracowany został projekt nowego planu ochrony dla Oddziału MNW w Nieborowie i Arkadii. Dokument został przekazany do uzgodnienia do Łódzkiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w dniu 5 czerwca 2023 r.

i Arkadii, wymaganego w § 4 ust. 1 rozporządzenia w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych.

Plan ochrony zabytków w Muzeum w Nieborowie i Arkadii został wprowadzony w trakcie kontroli NIK zarządzeniem nr 37 Dyrektora Muzeum Narodowego z dnia 3 sierpnia 2023 r. w sprawie wprowadzenia Planu ochrony zabytków Muzeum Narodowego w Warszawie Oddziału – Muzeum w Nieborowie i Arkadii na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych. Plan ochrony zabytków został opracowany przez Dyrektora MNW oraz uzgodniony z Łódzkim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków oraz zatwierdzony przez Wójta Gminy Nieborów.

Pan Łukasz Gawel, Dyrektor MNW wyjaśnił, że Plany ochrony zabytków muszą obejmować zarówno zabytkowe siedziby Gmachu Głównego oraz Oddziałów, jak też zabytki ruchome, co powoduje, iż proces opracowywania i aktualizowania Planów jest pracochłonny i długotrwały. Brak aktualizacji POZ w Muzeum w Nieborowie i Arkadii jest zaniedbaniem wieloletnim, które powstało w trakcie blisko 40-letniego funkcjonowania w MNW, począwszy od 1983 roku. Ponadto Dyrektor MNW wyjaśnił, że w pierwszej kolejności, po powrocie do pracy stacjonarnej w 2022 r., powołano 10-osobowy zespół złożony z pracowników Oddziału w Nieborowie i Arkadii oraz Centrali MNW, który rozpoczął pracę nad nowym Planem ochrony zabytków dla Oddziału MNW w Nieborowie i Arkadii. Wybór tego Oddziału w pierwszej kolejności podyktowany był tym, iż obowiązujący tam Plan ochrony zabytków obowiązywał od 1983 roku i nie był nigdy aktualizowany.

Zdaniem NIK Muzeum powinno posiadać planu ochrony zabytków, który jest niezbędnym elementem ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych, którego Oddział nie posiadał w latach objętych kontrolą NIK.

(akta kontroli str. 7201-7217, 7218)

12. Instrukcja przygotowania zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie do ewakuacji nie została dostosowana wymogów określonych w § 28 oraz nie była aktualizowana zgodnie z § 30 ust. 3 rozporządzenia w sprawie zabezpieczenia zbiorów muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym ich zniszczeniem lub utratą. MNW posiadało dokument pn. Instrukcja przygotowania zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie do ewakuacji wprowadzony zarządzeniem nr 28/2015 Dyrektora Muzeum Narodowego w Warszawie z dnia 17 listopada 2015 r. w sprawie wprowadzenia „Instrukcji przygotowania zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie do ewakuacji”. Stwierdzono, że w ww. dokumencie nie zawarto ustaleń wymienionych w § 28 rozporządzenia w sprawie zabezpieczenia zbiorów muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym ich zniszczeniem lub utratą, tj.: 1) nie określono stref zagrożeń; 2) nie wyznaczono dróg ewakuacji zbiorów, 3) nie określono procedur powiadamiania dyrektora i pracowników muzeum oraz osób tworzących zespoły mające brać udział w ewakuacji zbiorów o powstaniu zagrożenia; 4) nie określono form współpracy w zakresie ewakuacji zbiorów z zewnętrznymi służbami i instytucjami.
- Nieprzestrzeganie obowiązujących przepisów określających warunki, sposób, tryb oraz zasady organizacji pracy związane z przemieszczaniem dzieł (co stanowi istotę działań opisanych w ww. Instrukcji) zostało też wskazane jako jedno z ryzyk operacyjnych w ramach procesów kontroli zarządczej w MNW.
- Pani Renata Biernacka, Kierownik Działu Infrastruktury i Inwestycji MNW wyjaśniła, że od 2020 r. sukcesywnie analizowane były wydane wcześniej zarządzenia w miarę potrzeb dokonywano ich aktualizacji. Jednak w okresie epidemii Covid-19 prace w tym zakresie zostały wstrzymane po czym powrócono do nich w II połowie 2022 r. Rozpoczęto też prace nad aktualizacją i uzupełnieniem o brakujące elementy wskazane w rozporządzeniu „Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego dla Muzeum Narodowego w Warszawie” i załącznika do niej w postaci „Instrukcji przygotowania zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie do ewakuacji”. Elementem tych prac było zarządzenie nr 19/2023 Dyrektora Muzeum Narodowego w Warszawie z dnia 7 czerwca 2023 r. w sprawie powołania Zespołu ds. przygotowania nowej instrukcji przygotowania zbiorów do ewakuacji. Ze względu na konieczność aktualizacji listy najcenniejszych zbiorów oraz

określenia warunków konserwatorskich zabezpieczenia zbiorów planowane zakończenie prac miało nastąpić na przełomie III i IV kwartału 2023 r.

Pan Mirosław Olbryś, Specjalista ds. obronnych, zarządzania kryzysowego i ochrony zabytków na wypadek sytuacji kryzysowych i konfliktu zbrojnego stwierdził, że nie potrafi wyjaśnić powodów, dla których w trakcie opracowywania „Instrukcji przygotowania zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie do ewakuacji” nie uwzględniono w niej ww. elementów wymienionych rozporządzeniu w sprawie zabezpieczenia zbiorów muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym ich zniszczeniem lub utratą. Za prawdopodobną przyczynę uznał niezgodnienie treści dokumentu z osobami odpowiedzialnymi za opiekę nad poszczególnymi zbiorami.

Dyrektor MNW, wyjaśnił, że nie jest w stanie wyjaśnić przyczyn wstrzymania prac nad aktualizacją dokumentów w okresie epidemii Covid-19 oraz, że po objęciu stanowiska dyrektora MNW podjął decyzje o centralizacji procesów zarządczo-organizacyjnych i finansowych. Zmiana ta była niezbędna ze względu na wieloletnie zaniedbania w większości obszarów funkcjonowania MNW, (...) a osoby zajmujące kluczowe stanowiska nie miały odpowiedniej wiedzy i kwalifikacji do realizacji powierzonych im zadań.

Zdaniem NIK Dyrektor MNW nie podjął skutecznych działań w zakresie aktualizacji istniejącej instrukcji lub sporządzenia nowej instrukcji, spełniającej wymogi określone w przepisach prawa. W konsekwencji MNW w sytuacji konieczności ewakuacji zbiorów działałoby w oparciu o dokument, który nie regulował np. kwestii informowania dyrektora ani pracowników o powstaniu zagrożenia, nie wyznaczał dróg ewakuacji zbiorów, czy nie określał form współpracy z podmiotami zewnętrznymi zaangażowanymi w ewakuację zbiorów MNW. W opinii NIK powyższa sytuacja jest też konsekwencją nieprawidłowego funkcjonowania procesów kontroli zarządczej.

(akta kontroli str. 3703-3717)

#### OCENA CZĄSTKOWA

Muzeum sporządzało plany i sprawozdania z działalności merytorycznej przekazywane do Ministerstwa. W latach 2019-2022 Muzeum zorganizowało w Gmachu Głównym Muzeum jedną nową wystawę stałą i 25 wystaw czasowych oraz współorganizowało poza siedzibą MNW pięć wystaw czasowych w kraju i dwie za granicą. Frekwencja w MNW wyniosła w latach 2019-2023 (do 31 marca) 1 233,9 tys. zwiedzających<sup>68</sup>. W ramach działalności kulturalnej, naukowej i edukacyjnej zorganizowano m.in. 3 848 odczytów, prelekcji i spotkań, w których uczestniczyły 131 092 osoby; 55 seansów filmowych (2 462 osoby); 18 koncertów (3 450 osób), 45 imprez plenerowych (82 778 osób). Ponadto zrealizowano 10 389 zajęć muzealnych (lekcji i warsztatów), w których uczestniczyło 221 713 osób. W ramach działalności wydawniczej przygotowano łącznie 184 pozycje wydawnicze.

Stwierdzono jednak, że wystawy czasowe były przygotowywane i rozliczane niezgodnie z obowiązującym w Muzeum Regulaminem zarządzania projektami realizowanymi przez MNW w zakresie organizacji wystaw czasowych. Skontrolowane wystawy nie zawierały zgłoszeń propozycji wystawy, opinii merytorycznych dotyczących propozycji wystaw oraz oświadczeń Dyrektora MNW o przyjęciu projektu wystawy. Ponadto sprawozdania z realizacji wystaw w zakresie poniesionych na organizację kosztów nie odpowiadały kosztom wystaw w ewidencji księgowej. Zdaniem NIK wynikało to z niewystarczającego nadzoru Dyrektora MNW nad procesem przygotowania i rozliczania wystaw.

Funkcjonujące w Muzeum organy doradcze, tj. Kolegium Kuratorów i Kolegium Konserwatorów działały niezgodnie ze Statutem MNW. Kolegium Kuratorów nie wydawało opinii w zakresie zrealizowanych wystaw stałych i czasowych, projektów edukacyjnych i kulturalnych, wydawniczych oraz projektów badawczych i badawczo-naukowych, a Kolegium Konserwatorów nie odbywało posiedzeń zgodnie z częstotliwością przewidzianą w Statucie MNW (§ 16 ust. 5).

W MNW prawidłowo ewidencjonowano i opracowywano w księgach inwentarzowych oraz prawidłowo oznakowywano zgromadzone muzealia, z wyjątkiem jednego ze skontrolowanych

<sup>68</sup> W tym: w 2019 r. – 289,1 tys., 2020 r. – 139,4 tys., 2021 r. – 210,6 tys., 2022 r. – 472,9 tys., do 31 marca 2023 r. – 121,9 tys. zwiedzających.

58 muzealiów. Na dzień 31 marca 2023 r. MNW i Oddziały MNW zgromadziły łącznie 816 751 sztuk muzealiów, w tym MNW posiadało 741 663 sztuk muzealiów. Na koniec 2022 r. Muzeum zdigitalizowało łącznie ponad 23% posiadanych zbiorów muzealnych. Muzeum nie dotrzymało terminu przeprowadzenia komisyjnej kontroli zgodności wpisów dokumentacji ewidencyjnej ze stanem faktycznym zbiorów (skontrum) w okresie pięciu lat od daty zakończenia poprzednich kontroli, co było niezgodne z § 3 ust. 6 rozporządzenia w sprawie ewidencjonowania zabytków w muzeach oraz § 3 ust. 14 zarządzenia nr 10/99 Dyrektora Muzeum Narodowego w Warszawie z dnia 31 marca 1999 r. w sprawie zasad i sposobu ewidencjonowania dóbr kultury. W Muzeum natomiast przestrzegano wymaganych warunków przy przenoszeniu zbiorów w kraju i za granicę.

Plan ochrony zabytków MNW na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych Gmachu Głównego Muzeum, nie był aktualizowany, co stanowiło naruszenie § 5 ust. 1 rozporządzenia w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych. W okresie objętym kontrolą Oddział Muzeum w Nieborowie i Arkadii działał bez Planu ochrony zabytków. Plan ten został wprowadzony przez Dyrektora MNW dopiero 3 sierpnia 2023 r. (poprzedni plan pochodził z 1983 r.). Ponadto Instrukcja przygotowania zbiorów Muzeum do ewakuacji nie spełniała wymogów określonych w § 28 oraz nie była aktualizowana zgodnie z § 30 ust. 3 rozporządzenia w sprawie zabezpieczenia zbiorów muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym ich zniszczeniem lub utratą. Dodatkowo Instrukcje bezpieczeństwa pożarowego Gmachu Głównego MNW i Kamienicy Krystalla nie spełniały wymogów określonych w ww. rozporządzeniu, a dla Magazynu w Tarcynie, w którym przechowywane są zbiory Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego nie sporządzono. Do przepisów ww. rozporządzenia nie był także dostosowany Plan ochrony MNW, w którym instrukcja postępowania pracowników ochrony w przypadku napadu, włamania, pożaru powodzi i awarii nie odnosiła się do kradzieży zbiorów muzealnych.

## 2. Prowadzenie gospodarki finansowej przez Muzeum

Opis stanu  
faktycznego

1. Plany finansowe zostały sporządzone prawidłowo. Plany zostały podpisane przez Dyrektora MNW przy kontrasygnacie Głównego Księgowego i przesłane do ministra właściwego ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. W 2019 r. złożono dwie korekty planu finansowego, w 2020 i 2021 r. cztery, w 2022 trzy, a do 31 marca 2023 r. jedną.

(akta kontroli str. 473-519, 4291-4292, 3112-3289, 3398-3403, 3735-3742, 10052-10053)

2. W planie finansowym na 2019 r. po zmianie zaplanowano przychody na poziomie 73 129 tys. zł., z czego dotacje z budżetu państwa 47 902 tys. zł (dotacja podmiotowa 46 850 tys. zł, dotacja celowa 804 tys. zł, 248 tys. zł dotacja celowa na finansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej). W planie finansowym na 2020 r. po zmianach zaplanowano przychody 78 850 tys. zł., w tym: dotacje z budżetu państwa 51 345 tys. zł (dotacja podmiotowa 49 416 tys. zł, dotacja celowa 1 354 tys. zł, dotacja celowa na finansowanie projektów z udziałem środków z budżetu Unii Europejskiej 545 tys. zł). W planie finansowym na 2021 r. po zmianach zaplanowano przychody na poziomie 82 759 tys. zł, tj.: dotacje z budżetu państwa 52 063 tys. zł (z czego dotacja podmiotowa 49 044 tys. zł, dotacja celowa 2 369 tys. zł, 650 tys. zł dotacja celowa na finansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej). W planie finansowym na 2022 r. po zmianach zaplanowano przychody na poziomie 93 643 tys. zł, w tym dotacje z budżetu państwa 60 493 tys. zł (z czego dotacja podmiotowa 49 725 tys. zł, dotacja celowa 10 168 tys. zł, 600 tys. zł, dotacja celowa na finansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej). W planie finansowym na 2023 r. po zmianach zaplanowano przychody na poziomie 94 451 tys. zł, tj.: dotacje z budżetu państwa 55 083 tys. zł (z czego dotacja podmiotowa 53 511 tys. zł i dotacja celowa 1 572 tys. zł).

W latach 2019-2022 MNW, w tym Oddziały Muzeum, wykorzystało udzielone przez Ministra KiDN dotacje podmiotowe w łącznej kwocie 194 794 tys. zł ze środków budżetu państwa część 24 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego, dotacje celowe na zadania inwestycyjne i majątkowe w łącznej kwocie 15 737 tys. zł z budżetu państwa cz. 24 i FPK oraz dotacje ze środków budżetu UE w łącznej kwocie 9 357 tys. zł.



Wg sprawozdania z wykonania planu finansowego za 2019 r. wykonanie przychodów wyniosło: dotacja podmiotowa 46 609 tys. zł (99,5%), dotacje celowe w ramach programów UE 216 tys. zł (87,1%) w tym: POIIS (wkład budżetu państwa) 23 tys. zł (76,7%), POPC (budżet państwa, Otwarte Narodowe) 193 tys. zł (88,5%), inne dotacje od Ministra KiDN 719 tys. zł (87,6%). Wykonanie przychodów własnych wyniosło: 6 934 tys. zł, (81,6%) w tym ze sprzedaży biletów 3 845 tys. zł (88,6%), ze sprzedaży usług – 2 610 tys. zł, (74,6%), ze sprzedaży wydawnictw 381 tys. zł, (74,7%), inne 98 tys. zł, (65,3%). W przypadku wykonania wydatków w 2019 r. zostały one zrealizowane na poziomie 65 908 tys. zł (88% planu), z czego z dotacji z MKiDN wykorzystano 47 328 tys. zł.

Wg sprawozdania z wykonania planu finansowego za 2020 r. wykonanie przychodów kształtowało się następująco: dotacja podmiotowa w 100%, tj. 49 416 tys. zł, dotacje celowe w ramach programów UE w 72%, tj. 414 tys. zł w tym: POIIS (wkład budżetu państwa) 101,6%, tj. 125 tys. zł, POPC (budżet państwa, Hereditas, Otwarte Narodowe) 63,9%, tj. 289 tys., inne dotacje z MKiDN 98,5%, tj. 1 363 tys. Wg wyjaśnień pani Justyny Popis, Głównej Księgowej MNW, ponad 100% wykonanie w przypadku POIIS wynikało ze sposobu księgowania środków przyznanych na realizację projektu. Zgodnie z zarządzeniem nr 15 Dyrektora MNW z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad prowadzenia rachunkowości MNW w związku z realizacją projektu „Rearanzacja stałej ekspozycji Galerii Sztuki Starożytnej Muzeum Narodowego w Warszawie, przychody dotyczące projektu ujmują się w księgach rachunkowych w dacie wpływu środków dotacyjnych na wydzielony rachunek bankowy.

Wykonanie przychodów własnych w 2020 r. wyniosło 3 436 tys. zł, tj. 39,4% planu finansowego, z czego ze sprzedaży biletów 2 267 tys. zł (56,7%), ze sprzedaży usług (832 tys. zł, tj. 20,5%), ze sprzedaży wydawnictw 210 tys. zł, tj. 41,2%, z innych przychodów 127 tys. zł, 84,7%. Wykonanie wydatków w 2020 r. osiągnięto poziom 65 947 tys. zł (83,6% planu), z czego z dotacji z MKiDN 51 193 tys. zł.

Wg sprawozdania z wykonania planu finansowego za 2021 r. wykonanie przychodów kształtowało się następująco: dotacja podmiotowa 49 044 tys. zł tj. w 100%, dotacja celowa na prace remontowe 980 tys. zł tj. w 100%, dotacje celowe w ramach programów UE w 468 tys. zł, tj. 72%, w tym: POIIS (wkład budżetu państwa) 16 tys. tj. 88,9%, POPC (budżet państwa, Hereditas) 452 tys. tj. 71,5%, inne dotacje z MKiDN 1 137 tys. zł, tj. 80,2%. Wykonanie przychodów własnych wyniosło 5 202 tys. zł, tj. 58,2% planu, z czego ze sprzedaży biletów 3 627 tys. zł, tj. 90,7%, ze sprzedaży usług 837 tys. zł, tj. 18,9%, ze sprzedaży wydawnictw 699 tys. zł, tj. 194,2%, z innych tytułów 39 tys. zł, 26%. Wykonanie wydatków w 2021 r. wyniosło 72 482 tys. zł (87,6% planu), z czego z dotacji z MKiDN 51 629 tys. zł.

Wg sprawozdania z wykonania planu finansowego za 2022 r. wykonanie przychodów kształtowało się następująco: dotacja podmiotowa 49 725 tys. zł tj. w 100%, dotacja celowa na prace remontowe 4 676 tys. zł tj. w 90,3%, dotacje celowe w ramach programów UE 544 tys. zł tj. w 90,7%, (POPC, budżet państwa, Hereditas), inne dotacje z MKiDN 5 004 tys. zł tj. 98,7%. Wykonanie przychodów własnych wyniosło 9 954 tys. zł, tj. 80,6% planu, z czego ze sprzedaży biletów 7 407 tys. zł, tj. 105,81%, ze sprzedaży usług 1 449 tys. zł, tj. 34,3%, ze sprzedaży wydawnictw 1 021 tys. zł, tj. 102,6%, innych tytułów 77 tys. zł, 62,6%. Wykonanie wydatków wyniosło 87 681 tys. zł (93,6% planu), z czego z dotacji z MKiDN 59 949 tys. zł.

Zastępca Głównego Księgowego MNW, pani Elżbieta Firlej wyjaśniła, że przypadki mniejszego niż zakładano wykonania przychodów w latach 2019-2022 były konsekwencją wygenerowania oszczędności w trakcie realizacji działań finansowanych z dotacji, a w latach 2020-2021 wynikały ograniczeń liczby podejmowanych działań i liczby zwiedzających ze względu na obostrzenia związane z epidemią Covid-19. Rygory sanitarne wpłynęły na niższe wykorzystanie przyznanych środków z dotacji oraz niższe wykonanie przychodów własnych. Niższe wykonanie pozostałych przychodów wynikało z trudnego do oszacowania poziomu przychodów np. z tytułu darowizn.

(akta kontroli str.3112-3254, 10054-)

W latach 2019-2022 Muzeum pozyskało środki od sponsorów<sup>69</sup> w łącznej kwocie 9 638 tys. zł, w tym w 2019 r. - 1 736 tys. zł (% 2,6 uzyskanych przychodów), 2020 r. - 1 276 tys. zł (1,9% uzyskanych przychodów), 2021 r. - 2 869 tys. zł (3,9% uzyskanych przychodów), 2022 r. - 3 757 tys. zł (4,3% uzyskanych przychodów). Środki sponsorskie pozyskane przez MNW pochodzące za spółek z udziałem Skarbu Państwa<sup>70</sup> w latach 2019-2022 wyniosły łącznie 7 878,3 tys. zł, tj. 81,4 % pozyskanych środków sponsorskich ogółem.

Muzeum pozyskało w latach 2019-2023 100 tys. zł (30 tys. zł w 2019 r., 30 tys. zł w 2021 r., 30 tys. zł w 2022 r., 2023 r., do 31 marca 40 tys. zł) od Stowarzyszenia Przyjaciele Muzeum Narodowego w Warszawie na zagraniczne stypendia naukowe dla pracowników MNW, przyznawane na podstawie Regulaminu przyznawania stypendiów zagranicznych fundowanych przez Stowarzyszenia Przyjaciele Muzeum Narodowego w Warszawie<sup>71</sup>

(akta kontroli str. 9056-9110, 9111-9577, 9578-9600)

3. Muzeum mierzyło efektywność swojej działalności, wykorzystując w tym celu mierniki określone w planach działalności w ramach budżetu zadaniowego na dany rok w załączniku nr 9 wykonania planu finansowego<sup>72</sup>. W Funkcji 9. Kultura i dziedzictwo narodowe – miernik:

<sup>69</sup> M.in. od spółek Polski Koncern Naftowy Orlen S.A., Totalizator Sportowy Sp. z o.o., PGE Polska Grupa Energetyczna S.A., Powszechny Zakład Ubezpieczeń Spółka Akcyjna, Tarchomińskie Zakłady Farmaceutyczne „Polfa” S.A., Skarbnica Narodowa Sp. z o.o., Polkomtel Sp. z o.o.

<sup>70</sup> Polski Koncern Naftowy Orlen S.A., Totalizator Sportowy Sp. z o.o., PGE Polska Grupa Energetyczna S.A., Powszechny Zakład Ubezpieczeń Spółka Akcyjna, PKO Bank Polski S.A., Tarchomińskie Zakłady Farmaceutyczne „Polfa” S.A.

<sup>71</sup> Wprowadzonego zarządzeniem nr 30 Dyrektora Muzeum Narodowego w Warszawie z dnia 22 listopada 2018 r. i zarządzeniem nr 17/2021 Dyrektora Muzeum Narodowego w Warszawie z dnia 12 marca 2021 r. Zgodnie z Regulaminem o stypendium może się ubiegać każdy pracownik Muzeum, który przedstawi program stypendialny o charakterze badawczym realizującym działania statutowe Muzeum. W latach 2021-2023 stypendia zostały przyznane 13 pracownikom MNW.

<sup>72</sup> W Zadaniu 9.1. Ochrona i popularyzacja dziedzictwa i tożsamości narodowej w kraju i za granicą – Frekwencja w jednostkach podległych i nadzorowanych na 1000 osób w danym roku (w osobach): 2019 r.(plan 666 000 / wykonanie 633 668 ); 2020 r. (680 000 / 381 483 ); 2021 r. (400 000 / 572 609); 2022 r. (549 500 / 876 303), Liczba zabezpieczonych (zdigitalizowanych), odrestaurowanych ruchomych, nieruchomych i archeologicznych obiektów dziedzictwa narodowego w kraju i za granicą w danym roku: 2019 r. (plan 18 600 / wykonanie 22 046); 2020 r. (16 341 / 14 445 ); 2021 r. (24 537 / 24 537); 2022 r. (23 091 / 55 150). W Podzadaniu 9.1.1. Ochrona materialnego dziedzictwa kulturowego i miejsc pamięci narodowej w kraju i za granicą - Liczba obiektów dziedzictwa kulturowego i miejsc pamięci narodowej poddanych badaniom i pracom zabezpieczająco-konserwatorskim w kraju i za granicą w danym roku (sztuki): 2019 r. (plan 4 000 / wykonanie 5 279); 2020 r. (2 900 / 3 982); 2021 r. (4 500 / 8 459); 2022 r. (7 536 / 33 445). W Działaniu 9.1.1.2. Ochrona, udostępnianie, digitalizacja i popularyzacja zasobów dóbr kultury i propagowanie wiedzy o dziedzictwie kulturowym - Liczba przedsięwzięć udostępniających materialne dobra kultury (w tym liczba dóbr zdigitalizowanych) oraz informacje o nich w danym roku (sztuki): 2019 r. (plan 5 200 / wykonanie 7 081); 2020 r. (7 051 / 3 193); 2021 r. (2 000 / 2 910); 2022 r. (3 112 / 4 515). W Działaniu 9.1.1.3. Gromadzenie, przechowywanie i badanie dóbr kultury - Liczba pozyskanych dóbr kultury w jednostkach podległych i nadzorowanych przez MKiDN w danym roku (sztuki): 2019 r. (plan 2 000 / wykonanie 1 276 ); 2020 r. (480 / 297 ); 2021 r. (662 / 932); 2022 r. (378 / 596). W Działaniu 9.1.1.4. Ochrona zabytków wpisanych do rejestru i nadzór konserwatorski - Liczba ruchomych i nieruchomych obiektów zabytkowych poddanych badaniom i pracom remontowo-konserwatorskim (sztuki): 2019 r. (plan - / wykonanie -); 2020 r. (- / -); 2021 r. (- / -); 2022 r. (1 / 1). W Działaniu 9.1.1.6. Rewaloryzacja i konserwacja obiektów i materialnych dóbr kultury - Liczba przeprowadzonych rewaloryzacji i konserwacji przy jednostkowych dobrach kultury w danym roku (sztuki): 2019 r. (plan 4 000 / wykonanie 5 279); 2020 r. (2 900 / 3 982); 2021 r. (4 500 / 8 459); 2022 r. (7 500 / 33 445). W Działaniu 9.1.1.9. Upamiętnianie wydarzeń historycznych - Liczba przedsięwzięć upamiętniających wydarzenia historyczne organizowanych w danym roku (sztuki): 2019 r. (plan 1 / wykonanie 1); 2020 r. (2 / 2); 2021 r. (- / -); 2022 r. (1 / 1). W Zadaniu 9.2. Działalność artystyczna, upowszechniająca, promująca kulturę i dialog międzykulturowy - Liczba premier i nowych przedsięwzięć organizowanych przez jednostki podległe i nadzorowane w danym roku (w szt.): 2019 r. (plan - / wykonanie -); 2020 r. (- / -); 2021 r. (10 / 22); 2022 r. (39 / 81), Liczba osób uczestniczących w przedsięwzięciach kulturalnych zrealizowanych przez jednostki podległe i nadzorowane / Liczba jednostek podległych i nadzorowanych w danym roku: 2019 r. (plan - / wykonanie -); 2020 r. (- / -); 2021 r. (220 / 450); 2022 r. (320 / 2 676). W Podzadaniu 9.2.1 Działalność artystyczna, upowszechniająca, promująca kulturę i dialog międzykulturowy - Liczba organizowanych i dofinansowanych przedsięwzięć kulturalnych oraz wspierających i usprawniających działalność jednostek w danym roku (naukowych, edukacyjnych, wydawniczych, promujących czytelnictwo, z zakresu działalności audiowizualnej, w tym kinematografii oraz na rzecz dostępu do dóbr kultury dla osób niepełnosprawnych i prace inwestycyjne, remontowe, zakupy) (sztuki): 2019 r. (plan - / wykonanie -); 2020 r. (- / -); 2021 r. (10 / 22); 2022 r. (39 / 116). W Działaniu 9.2.1.2. Promocja kultury polskiej i dialog międzykulturowy - Liczba organizowanych i dofinansowanych przedsięwzięć kulturalnych z udziałem Polski za granicą w danym roku (sztuki): 2019 r. (plan - / wykonanie -); 2020 r. (- / -); 2021 r. (9 / 11); 2022 r. (31 / 34).

Liczba nowowytbudowanych, modernizowanych, pozyskanych i wyposażanych obiektów został osiągnięty każdym roku okresu w jednostkach podległych i nadzorowanych przez MKiDN wykonany w poszczególnych latach: 2019 r. (plan 2 / wykonanie 3); 2020 r. (1 / 1); 2021 r. (4 / 4); 2022 r. (5 / 5). W latach 2019-2022 większość mierników dla Zadań, Podzadań i Działań została, tj. z 36 mierników osiągnięto 30.

(akta kontroli str. 6787-6788)

4. Rzeczowe aktywa trwale MNW w poszczególnych latach miały następujące wartości: grunty (2019 r. – 10 562 tys. zł, 2020 r. – 7 556 tys. zł, 2021 r. – 5 163 tys. zł, 2022 r. – 3 992 tys. zł, w 2023 do dn. 31 marca – 3 908 zł); budynki, lokale, prawa do lokali i obiekty inżynierii lądowej i wodnej (2019 r. – 67 885 tys. zł, 2020 r. – 71 984 tys. zł, 2021 r. – 69 309 tys. zł, 2022 r. – 67 096 tys. zł, w 2023 r. do dn. 31 marca – 66 407 tys. zł); urządzenia techniczne i maszyny (2019 r. – 3 691 tys. zł, 2020 r. – 4 886 tys. zł, 2021 r. – 5 933 tys. zł, 2022 r. – 9 355 tys. zł, w 2023 r. do dn. 31 marca – 8 873 tys. zł); środki transportu (2019 r. – 6 tys. zł, 2020 r. – 5 tys. zł, 2021 r. – 4 tys. zł, 2022 r. – 254 tys. zł, w 2023 r. do dn. 31 marca – 239 zł). Wartość netto zbiorów muzealnych kształtowała się następująco: 2019 r. – 46 663 tys. zł, 2020 r. – 47 331 tys. zł, 2021 r. – 72 595 tys. zł, 2022 r. – 81 917 tys. zł, 2023 r. (do 31 marca) – 81 917 tys. zł. Wartości niematerialnych i prawnych miały następujące wartości: 2019 r. – 325 tys. zł, 2020 r. – 1 180 tys. zł, 2021 r. – 748 tys. zł, 2022 r. – 393 tys. zł, 2023 (do 31 marca) – 373 tys. zł).

(akta kontroli str. 4971-4989)

5. Na dzień 31 marca 2023 r. na terenie przy Al. Jerozolimskich 3 w skład nieruchomości MNW wchodziły - stanowiące własność Skarbu Państwa: budynek Gmachu Głównego MNW o powierzchni użytkowej 40 912 m<sup>2</sup>, przeznaczony na cele wystawiennicze, magazynowe i biurowe (galerie sale ekspozycyjne, magazyny zbiorów, pomieszczenia biurowe i socjalne) i Park na Książęcym w Warszawie przy Al. Jerozolimskich 3 o powierzchni użytkowej – 25 955 m<sup>2</sup>, na terenie przyległym do Gmachu Głównego (park ogólnodostępny) oraz stanowiące własność MNW: Pawilon Tymczasowy na terenie przy Al. Jerozolimskich 3 o powierzchni użytkowej – 121,75 m<sup>2</sup>, na terenie przyległym do Gmachu Głównego przeznaczony na Pracownię Fotograficzną; Pawilon Konserwacji Mebli na terenie przy Al. Jerozolimskich 3 o powierzchni użytkowej – 130,2 m<sup>2</sup>; Pawilon wejściowy na terenie przy Al. Jerozolimskich 3 o powierzchni użytkowej – 16,92 m<sup>2</sup> przeznaczony na potrzeby Wewnętrznej Służby Ochrony MNW. Ponadto MNW posiadało Kamienicę Krystalla w Warszawie przy Al. Jerozolimskich 59 o powierzchni użytkowej 1.716 m<sup>2</sup> wraz z gruntem o powierzchni 485 m<sup>2</sup> w użytkowaniu wieczystym i podwórka o powierzchni 915 m<sup>2</sup> z zabudowaniami (właścicielem jest miasto st. Warszawa), gdzie znajdują się pomieszczenia biurowe i Pracownia Konserwacji oraz wynajmowane lokale.

NIK zwraca uwagę, że w części biurowej Gmachu Głównym, tj. w ciągach komunikacyjnych i pomieszczeniach biurowych na I i II piętrze na ciągach komunikacyjnych znajduje się 339 zbiorów muzealnych<sup>73</sup>, w tym 262 zbiorów malarskich (m.in. obrazów) i 77 zabytkowych mebli (m.in. stoły, stoliki, krzesła, fotele, komody, kabinet podróżny, kanapa, wazon), z których korzysta kierownictwo i pracownicy MNW.

Główna Konserwator MNW, pani Anna Mistewicz wyjaśniła, że w magazynach zbiorów MNW od dziesięcioleci brak jest miejsca do bezpiecznego przechowywania wszystkich muzealiów. Ze względu na brak miejsca w magazynach zbiorów, ale też warunki w nich panujące, w związku ze zbytnim stłoczeniem obiektów, stanem infrastruktury budynków, w których te magazyny się znajdują oraz niedostosowaniem przestrzeni w tych magazynach do specyfiki zbiorów (dotyczy to zwłaszcza magazynów mebli w Otwocku Wielkim i w Tarcynie - małe pomieszczenia, wąskie korytarze i klatki schodowe), umieszczanie wybranych muzealiów w tzw. dekoracji pomieszczeń jest koniecznością. Ponadto Główna Konserwator MNW wskazała, że z roku na rok liczba mebli w przestrzeniach biurowych ulega zmniejszeniu - w miarę pozyskiwania przez MNW odpowiednich mebli biurowych lub renowacji starych mebli biurowych, jak też w miarę pozyskiwania/zwalniania przestrzeni

<sup>73</sup> Zgodnie z zestawieniem sporządzonym przez Głównego Konserwatora MNW z dnia 27 lipca 2023 r.

w magazynach zbiorów. Większość mebli w przestrzeniach biurowych nie jest użytkowana - służyć do dekoracji najbardziej reprezentacyjnych pomieszczeń Muzeum.

NIK zauważa, że zbiory zgromadzone w części biurowej stanowią dziedzictwo kulturowe i powinny być przechowywane w warunkach zapewniających im właściwe magazynowanie. Zdaniem NIK Dyrektor Muzeum powinien podjąć skuteczne działania dla zapewnienia miejsca magazynowania dla ww. muzealiów.

(akta kontroli str. 3632-3654, 3655-3700, 4791-4794)

6. W latach 2019-2023 (do 31 marca) MNW wynajmowało na rzecz podmiotów zewnętrznych powierzchnie na podstawie 9 umów najmu, uzyskując łączne przychody w kwocie 5 018,9 tys. zł, tj.: 1) umowy nr 241-P-2018 z A.G. „Gorseciarstwo” Przedsiębiorstwo Wielobranżowe – powierzchnię 15,99 m<sup>2</sup> w Kamienicy Krystalla z przeznaczeniem na punkt usługowy, uzyskano przychody 47,8 tys. zł (zakończenie najmu 31 marca 2022 r.); 2) umowy nr 41-P-2017 z 01.02.2017 r. z D.B. Naprawa Sprzętu RTV powierzchnię 60,8 m<sup>2</sup> w Kamienicy Krystalla z przeznaczeniem na sklep, uzyskano przychody 453,6 tys. zł; 3) umowy nr 2019-P-2018 z dnia 27.11.2028 r. (aneks) Stowarzyszenie „Przyjaciele Muzeum Narodowego w Warszawie – powierzchnię 56,49 m<sup>2</sup> w Gmachu Głównym na działalność stowarzyszenia, uzyskano przychody 75,8 tys. zł; 4) umowy nr 70-P-2026 (aneks nr 5) Well And Done Furmankiewicz, Kabaczyński Sp. k. – powierzchnię 60,8 m<sup>2</sup> w Gmachu Głównym na restaurację i kawiarnię, uzyskano przychody 312,0 tys. zł; 5) umowy z dnia 8 października 2010 r. z P.L. Ligier Studio – powierzchnię 36,2 m<sup>2</sup> w Gmachu Głównym na studio fotograficzne restaurację i kawiarnię, uzyskano przychody 2,2 tys. zł (zakończenie wynajmu 7 lutego 2019 r.); 6) umowy z dnia 11 września 1996 r. z Muzeum Wojska Polskiego – powierzchnię 4 506 m<sup>2</sup> pomieszczenia w Gmachu Głównym (część skrzydła VI i VII) i powierzchnię 23 650 m<sup>2</sup> terenu zewnętrznego na działalność Muzeum Wojska Polskiego, uzyskano przychody 3 017,2 tys. zł; 7) umowa nr 261-P-2018 z Proerte Sp. z o.o. – powierzchnię 70,87 m<sup>2</sup> na sklep w Gmachu Głównym w okresie od 9 października 2018 r. do 30 października 2020 r., uzyskano przychody 259,5 tys. zł; 8) umowa nr 82-P-2019 z dnia 30 kwietnia 2019 r. ze Ströer Polska Sp. z o.o. – powierzchnię dachu (bez określenia ilości) na cele reklamy, uzyskano przychody 759,2 tys. zł; 9) umowa nr 38-P-2016 z dnia 1 marca 2016 r. z Art. Brookstore Sp. z o.o. – powierzchnię 163 m<sup>2</sup> na sklep w Gmachu Głównym w okresie od 1 marca 2018 r. do 28 stycznia 2020 r., uzyskano przychody 91,5 tys. zł.

Szczegółowym badaniem objęto umowy najmu w ww. pkt 2, 6, 8. Ponadto zbadano umowę nr 2-DMO-2016 z dnia 31 maja 2016 r. z Iwoną Drozd -Wojnicz (Catering- Max Iwona Drozd-Wojnicz) na wynajem przestrzeni użytkowej w budynku Muzeum Wnętrz w Otwocku Wielkim: sala konsumpcyjna 52,5 m<sup>2</sup> i zaplecze 15,7 m<sup>2</sup> oraz teren na dziedzińcu południowym pałacu - ok.100 m<sup>2</sup> przeznaczonej na prowadzenie działalności gastronomicznej – kawiarni. Z tytułu najmu w uzyskano przychód w kwocie 30,0 tys. zł. Wybrane losowo faktury zostały rozliczone zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości<sup>74</sup> oraz regulacjach wewnętrznych MNW. Należności ww. dowodów księgowych rozliczono i opłacono.

Dyrektor MNW w sprawie zakończenia wynajmowania część budynku Gmachu Głównego dla Muzeum Wojska Polskiego (MWP) poinformował, że od 2020 r. pozostaje w regularnym kontakcie z dyrekcją Muzeum. Rozmowy dotyczyły ustalenia realnego terminu wyprowadzki. Ponieważ niemożliwe było ustalenie ostatecznego jej terminu, Dyrektor - jak wskazał - zaczął zabiegać o częściowe przekazanie pomieszczeń na rzecz MNW - przede wszystkim o dodatkową salę ekspozycyjną, tzw. kwadratówkę oraz pomieszczenia, które można wykorzystać na cele ogólnomuzealne. Rozmowy doprowadziły do spotkania przedstawicieli obydwu Muzeów 25 lipca 2023 r., które poświęcone było przede wszystkim przejściu przez MNW części pomieszczeń przed ostatecznym opuszczeniem MWP budynków oraz przygotowaniem drogi budowlanej na czas inwestycji Centrum Konserwatorsko-Magazynowego. Dyrektor MNW poinformował, że mimo rozmów, do MNW nie wpłynęło

<sup>74</sup> Dz. U. z 2023 r. poz. 120, ze zm. Dalej: ustawa o rachunkowości.

żadne pismo, w którym poinformowano by o ostatecznym terminie, w którym planowane jest wyprowadzenie się przez MWP z budynku.

Pan Paweł Żurkowski, Dyrektor MWP w trybie art. 29 ust.1 pkt lit. f ustawy o NIK poinformował m.in., że nie jest obecnie możliwe wskazanie daty rocznej i miesięcznej przeniesienia muzealiów MWP do nowej siedziby w Muzeum Cytadeli Warszawskiej i zwrotu wynajmowanych pomieszczeń MNW. Ponadto poinformował, że według przyjętych założeń wynikających z realnych możliwości MWP do końca roku zostanie przekazane MNW pomieszczenie dotychczasowych połączonych wystaw „Wojsko II Rzeczypospolitej- Kampania Wrześniowa 1939r.”, bezpośrednio połączone drzwiami z pomieszczeniami MNW. W 2024r., w zależności jednak od sytuacji i możliwości, zostanie zwrócony ciąg sal wystawowych I piętra (strona północna lub południowa). Dalsze przekazywanie pomieszczeń będzie możliwe i jest uzależnione od ukończenia pomieszczeń magazynów MWP w Muzeum Historii Polski oraz przeniesieniu zbiorów z magazynów i sal wystawowych MWP - termin zakończenia tego procesu jest obecnie niemożliwy do określenia. Pierwsze prace związane z przemieszczaniem bojowego sprzętu ciężkiego i lotniczego w Parku Plenerowym MWP zostaną rozpoczęte we wrześniu 2023 r.

(akta kontroli str. 6707-6713, 6714-6719)

W latach 2019-2023 MNW wynajmowało powierzchnie w ramach trzech umów: 1) umowa 55-P-2018 z dnia 1 lipca 1998 r. (wraz z aneksami) na wynajem magazynu mebli w Tarczynie o powierzchni 5400 m<sup>2</sup> z budynkiem mieszkalno-magazynowym o powierzchni 1 686 m<sup>2</sup>; W latach 2019-2023 (do 31 marca) w związku z wynajmem poniesiono koszty w kwocie 3 237,2 tys. zł; 2) umowa najmu nr CNBCh/30/[2015/UM z dnia 30 grudnia 2015 r. z Uniwersytetem Warszawskim na wynajem pomieszczenia laboratoryjnego i biurowego w Warszawie, ul. Żwirki i Wigury 101 o łącznej powierzchni 54,80 m<sup>2</sup> oraz pomieszczenia laboratoryjne o powierzchni 39,41 m<sup>2</sup> do współkorzystania z Grupą Badawczą InterLabar. Umowa obowiązywała do marca 2020 r. W latach 2019-2020 w związku z wynajmem poniesiono koszty w kwocie 92,4 tys. zł; 3) umowa nr L/DZ/530/10.01.97r. z dnia 30 grudnia 1996 r. z Muzeum Łazienki Królewskie Zespół Pałacowo-Ogrodowy w Warszawie na wynajem laboratorium w budynku "Stajni Kubickiego" o pow. 176,0 m<sup>2</sup>, budynku biurowego Działu Transportu o pow. 42,4 m<sup>2</sup>, pomieszczeń magazynowych nr 14 o pow. 70,9 m<sup>2</sup>, budynku garażowo-warsztatowego - garażu nr 11 o pow. 36,7 m<sup>2</sup> i garażu nr 12 o pow. 36,7 m<sup>2</sup>; warsztatów naprawczych nr 34, 35, 36 o łącznej pow. 89,3 m<sup>2</sup>, wiaty nr 6 (pomieszczenie socjalne kierowców) o pow. 44,2 m<sup>2</sup>. Powierzchnie były wynajmowane na bazę transportową MNW. Umowa została zawarta na czas nieokreślony.

Dyrektor MNW poinformował, że wskazana w umowie z Muzeum Łazienki Królewskie powierzchnia użyczanych budynków jest niezgodna z wykazaną w zestawieniu umów najmu, dzierżawy i użyczenia przekazanym kontrolerom NIK i faktycznie wynosi łącznie 276 m<sup>2</sup>. W ramach ww. umowy rozliczana jest energia cieplna, energia elektryczna, odprowadzenie ścieków, zużycie wody, wywóz nieczystości, a opłata w wysokości 1 300,00 zł nie jest pobierana. W maju 2022 r. podjęto działania w celu dostosowania umowy do użytkowanych obiektów, jednak umowa nie została zaktualizowana ze względu na brak woli strony, tj. Muzeum Łazienki Królewskie. Jednocześnie w 2023 r. MNW podjęło starania o przeniesienie sekcji i bazy transportowej do Gmachu Głównego. W toku dalszych działań planowane są rozmowy z Muzeum Wojska Polskiego (MPW) o zmniejszeniu wynajmowanego terenu przyległego do MWP w celu uzyskania miejsc parkingowo-postojowych dla samochodów.

(akta kontroli str. 6695-6703, 6704-6706, 9813-9816)

7. W okresie objętym kontrolą zbytoby zbydne składniki majątkowe za kwotę 36,5 tys. zł. Sprawdzono zbycie czterech składników (laptopa, telefonu i trzech samochodów) na łączną kwotę wg ceny sprzedaży 34,9 tys. zł<sup>75</sup> (tj. 95,6%). Oceny składników majątkowych do

<sup>75</sup> W 2019 r. Laptopa HP Probook 450i7 i telefonu komórkowego iPhone za łączną kwotę 3,5 tys. zł brutto, w 2021 r. samochodu Peugeot Boxer Minibus za 4,8 tys. zł brutto, samochodu ciężarowego Ford Transit za kwotę 16,4 tys. zł brutto i samochodu Seat Alhambra za kwotę 10,2 tys. zł brutto.

sprzedaży oraz sprzedaży tych składników dokonano zgodnie z obowiązującymi regulacjami wewnętrznymi MNW.

(akta kontroli str. 5042-5051,6252-6331, 6332-6341)

8. W okresie objętym badaniem prowadzenie ksiąg rachunkowych w MNW zostało uregulowane zarządzeniem nr 25 Dyrektora Muzeum Narodowego w Warszawie z dnia 29 grudnia 2017 r. w sprawie zasad prowadzenia rachunkowości w MNW oraz zarządzeniem nr 11/2020 Dyrektora Muzeum Narodowego w Warszawie z dnia 3 marca 2020 r. w sprawie zasad rachunkowości w MNW. Zasady rachunkowości były zgodne z wymogami określonymi w ustawie o rachunkowości, w tym m.in. sposobu prowadzenia i wymaganych elementów ksiąg rachunkowych. Zasady sporządzania, obiegu i kontroli dokumentów księgowych regulowało zarządzenie nr 6 Dyrektora Muzeum Narodowego w Warszawie z dnia 7 maja 2012 r. w sprawie zasad sporządzania, obiegu i kontroli oraz przechowywania i zabezpieczania dowodów księgowych i ksiąg rachunkowych. W MNW obowiązuje też zarządzenie nr 22 Dyrektora Muzeum Narodowego w Warszawie z dnia 19 października 2009 r. w sprawie wprowadzenia Instrukcji kasowej.

Zgodnie pkt 2 Załącznika 1 do zarządzenia nr 11/2020 Dyrektora Muzeum Narodowego w Warszawie księgi prowadzone są w siedzibie Muzeum w Warszawie dla Centrali oraz niesamodzielnych komórek organizacyjnych MNW oraz w siedzibie Oddziału Muzeum w Nieborowie i Arkadii dla Muzeum w Nieborowie i Arkadii. Jako okres sprawozdawczy ustalono miesiąc, a rokiem obrotowym jest rok kalendarzowy.

Szczegółowe zasady prowadzenia rachunkowości dla MNW i oddziałów ustala Załącznik nr 2 do zarządzenia nr 11/2020 Dyrektora Muzeum Narodowego w Warszawie. W załączniku 2.2 określono sposób prowadzenia ksiąg rachunkowych oraz służące temu celowi Wykaz kont księgi głównej (ewidencji syntetycznej), Plan kont wraz z Komentarzem do planu kont, zasady prowadzenia kont ksiąg pomocniczych (ewidencji analitycznej) oraz ich powiązania z kontami księgi głównej, wykaz zbiorów na komputerowych nośnikach danych wraz z określeniem struktury, wzajemnych powiązań i funkcji w organizacji (Wykaz zbiorów danych tworzących księgi rachunkowe), dokumentację systemu przetwarzania danych z użyciem komputera, zasady przechowywania dokumentów księgowych (Zasady Archiwizowania i ochrony danych) oraz instrukcję inwentaryzacji aktywów i pasywów.

Zgodnie z Wykazem zbiorów danych tworzących księgi rachunkowe obejmują one zbiory zapisów księgowych, obrotów i sald tworzonych przez dziennik, księgę główną, księgi pomocnicze, zestawienie obrotów i sald kont księgi głównej oraz sald kont ksiąg pomocniczych, wykaz składników aktywów i pasywów (inwentarz). Według tego samego dokumentu księgi rachunkowe są prowadzone z wykorzystaniem systemu enova365.

Dokumenty regulujące zasady prowadzenia rachunkowości nie odnosiły się do kwestii zatwierdzania zmian w systemie księgowym przez kierownictwo MNW oraz trybu wprowadzania do użytkowania modyfikacji programu księgowego. Nie podano też aktualnie stosowanej wersji oprogramowania oraz daty rozpoczęcia eksploatacji programu księgowego. Z badanej dokumentacji wynikało, że wszystkie zmiany w programie enova365 były wprowadzane w trybie roboczym, także siedem zakupów licencji na aktualizacje przeprowadzonych w latach 2019-2023. Jak wyjaśniła Pani Justyna Popis, Główna Księgowa MNW zakupione w latach 2019-2023 licencje nie spowodowały zmian oprogramowania i zmian w wykazie zbiorów danych tworzących księgi rachunkowe. Badanie prawidłowości prowadzenia kont księgowych zostało przeprowadzone na łącznie 15 dowodach księgowych.

(akta kontroli str. 3580-3582, 4417-4446, 4737-4142, 9937 )

9. MNW terminowo składało kwartalne sprawozdania jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych Kwartalne sprawozdanie o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i Kwartalne sprawozdanie o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z) za kwartały 2019-2023 r. (I kwartał). W sprawozdaniach Rb-N i RB-Z za I kwartał 2023 r. z 14 kwietnia 2023 r. nie wykazano zgodnych z ewidencją księgową należności i zobowiązań, co szczegółowo opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 7151-7178, 7198-7200)

10. W wyniku rozliczenia wybranych losowo należności wymagalnych za IV kwartał 2021 r. i I-IV kwartał 2022 r. nie stwierdzono nieprawidłowości. W zakresie zbadanych należności wymagalnych Muzeum prawidłowo ustalało wysokość tych należności i dochodziło ich zapłaty, wysyłając dłużnikom wezwania do zapłaty i noty odsetkowe z naliczonymi odsetkami, zgodnie z zasadami prowadzenia rachunkowości w MNW, uzyskując zapłatę należności i odsetek lub dochodziło należności w drodze sądowej. Badanie rozliczenia wybranych losowo zobowiązań wymagalnych za IV kwartał 2021 r. i I-IV kwartał 2022 r. nie wykazało nieprawidłowości. W okresie I kwartał 2019 r.- I kwartał 2023 r. umorzono przeterminowane należności w wysokości 2 726,93 zł. Badanie należności w kwocie 2 651,18 zł (97,2%) wykazało, że ich umorzenia dokonano zgodnie z zasadami prowadzenia rachunkowości w MNW.

(akta kontroli str. 7431-7343, 9629-9812, 9826-9936)

11. Sprawozdanie finansowe za lata 2019-2022 przekazywane do akceptacji Ministra jako organizatora Muzeum zgodnie z zasadami rachunkowości MNW składało się ze sprawozdań finansowych MNW oraz Muzeum w Nieborowie i Arkadii. Sprawozdania MNW sporządzono terminowo w ciągu 3 miesięcy od dnia bilansowego (31 grudnia roku obrotowego). Łączne (scalone) sprawozdania za lata 2019-2022 sporządzono prawidłowo (zawierało elementy wymagane w przepisach ustawy o rachunkowości), zostały one zaopiniowane przez biegłego rewidenta oraz przekazane do akceptacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

NIK zwraca uwagę, że w opiniach z zastrzeżeniami do sprawozdań finansowych za lata 2019-2022 biegli rewidenty wskazywali, iż nie są w stanie wypowiedzieć się w zakresie kompletności i prawidłowości ujęcia środków trwałych w bilansie Muzeum. tj. w 2019 r. w kwocie 54 388,5 tys. zł, w 2020 r. – 55 346,4 tys. zł, w 2021 r. – 81 347,6 tys. zł; w 2022 r. - 90 843,2 tys. zł. Przyczyną powyższego jest niezgodnienie wartości muzealiów wynikającej z ewidencji księgowej wykazanej w aktywach bilansu w pozycji „inne środki trwałe” z ewidencją szczegółową zawartą w księgach inwentarzowych (księdze pomocniczej). Brak uzgodnienia wynika z faktu, że Muzeum jest w trakcie sporządzania księgi inwentarzowej, która nigdy finalnie nie została przygotowana. Jak wskazywali biegli rewidenty, przygotowanie pełnej ewidencji muzealiów wymaga długiego okresu czasu i w najbliższym czasie Muzeum nie będzie w stanie zakończyć tego procesu.

Dyrektor MNW wyjaśnił, że różnica wartości wynika z niemożności dokonania uzgodnienia stanów z poprzednich lat. Spowodowane jest to przede wszystkim dużą ilością eksponatów (ok. 850 tys. sztuk), które zgromadziło MNW od czasu swojego powstania i problemami związanymi z ich wyceną tzn. nabytki z lat 1863-1939 wycenione są w rublach lub w markach i nie dokonano przeliczenia ich wartości na polskie zł; duża część zbiorów takich jak dary, przekazy i zabytki znacjonalizowane na mocy dekretów wydanych w latach 1944-1956 oraz zabytki złożone w MNW w czasie wojny, dzieła przywiezione z kościołów i ziem odzyskanych po 1944 r. nigdy nie zostały wycenione. W chwili obecnej bieżące zakupy są wprowadzane do elektronicznej ewidencji zbiorów MONA (system MUZA). Uzupełniono wpisy z lat 1954, 1995-1996. Dyrektor MNW wyjaśnił, że proces wprowadzania danych przebiega jednak powoli, gdyż wymagają one weryfikacji z dokumentacją archiwalną.

(akta kontroli str. 3112-3289, 5419, 5420-5430, płyta CD)

Wśród aktywów w bilansie jednostki za lata 2019-2022, aktywa trwałe i obrotowe stanowiły w 2019 r. (94,8% i 5,2%), w 2020 r. (92,6% i 7,4%), 2021 r. (95,1% i 4,9%), w 2022 r. (94,5% i 5,5%). We wszystkich latach 2019-2022 w aktywach jednostki dominowały aktywa trwałe (94,8%; 92,6%; 95,1%, 95,9%). W rzeczowych aktywach trwałych Muzeum w latach 2019-2022 dominowała wartość środków trwałych, a w aktywach obrotowych wartość inwestycji krótkoterminowych – środki pieniężne w kasie i na rachunkach. We wszystkich latach wykazane w bilansie inwestycje długoterminowe dotyczyły tylko nieruchomości. Z analizy dynamiki aktywów wynika, że wartość aktywów trwałych wzrosła w kolejnych latach w stosunku do lat poprzednich, zaś wartość aktywów obrotowych wzrosła w 2020 r., a w latach 2021-2022 zmniejszyła się w stosunku do roku 2020 i 2019.

Sytuacja kapitałowa Muzeum poprawiała się, ponieważ udział kapitału własnego wzrósł w latach 2019-2022 w wartości pasywów (odpowiednio: 39,9%, 39,5%, 48,8%, 47,7%). W kolejnych latach występowały tylko należności krótkoterminowe, największe z tytułu dostaw i usług (należności długoterminowe nie występowały) oraz zobowiązania krótkoterminowe, największe z tytułu dostaw i usług (zobowiązania długoterminowe nie występowały).

W przychodach operacyjnych (przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi) dotacje organizatora stanowiły w 2019 r. – 83,8% (47 327 965,21 zł / 56 482 348 zł), w 2020 r. – 86,8% (50 779 118,95 zł / 58 468 533,02 zł); w 2021 r. – 81,7 % (51 161 258,22 zł / 62 588 675,67 zł), w 2022 r. – 77,2% (59 357 180,14 zł / 76 890 623,91 zł). W kosztach działalności operacyjnej w latach 2019-2022 najwyższy udział miały koszty wynagrodzeń, koszty usług obcych oraz amortyzacja.

W 2019 r. Muzeum osiągnęło stratę netto w wysokości 3 673,92 zł, w 2020 r. zysk netto 1 789 770,01 zł, w 2021 r. zysk netto 344 502,70 zł, w 2022 r. stratę netto 2 167 088,10 zł. Zastępca Głównego Księgowego MNW, pani Elżbieta Firlej wyjaśniła, że straty w 2019 r. i 2022 r. zostały wygenerowane przez wysokie koszty amortyzacji majątku trwałego MNW zakupionego ze środków własnych. W 2019 r. wartość amortyzacji od środków trwałych zakupionych ze środków własnych wynosiła 2 233 920,58 zł natomiast w 2022 r. była to kwota 2 610 043,46 zł, a zatem w 2019 r. została ona pokryta prawie w 100% przychodami, natomiast w 2022 r. tylko w 17%.

(akta kontroli str. 5431, płyta CD)

12. W MNW utworzono i prowadzono w ewidencji księgowej fundusz własny (fundusz instytucji kultury) i fundusz rezerwowy. Fundusz własny MNW był corocznie w latach 2019-2023 zwiększany na koncie ewidencji księgowej o wartość niepodlegających amortyzacji aktywów trwałych sfinansowanych z dotacji lub otrzymanych nieodpłatnie przez MNW, tj. zakupów muzealiów z dotacji celowych oraz darowizn muzealiów. W MNW w 2019 r. fundusz własny MNW został zwiększony o wartość sfinansowanych ze środków dotacji zakupów muzealiów w kwocie 3 048,0 tys. zł i darowizn muzealiów kwocie 853,4 tys. zł; w 2020 r. o wartość zakupu – 639,2 tys. zł i darowizn – 147,3 tys. zł, w 2021 r. o wartość zakupu – 22 293,8 tys. zł i darowizn – 3 621,2 tys. zł, w 2022 r. o wartość zakupu – 7 698,8 tys. zł i darowizn – 1 773,9 tys. zł.

Fundusz własny został zmniejszony w 2020 r. o wartość osiągniętej straty netto za 2019 r. w kwocie 3 673,92 zł i w 2023 r. o wartość osiągniętej straty netto za 2022 r. w kwocie 2 167 088,10 zł, odpowiednio w ewidencji księgowej w MNW i Muzeum w Nieborowie i Arkadii (przebieganie z konta 860 i 860-1 „Wynik finansowy” na konto 801 „Fundusz instytucji kultury”). Fundusz rezerwowy został natomiast zwiększony w ewidencji księgowej w MNW i Muzeum w Nieborowie i Arkadii o zysk netto za poprzedni rok obrotowy, tj. w 2021 r. zysk za 2020 r. w kwocie 1 789 770,01 zł i w 2022 r. zysk w 2021 r. w kwocie 344 502,70 zł (odpowiednio w MNW i Muzeum w Nieborowie i Arkadii przebiegano z konta 860 i 860-1 „Wynik finansowy” na konto 802 „Fundusz rezerwowy”). W latach 2019-2022 wzrosła wartość funduszu własnego MNW o 66,8% (z 59 979,6 tys. zł do 100 055,1 tys. zł) oraz funduszu rezerwowego MNW o 112,1% (z 1 334,9 tys. zł do 2 831,2 tys. zł).

(akta kontroli str. 5052-5067)

13. W latach 2019-2023 (do 31 marca) stan przeciętnego średniorocznego zatrudnienia pracowników na podstawie umowy o pracę zwiększył się z 355 do 420 tj.: w 2019 r. – 355 (osoby kierujące – 4, pracownicy merytoryczni – 152, pracownicy administracyjno-techniczni i obsługa – 199); w 2020 r. – 368 (odpowiednio: 5, 158, 205); w 2021 r. – 394 (odpowiednio 5, 158, 231); w 2022 r. – 429 (odpowiednio: 5, 168, 256); w 2023 r. – 420 (odpowiednio: 4, 163, 253).

Dyrektor MNW wyjaśnił, że zwiększenie przeciętnego zatrudnienia w okresie objętym kontrolą było związane ze zmianami na rynku pracy, odchodzeniem z pracy pracowników ze względów ekonomicznych, przejściem na emeryturę, utworzeniem nowych miejsc pracy (nowe komórki organizacyjne), zatrudnieniem osób zwolnionych przez poprzednie dyrekcje, dodatkowymi zadaniami statutowymi MNW oraz zgłaszanym przez kierowników działów koniecznym



zapotrzebowaniem na rozszerzenie zatrudnienia. Osobną kategorią były, wg wyjaśnień Dyrektora, działania podjęte w celu generowania oszczędności, np. rezygnacja z outsourcingu serwisu sprzątającego i zatrudnienie własnych pracowników.

W latach 2019-2023 (do 31 marca) na wynagrodzenia w MNW wydatkowano: w 2019 r. łącznie 22 558,9 tys. zł (723,3 tys. zł osoby kierujące; 9 331,9 tys. zł, pracownicy merytoryczni oraz 12 503,7 tys. zł pracownicy administracyjno-techniczni i obsługa); w 2020 r. łącznie 24 375,9 tys. zł (odpowiednio: 992,8 tys. zł; 9 697,2 tys. zł; 13 686 tys. zł); w 2021 r. łącznie 27 256,9 tys. zł (1 068,5 tys. zł; 10 376,8 tys. zł; 15 811, 7 tys. zł); w 2022 r. łącznie 30 842,8 tys. zł (odpowiednio: 1 114,8 tys. zł; 11 265,3 tys. zł; 18 462,6 tys. zł); w 2023 r. (31 marca) łącznie 8 589,2 tys. zł (odpowiednio 218,5 tys. zł; 3 173,2 tys. zł; 5 197,5 tys. zł).

Wysokość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia dla osób kierujących wynosiła w 2019 r. – 15,1 tys. zł, w 2020 r. – 16,5 tys. zł, w 2021 r. – 18,1 tys. zł, w 2022 r. – 18,6 tys. zł, w 2023 r. – 18,2 tys. zł. W 2022 i 2023 r. (do 30 marca) wypłacono osobom kierującym ryczałt uznaniowy w wysokości 54,2 tys. zł (w 2022 r. – 44,6, w 2023 r. – 9,6 tys. zł). Wysokość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia dla poszczególnych grup pracowników wynosiła: w 2019 r. pracownicy merytoryczni – 5,6 tys. zł, administracyjno-techniczni – 5,7 tys. zł; w 2020 r. (odpowiednio: 5,7 tys. zł, 5,6 tys. zł); w 2021 r. (odpowiednio: 6,1 tys. zł, 6,2 tys. zł); w 2022 r. (odpowiednio: 6,4 tys. zł, 6,3 tys. zł); w 2023 r. (odpowiednio: 7,0 tys. zł, 6,8 tys. zł).

W okresie objętym kontrolą wypłacono nagrody roczne<sup>76</sup> (w 2019 – 9, w 2020 – 152, w 2021 – 292, 2022 – 259) w łącznej wysokości 2 256,9 tys. zł, w tym 410,2 tys. nagród projektowych. Dodatek funkcyjny w wysokości 2 924,7 tys. zł wypłacono 409 osobom, a dodatek specjalny w wysokości 830,6 tys. zł 110 osobom. W badanym okresie nie wypłacano honorariów z tytułu pracy artystycznej lub twórczej ani premii w ramach funduszu premiowego (w latach 2019-2023, do 31 marca) nie utworzono w MNW funduszu premiowego. W latach 2019-2020 wypłacono premie regulaminowe; w 2019 r. w wysokości 5 354 tys. zł, w 2020 r. w wysokości 2 408 tys. zł. Od 1 czerwca 2020 r. na podstawie porozumienia zawartego w dniu 20 maja 2020 r. pomiędzy MNW, związkami zawodowymi nastąpiła likwidacja zasad przyznawania i wypłacania premii regulaminowej określonej w Regulaminie Wynagradzania, z jednoczesnym zwiększeniem wysokości wynagrodzenia zasadniczego.

(akta kontroli str.3348-3384, 4782-4800)

14. W okresie objętym kontrolą w MNW obowiązywał Regulamin Wynagradzania Muzeum Narodowego w Warszawie, wprowadzony zarządzeniem nr 19 Dyrektora Muzeum Narodowego w Warszawie z dnia 15 lipca 2019 r., określający warunki wynagrodzenia za pracę i przyznawania innych świadczeń związanych z pracą w Muzeum. Wysokość wynagrodzeń na poszczególnych stanowiskach, wysokość nagród, dodatków do wynagrodzeń i innych świadczeń dla pracowników MNW, określono w regulaminie oraz porozumieniach zawartych pomiędzy MNW a Związkami Zawodowymi. Badaniem objęto wynagrodzenia, nagrody roczne, dodatki funkcyjne i specjalne oraz inne wypłaty przyznane w 2022 r. Dyrektorowi Muzeum, zastępcy Dyrektora ds. Organizacji i Finansów<sup>77</sup>, pełnomocnikom Dyrektora MNW oraz czternastu pracownikom merytorycznym. Stwierdzono, że:

- miesięczne wynagrodzenie brutto Dyrektora MNW zostało ustalone na podstawie ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi<sup>78</sup> i zawiera wszystkie składniki wynagrodzenia określone w art. 31 ust. 1 ustawy o prowadzeniu działalności kulturalnej, w tym dodatek stażowy i funkcyjny<sup>79</sup>,
- nagroda roczna Dyrektora MNW została przyznana zgodnie z rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 12 maja 2011 r. w sprawie szczegółowych

<sup>76</sup> Zgodnie z § 1 załącznika nr 4 do Regulaminu Wynagradzania Nagrody Dyrektora były dwustopniowe: nagroda I do 7 tys. zł oraz nagroda II do 5 tys. zł oraz specjalne: indywidualna do 15 tys. i zbiorowa do 20 tys.

<sup>77</sup> W 2022 r. – Zastępca Dyrektora ds. Zarządzania.

<sup>78</sup> Dz. U. z 2019 r. poz. 2136.

<sup>79</sup> Dz. U. z 2020 r. poz. 194, ze zm.

- zasad i trybu przyznawania nagrody rocznej osobom kierującym niektórymi podmiotami prawnymi oraz wzoru wniosku o przyznanie nagrody rocznej<sup>80</sup>;
- miesięczne wynagrodzenie brutto Zastępcy Dyrektora ds. Zarządzania i Finansów zostało ustalone na podstawie ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi;
  - nagroda roczna Zastępcy Dyrektora ds. Zarządzania i Finansów została wypłacona w 2022 r. ze środków sponsorskich;
  - wszystkie wynagrodzenia zasadnicze zostały ustalone w wysokościach mieszczących się w stawkach miesięcznych wynagrodzeń przypisanych do kategorii zaszeregowania dla zajmowanych przez nich stanowisk;
  - wszystkie wynagrodzenia wypłacono w wysokościach określonych w dokumentacji osobowej;
  - dodatki funkcyjne, zgodnie z § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 22 października 2015 r. w sprawie wynagradzania pracowników instytucji kultury<sup>81</sup> i załącznikiem nr 3 do Regulaminu Wynagradzania, nie przekraczały 50% wynagrodzenia zasadniczego;
  - wysokość dodatków specjalnych była zgodna z limitem określonym w § 7 ust. 3 ww. rozporządzenia i § 12 ust. 3 Regulaminu Wynagradzania tj. 40% wynagrodzenia zasadniczego.

Dyrektor MNW wyjaśnił, że nagrody roczne w 2022 r. zostały wypłacone Zastępcom Dyrektora ze środków sponsorskich, aby nie konsumowały one środków przeznaczonych dla pracowników MNW. Środki sponsorskie pozyskiwane są na działania statutowe MNW, a do takich, jak wyjaśnił Dyrektor MNW, należą wynagrodzenia osobowe, realizowane zgodnie z limitem funduszu płac.

Stwierdzono, że w 2022 r. Dyrektor MNW czterokrotnie przyznał dodatkowe wynagrodzenie ryczałtowe Zastępcy Dyrektora ds. Zarządzania, z tego raz na podstawie wniosku, o którym mowa w § 12a ust. 3 Regulaminu Wynagrodzenia Muzeum Narodowego w Warszawie<sup>82</sup> – złożonego przez Zastępcę Dyrektora ds. Zarządzania oraz trzykrotnie bez ww. wniosku. W tych przypadkach oraz w przypadku przyznania dodatkowego wynagrodzenia ryczałtowego radcy prawnemu podstawą jego przyznania było polecenie Dyrektora. Podany wyżej przepis Regulaminu, obligujący do składania przez bezpośredniego przełożonego wniosku o przyznanie wynagrodzenia ryczałtowego/dodatkowego, nie miał do ww. osób zastosowania ponieważ były one bezpośrednimi podwładnymi Dyrektora.

(akta kontroli str. 520-733, 1098-1887, 3757-3778)

15. W MNW obowiązywało zarządzenie nr 24 Dyrektora MNW z dnia 29 lipca 2008 roku w sprawie centralnego rejestru umów zawieranych przez MNW z osobami fizycznymi. W okresie objętym kontrolą (2019-2023) w MNW zawierano umowy cywilnoprawne z pracownikami MNW: w 2019 r. – 4 umowy (na kwotę 17,9 tys. zł) , w 2020 r. – nie zawierano umów z pracownikami, w 2021 r. zawarto jedną umowę (na kwotę 2,0 tys. zł), w 2022 r. – 5 umów, w 2023 r. (na kwotę 22,1 tys. zł) (wg stanu na 25 maja 2023 r.) – nie zawierano umów z pracownikami. W latach 2019-2023 (do 31 marca) nie zawierano umów cywilnoprawnych z osobami kierującymi Muzeum.

Szczegółowym badaniem objęto dziesięć wybranych losowo umów zawartych w okresie objętym kontrolą z pracownikami MNW oraz dokumentację związaną z ich zawarciem, odbiorem przedmiotu umowy i rozliczeniem w zakresie zgodności z regulacjami wewnętrznymi, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str.1977-2007, 3779-3831, 4620-4759, 4765-4767, 4959-4964)

<sup>80</sup> Dz. U. Nr 110, poz. 644.

<sup>81</sup> Dz. U. poz. 1798, dalej: rozporządzenie w sprawie wynagrodzeń pracowników instytucji kultury.

<sup>82</sup> Stanowiącego załącznik do Zarządzenia nr 19 Dyrektora MNW z dnia 15 lipca 2010 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Wynagrodzenia Muzeum Narodowego w Warszawie, zmienionego Zarządzeniem nr 35 Dyrektora MNW w sprawie zmiany Regulaminu Wynagrodzenia Muzeum Narodowego w Warszawie.

16. W MNW w latach 2019-2023 obowiązywało zarządzenie nr 18 Dyrektora Muzeum Narodowego w Warszawie z dnia 9 lipca 2007 r. w sprawie obowiązku rejestrowania umów związanych z obciążeniem finansowym po stronie Muzeum (z wyłączeniem spraw rejestrowanych przez Dział Spraw Pracowniczych), które regulowało tryb postępowania z umowami wywołującymi skutki finansowe po stronie Muzeum. Szczegółowym badaniem objęto osiem umów zawartych w okresie objętym kontrolą w zakresie zgodności i rozliczania z regulacjami wewnętrznymi dot. zawierania i rozliczania, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*

(akta kontroli str. 4218-4340, 4452-4545, 4779-4781)

17. W latach 2019-2023 w MNW obowiązywał regulamin przyznawania i korzystania ze służbowych kart płatniczych Muzeum Narodowego w Warszawie<sup>83</sup>, wprowadzony zarządzeniem nr 27 Dyrektora Muzeum Narodowego w Warszawie z dnia 30 września 2010 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu przyznawania i korzystania ze służbowych kart płatniczych Muzeum Narodowego w Warszawie. W MNW nie prowadzono ewidencji służbowych kart płatniczych.<sup>84</sup> Stwierdzono, że w okresie objętym kontrolą Dyrektor MNW dokonywał płatności służbową kartą płatniczą za zakupy o charakterze prywatnym, niezwiązane z działalnością statutową jednostki oraz trzykrotnie złożył oświadczenie o dokonanych wydatku i przyczynach braku jego udokumentowania z naruszeniem w § 3 ust. 1 regulaminu, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 2183-2512, 3832-3836)

18. Zgodnie z § 20 Regulaminu Pracy MNW<sup>85</sup>, w MNW prowadzono elektroniczną ewidencję czasu pracy. W okresie objętym kontrolą (2019-2023) w Gmachu Głównym funkcjonował system kontroli dostępu Kantech<sup>86</sup> (do 31 lipca br.) użytkowany w celu kontroli wejść/wyjść pracowniczych. Stosownie do § 16 ust. 1 Regulaminu Pracy MNW w Muzeum wprowadzono ruchomy czas pracy dla pracowników zatrudnionych w podstawowym systemie pracy. Pracownicy mogli rozpocząć pracę w godzinach 7-10 i pracować przez kolejne 8 godzin, tj. 15-18. W przypadkach uzasadnionych rodzajem pracy lub jego organizacją albo miejscem wykonywania pracy w MNW może być zastosowany system zadaniowego czasu pracy. Szczegółowym badaniem objęto ewidencję czasu pracy w kwietniu 2023 r.<sup>87</sup> Stwierdzono, że w MNW nie zapewniono skutecznego systemu monitorowania czasu pracy. Szczegółowy opis nieprawidłowości zawarto w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 4801-4891, 7858-7896)

19. W wyniku przeprowadzonych oględzin w stanie technicznym Gmachu Głównego stwierdzono, m.in. odpadający tynk i graffiti na elewacji zewnętrznej, korozję na bramach metalowych Dziedzińców, pęknięcia i ubytki w posadzkach i schodach wejściowych na Dziedzińcach Lorentza i Dziedzińca Głównego MNW, zniszczoną podłogę PCV i brudne ściany w Pracowni Konserwacji Malarstwa na Płótnie, uszkodzona ławka w Parku Książęcym (teren MNW).

Dyrektor MNW, wyjaśnił, że Dyrekcja MNW wystąpiła do MKiDN w marcu 2022 r. o przyznanie dotacji celowej na 2023 rok na wykonanie zadania inwestycyjnego pn. *Renowacja gzymsów i płyt elewacyjnych Budynku Głównego MNW- etap I*, obejmującego m.in. usunięcie odspojonych fragmentów gzymsów, oczyszczenie z korozji i zabezpieczenie antykorozyjne odsłoniętych elementów zbrojenia, reprofilację gzymsów na kwotę 500 000 zł netto. Wsparcie finansowe na ten cel nie zostało przyznane. Na przełomie 2022 i 2023 r. został wykonany przez pracowników Działu Infrastruktury i Inwestycji przegląd stanu Dziedzińca Głównego i na tej podstawie opracowany program inwestycji pn. *Modernizacja Dziedzińca Głównego Gmachu Głównego Muzeum Narodowego w Warszawie - etap I*, obejmujący

<sup>83</sup> Dalej: regulamin przyznawania i korzystania ze służbowych kart płatniczych MNW.

<sup>84</sup> Rozliczenia pracowników ze środków posiadanych na kartach płatniczych odbywało się na kontach księgowych.

<sup>85</sup> Stanowiący załącznik do zarządzenia nr 4 Dyrektora MNW z dnia 23 lutego 2011 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Pracy Muzeum Narodowego w Warszawie (dalej: Regulamin Pracy).

<sup>86</sup> Z oprogramowaniem Corporate Edition.

<sup>87</sup> W badanym okresie wobec dwóch pracowników stosowano system zadaniowego czasu pracy.

m.in. opracowanie dokumentacji projektowej, opracowanie przedmiaru robót, kosztorysu inwestorskiego, uzyskanie uzgodnień podmiotów zewnętrznych. W marcu 2023 r. wystąpiono o przyznanie dotacji celowej na wykonanie Etapu I Programu na kwotę 500 000 zł netto oraz o zabezpieczenie na 2024 r. kwoty w wysokości 6 000 000 zł celem zrealizowania Etapu II (nie otrzymano w tej sprawie odpowiedzi). Dodał, że obecnie prowadzi rozmowy z MKiDN w sprawie pozyskania dotacji celowej na remont kapitalny podłogi PCV, który w przypadku pozyskania środków, będzie realizowany na przełomie II i III kwartału 2024 r.

(akta kontroli str. 7179-7782, 7183-7197)

NIK zauważa, że obiekt budowlany Gmachu Głównego MNW nie został w pełni dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, w tym poruszających się na wózkach inwalidzkich w zakresie przestrzeni manewrowej w toaletach o wymiarach co najmniej 1,5 x 1,5m. Stwierdzono, że toalety dla osób niepełnosprawnych: na Poziomie (-1) obok Sali kinowej toaleta damsko-męska (przestrzeń manewrowa 1,41m x 2,21m), na Parterze w Holu toaleta męska (przestrzeń manewrowa 1,56m x 1,10m) i toaleta damska (przestrzeń manewrowa 2,20m x 0,90m); na I piętrze w Galerii Sztuki XIX wieku toaleta koedukacyjna (przestrzeń manewrowa 1,31m x 1,25m) oraz na II Piętrze w części biurowej nie spełniają wymaganej w przepisach ww. rozporządzenia przestrzeni manewrowej o wymiarach co najmniej 1,5m x 1,5m na kondygnacjach: poziom (-1), parterze i I piętrze. Ponadto pięć toalet (cztery w części dla zwiedzających i jedna w części biurowej) nie posiadają oznakowania na drzwiach toalety lub drzwiach kabiny o dostępności na potrzeby osób niepełnosprawnych.

Dyrektor MNW wyjaśnił, że niespełnienie wymaganej w przepisach wielkości przestrzeni manewrowej w toaletach wynika z ograniczeń układu architektoniczno-konstrukcyjnego budynku. Budynek został zaprojektowany i wybudowany przed II wojną światową i jego układ odzwierciedlał program funkcjonalno-użytkowy spełniający ówczesne wymogi przepisów prawa. W budynkach istniejących, a w szczególności wpisanych do rejestru zabytków, trudno jest sprostać wszystkim wymaganiom ze względu na ograniczenia architektoniczno-konstrukcyjne. Przeprowadzony remont pomieszczeń higieniczno-sanitarnych uwzględniał rozwiązanie optymalne. Z tych pomieszczeń korzystają osoby niepełnosprawne pomimo zmniejszonej przestrzeni manewrowej. Ponadto Dyrektor MNW wyjaśnił, że brak oznakowania toalet dla niepełnosprawnych (łącznie 6 toalet, 5 w części dla zwiedzających i 1 w części administracyjnej) wynika z ich zniszczenia lub zaginięcia oraz że trwają prace nad stworzeniem spójnego programu wizualizacji oznakowania Muzeum, po czym nastąpi zainstalowanie we wszystkich przestrzeniach z dostępem dla osób niepełnosprawnych.

(akta kontroli str. 6704-6713, 7170-7186)

W latach 2019-2022 w Muzeum przeprowadzono okresowe kontrole stanu technicznego obiektu Gmachu Głównego określone art. 62 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane<sup>88</sup>, tj. co najmniej dwa razy w roku, w terminach do 31 maja oraz do 30 listopada (w przypadku budynków o powierzchni zabudowy przekraczającej 2000 m<sup>2</sup> oraz innych obiektów budowlanych o powierzchni dachu przekraczającej 1000 m<sup>2</sup>) oraz przeglądy pięcioletnie.

Książka obiektu budowlanego Gmachu Głównego nie była prowadzona na bieżąco - stwierdzono w niej brak zachowania kolejności chronologicznej wpisów wykonanych przeglądów okresowych stanu technicznego oraz wpisywania zaleceń oraz potwierdzenia dat ich wykonania, co szczegółowo opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 6397-6986, 6987-7114, 7120-7151)

20. W latach 2019-2023 (do 31 marca) przeprowadzono dwie kontrole zewnętrzne, których przedmiotem była działalność Muzeum oraz prowadzenie gospodarki finansowej. Kontrole dotyczyły realizacji projektu *Rearanżacja stałej ekspozycji Galerii Sztuki Starożytnej MNW* (POIS.08.01.00-14-0007/16) i projektu *Hereditas. Digitalizacja i udostępnianie zbiorów MNW* (POPC.02.03.02-00-0019/19)<sup>89</sup>. W pierwszym przypadku kontrolujący nie stwierdzili

<sup>88</sup> Dz. U. z 2023 r. poz. 682, ze zm. Dalej: Prawo budowlane.

<sup>89</sup> Pierwszą z kontroli przeprowadzono w okresie 15-31 marca 2021 r., a drugą 17-21 kwietnia 2023 r.

nieprawidłowości, a w zakresie kontroli projektu Hereditas wnioski pokontrolne zostały zrealizowane.

(akta kontroli str. 8213-8250)

21. W latach 2019-2023 (do 31 marca) realizację kontroli zarządczej i zarządzania ryzykiem w MNW regulowało zarządzenie nr 25 Dyrektora MNW z dnia 22 listopada 2011 r. w sprawie ustalenia Regulaminu Kontroli Zarządczej oraz Modelu zarządzania ryzykiem w Muzeum Narodowym w Warszawie i jego Oddziałach (odpowiednio załącznik nr 1 i nr 2 do zarządzenia). Dyrektor MNW, zgodnie z § 16 ust. 1 załącznika nr 2 do ww. zarządzenia powołał Komisję ds. zarządzania ryzykiem mającą na celu koordynację i wspieranie Dyrektora MNW i jego Zastępców w zakresie zarządzania ryzykiem. W wyniku badania procesu zarządzania ryzykiem w Muzeum w latach 2022-2023 stwierdzono, że kierownicy komórek organizacyjnych i pracownicy zatrudnieni na samodzielnych stanowiskach pracy sporządzali raz na sześć miesięcy oświadczenia o stanie realizacji zadań w obszarze kontroli zarządczej w ramach powierzonych im obowiązków kontroli i nadzoru (oświadczenia za I i II półrocze 2022 r., za cały 2022 r. i I kwartał 2023 r.). Ww. komisja przekazywała Dyrektorowi MNW uwagi i wnioski z samooceny za 2022 r. i 2023 r. zostały przekazane Dyrektorowi MNW po zakończeniu roku. Przewodnicząca Komisji ds. zarządzania ryzykiem w MNW, pani Anna Kościelna wyjaśniła, że po zakończeniu roku Dyrektorowi jako kierownikowi jednostki przedkładany jest roczny raport dotyczący działań w zakresie zarządzania ryzykiem w MNW (w 2023 r. przełożono zbiorczy rejestr za 2022 r.). Zbiorczy rejestr oraz ocena ryzyka MNW i jego Oddziałów zostały zaakceptowane przez Panią Annę Kościelną Z-cę Dyrektora MNW ds. Organizacji i Finansów. W zbiorczych rejestrach oraz ocenie ryzyka MNW i jego Oddziałów za styczeń 2023 r. oraz za 2022 r. wskazano na zidentyfikowane ryzyka operacyjne/skutki na podstawie arkuszy oceny składanych przez kierowników komórek organizacyjnych i pracowników MNW<sup>90</sup>.

(akta kontroli str. 7652-7847)

Stwierdzone  
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Dyrektor MNW zapłacił służbową kartą płatniczą za zakup odzieży i obuwia (12,3 tys. zł), co naruszało § 2 ust. 1 Regulaminu przyznawania i korzystania ze służbowych kart płatniczych MNW, zgodnie z którym wydatki regulowane służbowymi kartami płatniczymi winny być dokonywane w sposób celowy i oszczędny. Wydatek ten został zaakceptowany przez Głównego Księgowego Muzeum.

Dyrektor MNW wyjaśnił, że zakupy te służyły właściwej prezentacji związane z obchodami rocznicy Muzeum, tj. odpowiedniej do spracowanej funkcji oraz zgodnej z obowiązującymi zasadami współżycia społecznego.

Zdaniem NIK zakupy garderoby i jej elementów są wydatkami prywatnymi związanymi z realizacją osobistych potrzeb, niezależnie od prowadzonej działalności bądź wykonywanej pracy i nie mogą być finansowane ze środków publicznych, bez względu na to czy i w jakim stopniu są używane w trakcie wykonywania obowiązków służbowych.

2. Dyrektor MNW czterokrotnie złożył oświadczenie o dokonany wydatku w łącznej kwocie 4,3 tys. zł z naruszeniem terminu wskazanego w § 3 ust.1 regulaminu przyznawania i korzystania ze służbowych kart płatniczych MNW, zgodnie z którym użytkownik zobowiązany jest do przedłożenia faktury, rachunku lub innego równoważnego dowodu księgowego dokumentującego operację finansową dokonaną za

<sup>90</sup> wskazano m.in. na ryzyko uszkodzenia obiektów zabytkowych przechowywanych w magazynach z uwagi na ich nadmierne zagęszczenie oraz brak przestrzeni oraz warunków przechowywania adekwatnych do potrzeb; niepełne przygotowanie Gmachu Głównego Muzeum do działań ratowniczych w zakresie ewakuacji zbiorów oraz w przypadku nadzwyczajnych zagrożeń brak przeprowadzonych działań praktycznych, w formie testów i ćwiczeń z ewakuacji zbiorów galerii i magazynów; zagrożenie dla bezpieczeństwa zbiorów wynikające ze złego stanu pomieszczeń magazynowych oraz niedoboru i zużycia mebli, w których są przechowywane, niespełniającej przepisów instalacji elektrycznej, brak oświetlenia awaryjnego na części korytarzy i klatek schodowych (utrudniona droga ewakuacji w przypadku pożaru), niezgodna z przepisami instalacja przeciwpożarowa hydrantowa, brak specjalistycznej instalacji gaszenia pożaru, nieprzeprowadzenie próbnych ćwiczeń ewakuacji z galerii itd.

pomocą służbowej karty płatniczej w terminie: 5 dni od dnia dokonania operacji finansowej na terenie kraju, 14 dni od dnia zakończenia podróży służbowej poza granicami kraju.

Dyrektor MNW wyjaśnił, że: w przypadku podróży służbowej w dniach 21-26 marca 2022 r., oświadczenie zostało złożone dopiero 6 maja 2022 r. z uwagi na inne delegacje Dyrektora, w przypadku delegacji krajowych 4 lutego i 17 marca 2022 r. zostało złożone dopiero 21 lipca 2022 po otrzymaniu z banku wykazu transakcji, w przypadku płatności kartą w dniu 6 maja 2022 r., oświadczenie zostało złożone dopiero 19 września 2022 r., po wpłynięciu wykazu transakcji kartą, oświadczenie dotyczące delegacji w dniach 4-6 lipca 2022 r. zostało złożone dopiero 20 września 2022 r. ze względu na wymianę korespondencji z hotelem, w którym nocował Dyrektor.

(akta kontroli str. 4617-4619, 10082-10123)

3. Brak skutecznego systemu monitorowania czasu pracy w Muzeum w okresie objętym kontrolą uniemożliwiał prawidłowe jego ewidencjonowanie i wpływał negatywnie na przestrzeganie dyscypliny pracy przez jego pracowników. W konsekwencji w Muzeum wielokrotnie dochodziło do naruszenia Regulaminu Pracy, poprzez:

- niezgodną z § 18 ww. Regulaminu długość czasu pracy pracowników - czas pracy pracowników działalności podstawowej i administracji, zatrudnionych w pełnym wymiarze wynosi 8 godzin dziennie i 40 godzin tygodniowo w przeciętnie pięciodniowym tygodniu pracy w trzymiesięcznym okresie rozliczeniowym, z zastrzeżeniem pkt 2, 3 i 4. W kwietniu br. 28 z 40 objętych badaniem pracowników świadczyło pracę krócej niż 8 godzin;
- niewypełnienie obowiązku wynikającego z § 20 ust. 2 ww. Regulaminu potwierdzania faktu przybycia do pracy/wyjścia z pracy kartą elektroniczną, tym samym brakowało w ewidencji godziny zakończenia pracy w danym dniu (w przypadku 11 z 40 badanych osób);
- nieprowadzenie ewidencji nieobecności w pracy, spóźnień do pracy, a także odpracowania czasu nieobecności usprawiedliwionej, co było niezgodne z § 25 ww. Regulaminu, stanowiącym, że ewidencja nieobecności w pracy, spóźnień pracy, a także odpracowania czasu nieobecności usprawiedliwionej jest prowadzona przez Dział Spraw Pracowniczych - dla pracujących w Gmachu Głównym MNW i wszystkich Oddziałach poza Muzeum w Nieborowie i Arkadii.

Dyrektor MNW wyjaśnił, że system użytkowany w MNW nie jest rozwiązaniem dedykowanym do rejestracji czasu pracy, dane nie są czytelne i podane w sposób klarowny. Zweryfikowanie czasu pracy jest czasochłonne i wymaga dużego nakładu pracy. Ponadto Dyrektor MNW wyjaśnił, że po całkowitym powrocie do stacjonarnej pracy podjęto decyzję o zakupie nowego profesjonalnego systemu i system ten funkcjonuje w MNW od 1 sierpnia br.

(akta kontroli str. 4801-4891, 7848-7857, 7897-7903)

4. W MNW nie przestrzegano regulacji wewnętrznych określonych zarządzeniem nr 24 Dyrektora MNW z dnia 29 lipca 2008 r. w sprawie centralnego rejestru umów zawieranych przez MNW z osobami fizycznymi w zakresie sposobu prowadzenia rejestru umów oraz zachowania elementów wymaganych w zawieranych umowach cywilnoprawnych:

- nierzetelnie prowadzono rejestr umów cywilnoprawnych. Zgodnie z § 1 zarządzenia rejestr prowadzony jest według wzoru stanowiącego załącznik do zarządzenia<sup>[1]</sup>. Stwierdzono, że rejestr umów nie jest prowadzony w MNW zgodnie z wytycznymi określonymi w zarządzeniu, tj. nie zawiera podziału umożliwiającego zweryfikowanie

<sup>[1]</sup> Zgodnie z załącznikiem do zarządzenia, Centralny Rejestr Umów jest podzielony na 3 części: D – umowy o dzieło, Z – umowy zlecenia, W – umowy wydawnicze oraz zawiera następujące pozycje: 1) numer kolejny, 2) datę rejestracji, 3) imię i nazwisko zleceniobiorcy/wykonawcy, 4) dział zlecający, 5) przedmiot umowy, 6) kwotę wynagrodzenia, 7) termin wykonania umowy, 8) pochodzenie środków (na wynagrodzenie).

rodzaju umowy oraz nie zawiera wskazania działu zlecającego oraz nie określa pochodzenia środków finansowych.

Dyrektor MNW wyjaśnił, że Centralny Rejestr Umów powinien zawierać informacje zawarte w zarządzeniu. W związku z tym, pracownikom Działu Prawnego wydano polecenia wskazujące na obowiązek prowadzenia rejestru zgodnie z obowiązującym zarządzeniem.

- umowy zgodnie z § 2 ust. 1 zarządzenia powinny każdorazowo określać miejsce wykonania dzieła/zlecenia, zawierać zapis o wykonaniu przedmiotu umowy poza godzinami pracy Muzeum, zawierać zapis dotyczący ewentualnego wykorzystania sprzętu Muzeum oraz powinny zostać opatrzone oznaczeniem rozpoznawczym danej komórki organizacyjnej.

Analiza dziesięciu umów cywilnoprawnych zawartych przez MNW z pracownikami w okresie objętym kontrolą wykazała, że:

- w sześciu umowach nie określono miejsca wykonania dzieła/zlecenia, nie zawarto zapisu o wykonaniu przedmiotu umowy poza godzinami pracy Muzeum, nie zawarto zapisu dotyczącego ewentualnego wykorzystania sprzętu Muzeum oraz nie opatrzone ich oznaczeniem rozpoznawczym danej komórki organizacyjnej;
- dwie umowy nie zawierały zapisu o wykonaniu przedmiotu umowy poza godzinami pracy Muzeum i nie zostały opatrzone oznaczeniem rozpoznawczym danej komórki organizacyjnej;
- dwie umowy nie zawierały zapisu określającego miejsca wykonania dzieła/zlecenia, nie zawierały zapisu dotyczącego ewentualnego wykorzystania sprzętu Muzeum oraz nie zostały opatrzone oznaczeniem rozpoznawczym danej komórki organizacyjnej;
- osiem umów nie zawierało zapisu wskazującego, że ich zakres będzie realizowany poza godzinami pracy wynikającymi ze stosunku pracy, co było niezgodne z § 2 ust. 1 zarządzenia.

Dyrektor MNW wyjaśnił, że umowy nie zawierają postanowień o wykonywaniu zadań poza godzinami pracy, ponieważ dla Muzeum i pracowników jasnym było, że są to zadania dodatkowe. W odniesieniu do ewentualnego wykorzystania sprzętu Muzeum, we wskazanych umowach nie przewidywano jego wykorzystania przy realizacji umów, dlatego nie stosowano tego zapisu. W zakresie opatrzenia umów oznaczeniem rozpoznawczym danej komórki organizacyjnej Dyrektor wyjaśnił, że nie potrafi wskazać przyczyn niezamieszczania tego oznaczenia. Ponadto wyjaśnił, że do końca sierpnia br. w MNW przewidywane jest wprowadzenie katalogu wzorów umów w trybie zarządzenia Dyrektora MNW.

NIK przyjmuje wyjaśnienia dotyczące podjęcia działań w celu wprowadzenia katalogu wzorów umów oraz zwiększenia nadzoru nad rzetelnym prowadzeniem rejestru umów w sposób umożliwiający ich identyfikację.

(akta kontroli str. 6342-6354)

5. Muzeum dokonywało płatności za wykonanie przedmiotu umowy, nie zachowując terminów wskazanych w zawieranych umowach cywilnoprawnych, w przypadku czterech z ośmiu wybranych do badania umów:
  - zgodnie z § 5 ust. 3 umowy nr 212-P-2021 ustaloną formą płatności był przelew – 14 dni od dnia doręczenia faktury. Data wpływu faktury do MNW to 20 stycznia 2022 r., potwierdzenie wykonania operacji przelewu 14 lutego 2022 r.;
  - zgodnie z § 5 ust. 6 umowy nr 25-DMK-2019 r. za dzień wypłaty wynagrodzenia Strony każdorazowo uznają dzień obciążenia rachunku bankowego Zleceniodawcy poleceniem przelewu. Potwierdzenie wykonania operacji przelewu to 24 grudnia 2019 r., termin płatności II raty to 15 września 2019 r.;

- zgodnie z § 5 ust. 2 umowy nr 4-DMP-2020 zapłata wynagrodzenia powinna nastąpić przelewem w terminie 14 dni od daty doręczenia rachunku Zamawiającemu. Data wpływu faktury do MNW to 18 września 2020 r., potwierdzenie wykonania operacji przelewu to 7 października 2020 r.;
- zgodnie z § 7 ust. 5 umowy nr 14-DMK-2021 wynagrodzenie powinno być rozliczone przelewem w terminie 21 dni od dnia doręczenia do siedziby Muzeum prawidłowo wystawionej faktury VAT. Data wpływu do MNW 28 grudnia 2021 r., data potwierdzenia operacji wykonania przelewu – 20 stycznia 2022 r.<sup>91</sup>

Muzeum nie zostało obciążone odsetkami z tytułu nieterminowej płatności.

Dyrektor MNW, wyjaśnił, że osoby odpowiedzialne za dokonywanie płatności już nie pracują w Muzeum Narodowym w Warszawie, nastąpiła również zmiana na stanowisku Głównego Księgowego.

(akta kontroli str. 6355-6362)

6. Dyrektor MNW nie wprowadził regulacji dotyczącej stawek za wynajem powierzchni muzealnych dla osób i podmiotów zewnętrznych, które w Muzeum stosowano od czerwca 2020 r.

W latach 2019-2023 (do 31 marca) zawarto łącznie 84 umowy najmu 32 dotyczące Gmachu Głównego, 7 Muzeum w Wilanowie, 22 Muzeum w Królikarni 23 Muzeum w Otwocku Wielkim. W MNW opracowano dokument pn. Cennik udostępnienia powierzchni muzealnych w MNW oraz Oddziałach (w Królikarni, Wilanowie, w Otwocku Wielkim). Do ww. Cennika załączono dokument pn. Regulamin udostępniania powierzchni należących do Muzeum Narodowego w Warszawie („Załącznik nr 2 do Zarządzenia nr” – brak)<sup>92</sup>.

Pan Łukasz Gawel, Dyrektor MNW wyjaśnił, że zarządzenie nr 21 z 19 października 2018 r. nie zostało zmienione. Aktualizację cen udostępnienia powierzchni muzealnych w Muzeum, a także objęcie zaktualizowanymi cenami oddziałów Muzeum zlecił w kwietniu 2020, zalecając jednocześnie uprzednie rozeznanie rynku, z uwzględnieniem zasad obowiązujących w innych instytucjach muzealnych. Przeprowadzone na zlecenie Dyrektora MNW badanie rynku skutkowało przygotowaniem propozycji zwaloryzowanego cennika w czerwcu 2020 r. oraz rozpoczęciem stosowania zwaloryzowanych cen w Muzeum i Oddziałach od czerwca 2020 r. w ramach umów indywidualnych w przedmiocie udostępnienia powierzchni zwieranych z kontrahentami m.in. na podstawie § 2 ust. 4 zarządzenia nr 21.

Zdaniem NIK stosowanie w Muzeum od czerwca 2020 r., tj. przez ponad trzy lata cen wynajmu, bez wprowadzenia ich w formie obowiązującej regulacji wewnętrznej było działaniem nierzetelnym. Zdaniem NIK cennik i regulamin udostępniania powinny zostać niezwłocznie wprowadzone przez Dyrektora MNW.

(akta kontroli str. 6694 6561-6573, 6574-6694)

7. W sprawozdaniach Rb-N i Rb-Z za I kwartał 2023 r. złożonych do Ministerstwa w dniu 14 kwietnia 2023 r. wykazano należności wymagalne i zobowiązań wymagalne niezgodnie z danymi w ewidencji księgowej.

W sprawozdaniu Rb-N, nie wykazano w poz. N.4 należności wymagalnych w wysokości 13 519,50 zł, zawyżono pozostałe należności w poz. N.5 o kwotę 38 148,51 zł, zawyżono gotówkę i depozyty w poz. N.3 o 80 zł, a w sprawozdaniu Rb-Z zawyżono wymagalne zobowiązania w poz. E.4 o kwotę 14 093,76 zł, zaniżono kwotę kredytów i pożyczek w poz. E.2. o 18 zł oraz błędnie kwalifikowano dłużników należności. Powyższe było działaniem nierzetelnym i skutkowało przekazaniem do MKiDN danych niezgodnych ze stanem faktycznym. W dniu 5 lipca 2023 r. MNW złożyło do Ministerstwa korektę Rb-N i Rb-Z za I kwartał 2023 r.

<sup>91</sup> Muzeum z tytułu opóźnień w płatnościach ww. faktur nie ponosiło odsetek.

<sup>92</sup> Dokumenty przedłożone kontrolerom NIK w dniu 7 lipca 2023 r. przez Kierownika Działu Obsługi Klienta MNW, panią Magdalenę Bociarską.



Pani Elżbieta Firlej, Z-ca Głównego Księgowego MNW wyjaśniła, że korekta Rb-N i Rb-Z wynika z powtórnej analizy sald kont zespołu „2” oraz kartoteki, w wyniku której stwierdzono różnice między kwotami wykazanymi w pierwotnym sprawozdaniu w drodze weryfikacji oraz na tej podstawie w korekcie uwzględniono otrzymane wartości i zaktualizowano przyporządkowanie dłużników we właściwym układzie podmiotowym.

NIK zauważa, że sprawozdania kwartalne o stanie należności oraz stanie zobowiązań Muzeum, jako jednostki sektora finansów publicznych, powinny być sporządzane zgodnie z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej.

(akta kontroli str. 7151-7178, 7198-7200)

8. W książce obiektu budowlanego Gmachu Głównego MNW nie dokonywano wpisów w dniu zaistnienia okoliczności, dla której było wymagane dokonanie odpowiedniego wpisu oraz dokonywano sprostowania błędów we wpisach bez daty dokonania sprostowania, co stanowiło naruszenie § 6 ust. 1 i ust. 4 rozporządzenia w sprawie książki obiektu budowlanego.

Wpisów dotyczących przeprowadzonych przeglądów okresowych nie dokonywano w dniach przeprowadzenia przeglądów w 12 pozycjach (8 pozycjach w Tabelcy nr 4 i trzech pozycjach w Tabelcy Nr 5) oraz w pozycji 49 (w Tablica nr 4) nie wpisano daty przeprowadzenia przeglądu i konserwacji. Ponadto w książce obiektu budowlanego dokonywano sprostowań wpisów bez umieszczenia daty dokonania sprostowania – Tablica nr 4 w pozycjach: 34, 48, 49, 50 oraz Tablica nr 5 w pozycjach: 30, 31, 50, 57, 58.

Dyrektor MNW wyjaśnił, że brak chronologii wpisów wynika ze złożoności opracowania i podpisywania protokołów przez osoby dokonujące kontroli, co spowodowało, że wpisy były dokonywane w kolejności otrzymywania protokołów z kontroli. Ponadto Dyrektor MNW wyjaśnił, że uchybienia dotyczące dokonywania poprawek bez umieszczenia daty braku wynikają jedynie z niedopatrzenia, a Muzeum będzie eliminować tego typu braki i zapobiegać ich powstawaniu w przyszłości poprzez wprowadzenie zwiększonej kontroli w tym zakresie.

NIK przyjmuje wyjaśnienia dotyczące podjęcia działań w celu wyeliminowania braków w prowadzeniu książki obiektu budowlanego poprzez wprowadzenie w Muzeum zwiększonej kontroli w tym zakresie.

(akta kontroli str. 6933-6936, 6937-6986, 7116-7119)

#### OCENA CZĄSTKOWA

W latach 2019-2022 Muzeum, w tym jego Oddziały wykorzystały udzielone przez Ministra dotacje podmiotowe w łącznej kwocie 194,8 mln zł ze środków budżetu państwa część 24 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego, dotacje celowe na zadania inwestycyjne i majątkowe w łącznej kwocie 15,7 mln zł z budżetu państwa część 24 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego i FPK oraz dotacje ze środków budżetu UE w łącznej kwocie 9,4 mln zł.

W Muzeum prawidłowo sporządzano plany finansowe oraz terminowo przekazywano sprawozdania z ich wykonania do Ministerstwa. Gospodarowanie składnikami majątkowymi w zakresie zbywania i wynajmowania majątku Muzeum było prawidłowe, jednakże od 2020 r. stosowano stawki za najem powierzchni muzealnych na rzecz osób i podmiotów zewnętrznych, które nie zostały zatwierdzone przez Dyrektora MNW w formie regulacji wewnętrznej. W Muzeum nie stwierdzono nieprawidłowości w prowadzeniu ksiąg rachunkowych i sporządzaniu rocznych sprawozdań finansowych. NIK zwraca jednak uwagę, że w latach 2019-2022 wartość muzealiów wynikająca z ewidencji księgowej wykazana w aktywach bilansu w pozycji inne środki trwałe nie została uzgodniona w księgami inwentarzowymi (na kwotę 90 843,2 tys. zł w 2022 r.). Sprawozdania o stanie należności i zobowiązań kwartalne składano do MKiDN terminowo, jednakże sprawozdania za I kwartał 2023 r. były niezgodne z danymi w ewidencji księgowej, w związku z czym dokonano ich korekty.

W Muzeum zapewniono odpowiednie warunki zwiedzania i korzystania ze zbiorów, przy czym Gmach Główny MNW nie został w pełni dostosowany do potrzeb zwiedzających osób z niepełnosprawnościami, w tym poruszających się na wózkach inwalidzkich, w zakresie przestrzeni manewrowej w toaletach oraz ich oznakowania.

MNW wykorzystywało w latach 2019-2023 zasoby nieruchomości do prowadzenia działalności statutowej, tj. na cele wystawiennicze, magazynowe i biurowe. Jednakże w wynajmowanym Magazynie w Tarcynie nie zapewniono odpowiednich warunków magazynowania zbiorów, ponieważ budynek nie jest przystosowany do magazynowania zbiorów. Zbiory przechowywano w przepełnionych korytarzach i kilkudziesięciu pomieszczeniach, w tym nieprzeznaczonych na magazynowanie, tj. kuchni, łazienki, toalecie i garażach. Ponadto w ciągach komunikacyjnych i pomieszczeniach biurowych Gmachu Głównego znajdowało się 339 zbiorów muzealnych, w tym 262 malarskich i 77 zabytkowych mebli, z których korzystało kierownictwo i pracownicy, co wynikało z braku w Muzeum powierzchni magazynowej na te muzealia.

Pozostałe stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły korzystania ze służbowych kart płatniczych, w tym dokonania wydatków niezwiązanych z działalnością statutową Muzeum w kwocie 12,3 tys. zł, (z naruszeniem § 2 ust. 1 regulaminu przyznawania i korzystania ze służbowych kart płatniczych), ewidencjonowania czasu pracy pracowników niezgodnie z regulaminem pracy, a także prowadzenia książki obiektu budowlanego Gmachu Głównego MNW niezgodnie z przepisami rozporządzenia w sprawie książki obiektu budowlanego.

#### OBSZAR

Opis stanu faktycznego

### 3. Wykorzystanie środków publicznych przez Muzeum

1. Zgodnie ze zmienionym planem finansowym, w 2019 r. przyznano dotację podmiotową w wysokości 46 850 tys. zł, a wykonanie wyniosło 46 609 tys. zł (99,5%).

W 2020 r. przyznano dotację podmiotową w wysokości 49 416 tys. zł i została ona wykorzystana w 100%. W 2021 r. przyznano dotację podmiotową w wysokości 49 044 tys. zł i została ona wykorzystana w 100%. W 2022 r. przyznano dotację podmiotową w wysokości 49 725 tys. zł i została ona wykorzystana w 100%. Zgodnie ze zmienionym planem finansowym, w 2023 r. przyznano dotację podmiotową w wysokości 53 511 tys. zł.

Badanie wybranej próby dotyczącej kosztów: energii elektrycznej, energii cieplnej, usług ochrony ponoszonych w MNW dotyczących MNW, w tym Oddziałów (Muzeum Rzeźby, Muzeum Plakatu, Muzeum w Otwocku Wielkim) nie wykazało nieprawidłowości.

Zbadano prawidłowość rozliczenia kosztów w latach 2019-2023 (do 31 marca) 9 delegacji dotyczących podróży krajowych pracowników MNW i 6 delegacji dotyczących podróży zagranicznych pracowników MNW (m.in. do Danii, Hiszpanii, Litwy)<sup>93</sup>, 17 usług dotyczących reklamy w MNW (dwie w 2019 r., cztery w 2020 r., trzy w 2021 r., sześć w 2022 r., dwie usługi reklamy w 2023 r. do 31 marca)<sup>94</sup>; 10 usług reprezentacji w MNW (dwie w 2019 r., dwie w 2020 r., jedną w 2021 r., 3 w 2022 r., dwie 2023 r. do 31 marca)<sup>95</sup>. Badanie wybranej próby dotyczącej kosztów: energii elektrycznej, energii cieplnej, usług ochrony ponoszonych w MNW dotyczących MNW, w tym Oddziałów (Muzeum Rzeźby, Muzeum Plakatu, Muzeum w Otwocku Wielkim) nie wykazało nieprawidłowości było zgodne z regulacjami wewnętrznymi MNW. Dowody księgowo, stosownie do art. 22 ust. 1 ustawy o rachunkowości były zgodne z rzeczywistym przebiegiem operacji gospodarczej, którą dokumentują, kompletne, zawierające co najmniej dane określone w art. 21 tej ustawy, opisane, sprawdzone pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym oraz zatwierdzone do wypłaty przez osoby uprawnione z MNW. Odbiór wykonanych usług potwierdzono oraz uzyskano rzeczowe wyniki realizacji umów.

(akta kontroli str. 4990-5030, 7326, 9817-9825)

<sup>93</sup> Część kosztów delegacji zagranicznych pracowników MNW (stypendystów) pokrywano z grantów przyznawanych w latach 2019-2023 przez Stowarzyszenie „Przyjaciele Muzeum Narodowego w Warszawie” dla MNW na realizację projektów naukowych, na podstawie Regulaminu przyznawania stypendiów zagranicznych fundowanych przez Stowarzyszenie Przyjaciele Muzeum Narodowego w Warszawie, stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 30 Dyrektora MNW z 22 listopada 2018 r. oraz do zarządzenia nr 17/2021 Dyrektora MNW z dnia 12 marca 2021 r.

<sup>94</sup> M.in. reklamy i patronatu medialnego wystaw, reklamy na nośnikach PKP i Lotnisku Chopina, realizacji kampanii promocyjnych otwarcia i realizacji wystaw, kampanii promocyjnej działalności Muzeum, nagrania międzynarodowej debaty naukowej, reklamy za pomocą ogłoszeń prasowych, dystrybucji spotów promocyjnych, ekspozycji materiałów CityLight,

<sup>95</sup> M.in. zakupu kwiatów, choinki do Muzeum, usług gastronomicznych w ramach spotkania dyrektora MNW w sprawie audytu, spotkania Dyrektora MNW z przedstawicielami Stowarzyszenia Filmowców Polskich.

2. Zbadano wykorzystanie i rozliczenie 8 dotacji celowych udzielonych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na realizację kosztów inwestycji, tj.:

- sześciu ze środków budżetu państwa - część 24, tj. umowy: 1) nr 22/DF-V/AJ/2019 z dnia 11 lutego 2019 r. na realizację czterech zadań<sup>96</sup>, dotację wykorzystano w kwocie 572 216 zł; 2) nr 97/DF-V/AC/2021 z dnia 28 października 2021 r. na realizację trzech zadań<sup>97</sup>, dotację wykorzystano w 2021 r. 107 686,85 zł, w roku 2022 r. kwota 1 211 9602,48 zł; 3) nr 98/DF-V/AC/2021 z 28.10.2021 r. na realizację dwóch zadań<sup>98</sup>, dotację wykorzystano w kwocie 21 163 989,01 zł; 4) nr 14/DF-V/AC/2022 z dnia 14 lutego.2022 r. na realizację jednego zadania<sup>99</sup>, dotację wykorzystano w kwocie 1 149 411 zł; 5) nr 60/DF-V/AC/2022 z 30 maja 2022 r. na realizację sześciu zadań<sup>100</sup>, dotację wykorzystano w kwocie 2 815 983 zł; 6) nr 124/DF-V/AC/2022 z 27 grudnia 2022 r. na realizację jednego zadania<sup>101</sup>, dotację wykorzystano w kwocie 4 440 000 zł.

- dwóch ze środków FPK, tj. umowy: 1) nr 08213/22/FPK/DEK z dnia 22 kwietnia 2022 r. na modernizację systemu oświetlenia Gmachu Głównego Muzeum Narodowego w Warszawie, dotację wykorzystano w kwocie 450 000 zł; 2) nr 15355/21/FPK/DEK z dnia 23 września 2021 r. na zwiększenie dostępności Muzeum Narodowego w Warszawie dla osób z niepełnosprawnościami, dotację wykorzystano w kwocie 384 635 zł.

Stwierdzono nieterminowe przesłanie rozliczenia dotacji i nieterminowy zwrot dotacji do MKiDN, brak potwierdzenia poniesienia kosztów przez koordynatorów wystaw, nieterminowe płatności na rzecz kontrahentów zewnętrznych, brak zatwierdzenia kosztów przez osoby uprawnione w MNW, co szczegółowo opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 7443-7651, 8357-9045)

3. Zbadano wykorzystanie i rozliczenie 10 dotacji celowych udzielonych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na realizację wydatków bieżących w MNW, m.in. na realizację zadań, programów, prac remontowo-konserwatorskich:

– ośmiu ze środków budżetu państwa – cz. 24, tj. umowy: 1) nr 128/DF-I/2019 z dnia 30 maja 2019 r. na realizację wystawy „Wystawa, której nie było... Ignacy Łopieński (1865-1941)” - odnowiciel sztuki graficznej, dotację wykorzystano w kwocie 133 288 zł, 2) nr 145/DF-I/2019 z dnia 26 czerwca 2019 r. na realizację wystawy „Zamoyski ocalony. Prezentacja kolekcji zakupionej do zbiorów MNW wraz z pokazem konserwatorskim”, dotację wykorzystano w kwocie 291 147 zł; 3) nr 22/DF-VII/2020 z dnia 27 kwietnia 2020 r. na realizację wystawy pn. „Fotorelacje. Wojna 1920” na stulecie zwycięskiej bitwy warszawskiej 15 sierpnia 1920 roku w ramach Programu Wieloletniego Niepodległa na lata 2017-2022, dotację wykorzystano w kwocie 347 049 zł; 4) nr 129/DF-VII/2020 z dnia 25 sierpnia 2020 r. na organizację wystawy „Polska. Siła obrazu”, dotację wykorzystano w kwocie 300 000 zł; 5) nr 196/DF-VII/2020 z dnia 12 listopada 2020 r. na realizację działań online w ramach programu "Kultura Dostępna", dotację wykorzystano w kwocie 51 215 zł; 6) nr 111/DF-VII/2021 z dnia 17 maja 2021 r. na realizację wystawy „Artystka. Anna Bilińska. 1854-1893”, dotację wykorzystano

<sup>96</sup> 1) Przebudowa instalacji hydrantowej na terenie Zespołu Pałacowo Ogrodowego w Nieborowie - etap II; 2) Projekt budowlano-wykonawczy modernizacji instalacji elektrycznej w skrzydłach I i II Gmachu Głównego; 3) Projekt budowlano-wykonawczy modernizacji instalacji wodociągowej hydrantowej w Gmachu Głównym; 4) Projekt budowlano-wykonawczy modernizacji oświetlenia parku w Muzeum Rzeźby w Królikarni.

<sup>97</sup> 1) Modernizacja ogrodzenia Zespołu Pałacowo-Ogrodowego w Nieborowie; 2) Budowa Centrum Magazynowo-Konserwatorskiego Muzeum Narodowego w Warszawie.

<sup>98</sup> 1) Zakup rysunków Marca Chagalla, 2) Zakup obrazu "Wieloryb i Andromeda" autorstwa Stanisława Ignacego (Witkacego) Witkiewicza.

<sup>99</sup> 1) Dostosowanie Gmachu Głównego MNW do wymagań przepisów bezpieczeństwa pożarowego oraz modernizacja i rozbudowa systemów alarmowych SSWiN oraz zabezpieczeń technicznych CCTV i SSP w Gmachu Głównym - etap II.

<sup>100</sup> 1) Zakup muzealiów; 2) Zakup specjalistycznych szaf do magazynu Biblioteki MNW; 3) Zakup obrazów dla MNW; 4) Zakup dwóch obrazów tablicowych autorstwa Cosimo Rossellego; 5) Zakup eksponatów dla MNW; 6) Zakup muzealiów do zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie i jego Oddziałów.

<sup>101</sup> Zakup pastelu Stanisława Wyspiańskiego, Dziewczynka oparta o stół - portret Wandy Nowakówny dla Muzeum Narodowego w Warszawie.

- w kwocie 850 000 zł; 7) nr 92/DF-VII/2022 z dnia 9 marca 2022 r. na realizację wystawy „Witkacy. Sejsmograf epoki przyspieszenia”, dotację wykorzystano w kwocie 1 300 000 zł; 8) nr 214/DF-VII/2022 z dnia 12 maja 2022 r. na dofinansowanie realizacji wystawy „Przesilenie. Malarstwo Północy 1880-1919”, dotację wykorzystano w kwocie 1 637 000 zł;
- dwóch ze środków FPK na zadania Rozbudowa kolekcji sztuki współczesnej MNW, tj. umowy: 1) nr 08174/20/FPK/DIK z dnia 3.06.2020 r., dotację wykorzystano w kwocie 619 186 zł; 2) nr 06416/21/FPK/DIK z dnia 20.07.2021 r., dotację wykorzystano w kwocie 850 000 zł.

Stwierdzono nieterminowe przesłanie rozliczenia dotacji i nieterminowy zwrot dotacji do MKiDN, brak potwierdzenia poniesienia kosztów przez koordynatorów wystaw, nieterminowe płatności na rzecz kontrahentów zewnętrznych, brak zatwierdzenia kosztów przez osoby uprawnione w MNW, co szczegółowo opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 7443-7651)

4. Badaniem objęto próbę pięciu zamówień publicznych, z czego dwa udzielone w latach 2019-2020 i cztery w latach lat 2021-2022. Spośród zamówień z lat 2019-2020 zbadano zamówienie w trybie przetargu nieograniczonego na dostawy (o wartości 1 103,3 tys. zł brutto) i zamówienie w trybie zapytania o cenę (o wartości 211,4 tys. brutto) na podstawie przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych<sup>102</sup>. Badaniem zamówień z lat 2021-2022 objęto zamówienie na dostawy udzielone w trybie podstawowym z art. 275 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych<sup>103</sup> (o wartości 377, 6 tys. brutto) oraz dwa zamówienia udzielone z wolnej ręki na zakup usług na podstawie art. 214 ust. 1 pkt 2 i art. 214 ust. 1 pkt 4 (o łącznej wartości 16 057, 9 tys. zł brutto). Ponadto zbadano 11 zamówień na dostawy lub usługi z zakresu działalności kulturalnej (o łącznej wartości 890,0 tys. zł) udzielone w latach 2019-2022. Badane zamówienia zostały udzielone zgodnie z ww. przepisami dotyczącymi udzielania zamówień publicznych oraz regulacjami wewnętrznymi udzielania zamówień publicznych.

(akta kontroli str. 3837-4122, 7307, 9601-9628)

5. Prawidłowo wybrano wykonawców 6 zamówień o wartości nieprzekraczającej równowartości kwoty 30 tys. euro netto (zamówienia udzielone przed 1 stycznia 2021 r.) i wartości nieprzekraczającej kwoty 130 tys. zł netto (zamówienia udzielone od 1 stycznia 2021 r.). Badaniem objęto zamówienia udzielone w 2022 r. (jedno z dotacji celowej MKiDN na kwotę 61,5 tys. brutto oraz 5 (środki własne – 31,3 tys. zł).

(akta kontroli str. 3385-3397)

Stwierdzone  
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Muzeum złożyło do MKiDN informację o wykorzystaniu środków finansowych za 2022 r. w dniu 3 lutego 2023 r., tj. 2 dni po terminie określonym w umowie dotacji celowej.

Stanowiło to naruszenie § 6 umowy nr 124/DF-V/AC/2022 z 27 grudnia 2022 r. zawartej z Ministrem KiDN na zakup pastelu Stanisława Wyspiańskiego *Dziewczynka oparta o stół* – portret Wandy Nowakówny (kwota dotacji 4 440 000 zł), w którym termin przekazania informacji o wykorzystaniu środków finansowych za 2022 r. określony został do dnia 1 lutego 2023 r. Stwierdzono, że informacja - Załącznik nr 12 (Wydatki majątkowe cz. 2) został przekazany do MKiDN w dniu 3 lutego 2023 r.

Pani Elżbieta Firlej, Z-ca Głównego Księgowego wyjaśniła, że opóźnienie wynikało z błędu przy przesyłaniu plików sprawozdawczych (ok. 40 szt.), jeden załącznik pomimo wykazania go w treści wiadomości nie wczytał się, a właściwa wysyłka nastąpiła niezwłocznie po stwierdzeniu tego faktu. Ponadto wyjaśniła, że sprawozdanie zostało

<sup>102</sup> Dz. U. z 2019 r. poz. 1843, ze zm. Ustawa została uchylona z dniem 1 stycznia 2021 r. Dalej: upzp.

<sup>103</sup> Dz. U. z 2022 r. poz. 1710, ze zm. Dalej: nupzp.

sporządzone zgodnie z terminem, o czym świadczy data podpisu elektronicznego Głównego Księgowego oraz Dyrektora MNW z dnia 1 lutego 2023 r.

NIK zauważył, że sporządzenie w terminie rozliczenia dotacji nie zastępuje obowiązku złożenia tego rozliczenia do Ministerstwa w terminie określonym w umowie dotacji. Muzeum powinno weryfikować wysyłane dokumenty rozliczające dotacje oraz składać je zgodnie ze zobowiązaniem określonym w umowie dotacji.

(akta kontroli str. 7435-7442, 7443-7457)

2. Muzeum po terminie zwróciło niewykorzystane środki dotacji w przypadku trzech umów dotacji zawartych z Ministrem KiDN, tj.:

- środki dotacji w kwocie 18 791,73 zł na rachunek MKiDN zwrócono po terminie określonym § 9 ust. 3 umowy dotacji nr 60/DF-VI/AC/2022 z 30 maja 2022 r. na zakup obrazów, eksponatów, muzealiów oraz specjalistycznych szaf do magazynu Biblioteki MNW (łączna kwota dotacji na zadania 2 834 840 zł). Dotację należało zwrócić do 15 stycznia 2023 r., tj. 15 dni od daty zakończenia zadania – 31 grudnia 2022 r. Środki w kwocie 18 791,73 zł, w tym: w ramach zadania 4) kwotę 17 438,11 zł zwrócono w dniu 19 stycznia 2023 r. i w kwotę 393,54 zł w dniu 23 stycznia 2023 r. oraz w ramach zadania 6) kwotę 960,08 zł zwrócono w dniu 19 stycznia 2023 r.

Dyrektor MNW wyjaśnił, że opóźnienie w zwrocie środków dotacyjnych do MKiDN w wysokości 17 438,11 zł oraz 960,08 zł w dniu 19 stycznia 2023 r. było wynikiem spóźnionego zgłoszenia przez Dział Inwentarzy do Działu Księgowości potrzeby uzgodnień rozliczenia finansowego dotacji. W związku z przyjętymi zasadami pobierania kwot dotacji na wydatki majątkowe w wysokości planowanych płatności, w momencie uzyskania dokumentów finansowych, Dział Inwentarzy był przeświadczony, że środki zostały pobrane zgodnie z ponoszonymi faktycznie kosztami. Korekta rozliczenia (zwrot 393,54 zł) była natomiast spowodowana wykryciem błędu, uwzględniającego dokument nie podlegający rozliczeniu w ramach dotacji ze względu na zbyt wczesny termin płatności.

- w kwocie 1 351,57 zł na rachunek MKiDN w dniu 28 stycznia 2021 r., tj. 13 dni po terminie określonym w § 8 ust. 3 umowy dotacji nr 98/DF-VI/AC/2021 z dnia 28 października 2021 r. na zakup obrazu „Wieloryb i Andromeda” autorstwa Stanisława Ignacego (Witkacego) Witkiewicza oraz zakup rysunków Marca Chagalla (łączna kwota dotacji 21 240 000 zł). Dotację należało zwrócić do 15 dnia od zakończenia zadania – zakończenie zadania do dnia 31 grudnia 2021 r.

Dyrektor MNW wyjaśnił, że opóźnienie w zwrocie środków było wynikiem spóźnionego zgłoszenia przez Dział Inwentarzy potrzeby rozliczenia finansowego dotacji do Działu Księgowości.

Dodatkowo NIK zwraca uwagę, że po dokonaniu zwrotu niewykorzystanych środków na rachunek MKiDN w kwocie 686,41 zł w dniu 15 stycznia 2021 r., tj. w terminie określonym w § 9 ust. 3 umowy nr 196/DF-VII/2020 z dnia 12 listopada 2020 r. na realizację działań online w ramach programu „Kultura Dostępna” (kwota dotacji 52 000 zł), w dniu 1 marca 2021 r. zwrócono niewykorzystaną dotację w kwocie 98,20 zł (po korekcie).

Dyrektor MNW wyjaśnił, iż błąd został spowodowany utrudnieniami związanymi z trwającą epidemią Covid-19 oraz wobec spiętrzenia prac związanych ze sprawozdawczością i zamknięciem roku błąd wykryto z opóźnieniem. Środki zostały zwrócone do MKiDN natychmiast po odkryciu błędu.

Zdaniem NIK nieterminowe przekazywanie pomiędzy komórkami organizacyjnymi dowodów potrzebnych do rozliczenia dotacji nie zwalnia Muzeum z terminowego rozliczenia i zwrotu niewykorzystanych środków dotacji zgodnie z umową dotacji. W ocenie NIK świadczy to o niewystarczającym nadzorze Dyrektora MNW w komunikacji pomiędzy komórkami organizacyjnymi MNW.

(akta kontroli str. 7435-7442, 7458-7512, 7567-7591, 8487-8532)

3. Przy realizacji wystaw czasowych nie przestrzegano Regulaminu zarządzania projektami realizowanymi przez MNW w zakresie organizacji wystaw czasowych w zakresie zatwierdzania przez koordynatorów zawieranych z wykonawcami umów oraz ponoszonych przez Muzeum kosztów realizacji wystaw.

Było to niezgodne z przepisem w rozdziale IV pkt 3 Etap III. Realizacja projektu podpunkt 2 Regulaminu zarządzania projektami realizowanymi przez MNW w zakresie organizacji wystaw czasowych<sup>104</sup> określającym, że dokumenty związane z realizacją zleceń (wnioski, umowy i inne) każdorazowo muszą być zatwierdzone przez koordynatora (wystawy) jako zgodne z zaplanowanym budżetem i harmonogramem.

Stwierdzono, że umowy oraz dowody księgowe dotyczące kosztów związanych z realizacją wystaw nie zostały zatwierdzone przez powołanych przez Dyrektora MNW koordynatorów wystaw, tj.:

- 1) w ramach umowy dotacji nr 22/DF-VII/2020 z dnia 27 kwietnia 2020 r. na realizację zadania – Wystawa pn. „Fotorelacje. Wojna 1920” (kwota 350 000 zł) dowody księgowe i umowy dotyczące poniesienia kosztów związanych z ww. wystawą, tj. faktury VAT nr: 1535/B/2020 z dnia 18 czerwca 2020 r.; FA/4221/2020/PL z dnia 19 czerwca 2020 r.; umowa z dnia 3 czerwca 2020 r. (nr w Rejestrze Umów MNW<sup>105</sup> 10-ZOW-2020); F/000012/2020 z dnia 10 lipca 2020 r.; nr 074/08/2020 z dnia 21 sierpnia 2020 r.; umowa 21/PW/2020 z dnia 23 lipca 2020 r. z aneksem nr 1 (nr rej. MNW 12-PW-2020); nr 8/08/2020 z dnia 12 sierpnia 2020 r.; umowa wydawnicza z dnia 2 sierpnia 2020 r. (nr rej. MNW 120-P-2020); FV 365/MAG/2020 z dnia 23 grudnia 2020 r.; umowa dostawy z dnia 11 września 2020 r. (nr rej. MNW 237-P-2020);
- 2) w ramach umowy dotacji nr 129/DF-VII/2020 z dnia 25 sierpnia 2020 r., na realizację zadania – Organizacja wystawy „Polska. Siła obrazu” (dotacja w kwocie 350 000 zł), dowody księgowe i umowy dotyczące poniesienia kosztów związanych z ww. wystawą; Fa 32/09/2020 z dnia 11 września 2020 r.; umowa użyczenia z 30 stycznia 2020 r. (nr rej. MNW 4-ZOW-2020); Fa nr 106/2020 z dnia 11 września 2020 r.; umowa o dzieło z dnia 28 września 2020 r. (nr rej. MNW 152-P-2020); Fa 2/06/2020 z dnia 8 czerwca 2020 r.; Fa 15/09/2020 z dnia 23 września 2020 r.; Fa F/000188/20 z dnia 12 sierpnia 2020; umowa o dzieło z dnia 4 sierpnia 2020 r.;
- 3) w ramach umowy dotacji nr 214/DF-VII/2022 z dnia 12 maja 2022 r. na realizację zadania – dofinansowanie realizacji wystawy „Przesilenie. Malarstwo Północy 1880-1910” (kwota dotacji 1 637 000 zł) dowody księgowe i umowy dotyczące poniesienia kosztów związanych z ww. wystawą; Fa 08/10/2022 z dnia 20 października 2022 r.; umowa o dzieło z dnia 17 października 2022 r. (nr rej. MNW 107-ZOW-2022); Fa 2/11/2022 z dnia 3 listopada 2022 r.; Fa FVS/2/11/2022 z dnia 16 listopada 2022 r.; umowa o dzieło z 5 października 2022 r. (nr rej. MNW 105-ZOW-2022); Fa 20/09/2022 z dnia 12 września 2022 r.; umowa z dnia 22 czerwca 2022 r. (nr rej. MNW 16-PW-2022); Fa nr FBADS-476-102313133 z dnia 5 grudnia 2022 r.;
- 4) w ramach umowy dotacji nr 111/DF-VII/2021 z dnia 17 maja 2021 r. na realizację zadania – Realizacja wystawy „Artystka. Anna Bilińska 1854-1893” (kwota 850 000 zł) dowody księgowe i umowy dotyczące poniesienia kosztów związanych z ww. wystawą; Fa nr 79/2021 z dnia 8 listopada 2021 r.; Fa nr 80/2021 z dn. 8 listopada 2021 r., umowa z dnia 19.05.2021 r. (nr rej. MNW 37-ZOW-2021) z aneksem z dnia 21 czerwca 2021 r.; Fa Vat FS 205/06/2021 z dnia 17 czerwca 2021 r.; Fa nr 3/06/2021 z dnia 28 czerwca 2021 r., umowa wydawnicza z 13 maja 2021 r. (nr rej. MNW 57-ZOW-2021);
- 5) w ramach umowy dotacji nr 92/DF-VII/2022 z dnia 9 marca 2022 r. na realizację zadania – realizacja wystawy „Witkacy. Seismograf epoki przyśpieszenia” (kwota dotacji 1 300 000 zł) dowody księgowe dotyczące poniesienia kosztów związanych z ww. wystawą; Fa FV/05/10/2022 z dnia 26 października 2022 r.; Fa 11/07/2022

<sup>104</sup> Stanowiącym załącznik do zarządzenia nr 33 Dyrektora MNW z dnia 29 listopada 2018 r. w sprawie zarządzania projektami realizowanymi przez MNW w zakresie organizacji wystaw czasowych

<sup>105</sup> Dalej: nr rej. MNW.

z dnia 14 lipca 2022 r., umowa wydawnicza nr 35/PW/2022 z 1 czerwca 2022 r. (nr rej. MNW 9-PW-2022); Fa nr 1090815 z dnia 30 września 2022 r., umowa nr 20124759 z dnia 16 września 2022 r. (nr rej. MNW 275-P-2022); Fa 9/06/2022 z dnia 14 lipca 2022 r.

Dyrektor MNW wyjaśnił, że na fakturach znajduje się pieczęć wystawy, co jest formą zatwierdzenia przez koordynatora wystawy. Ponadto wskazał, że umowy o dzieło zawarte w 2020 r. nie posiadają fizycznego potwierdzenia koordynatora wystawy, w związku z tym, iż w latach 2020-2021 był to czas epidemii Covid-19, co wiązało się z rotacyjnym charakterem pracy, unikaniem bezpośrednich kontaktów i utrudniało fizyczne potwierdzanie dokumentów.

NIK nie podziela stanowiska Dyrektora MNW w zakresie zatwierdzania przez koordynatorów dokumentów z zastosowaniem jedynie pieczęć dotyczącej wystawy (bez podpisu koordynatora wystawy). Zdaniem NIK ponoszone przez Muzeum koszty i zaciągane zobowiązania powinny być zatwierdzane zgodnie z obowiązującymi w Muzeum regulacjami.

(akta kontroli str. 8357-9045, 9046-9055)

4. Muzeum nie opatrzyło dowodów księgowych klauzulą o płatności ze środków dotacji wymaganą w umowach dotacji udzielonych Muzeum przez Ministra KiDN, co było działaniem nierzetelnym oraz naruszało postanowienia umów dotacji.

Dotyczyło to:

- 1) faktury nr 29/21 z dnia 9 grudnia 2021 r., która nie zawierała wymaganej w § 4 ust. 1 ww. klauzuli w ramach umowy dotacji nr 97/DF-V/AC/2021 z dnia 28 października 2021 r. m.in. na budowę Centrum Magazynowo – Konserwatorskiego (kwota dotacji na zadanie 8 000 000 zł);
- 2) faktury nr 2/06/2020 z 8 czerwca 2020 r. – która nie zawierała wymaganej klauzuli w § 4 ust. 1 umowy dotacji nr 129/DF-VII/2020 z dnia 25 sierpnia 2020 r. na realizację zadania – Organizacja wystawy „Polska. Siła obrazu” (dotacja w kwocie 350 000 zł);
- 3) rachunku z 14 października 2020 r. do umowy sprzedaży nr 163-P-2020 z dnia 14 października 2020 r.; Fa FV2/10/2020 z dnia 27 października 2020 r.; rachunku do umowy sprzedaży nr 135-P-2020 z dnia 24 września 2020 r.; dwóch rachunków do umowy sprzedaży nr 121-P-2020 z dnia 16 września 2020 r. – które nie zawierały wymaganej klauzuli w § 7 ust. 1 umowy dotacji 08174/20/FPK/DIK z dnia 3 czerwca 2020 r. na rozbudowę kolekcji sztuki współczesnej MNW (kwota dotacji 620 000 zł);
- 4) rachunku do umowy sprzedaży nr 144-P-2021 z dnia 23 września 2021 r.; Fa Vat marża nr 31 z dnia 3 listopada 2021 r., Fa Vat marża FM/03/10/2021 z dnia 28 października 2021 r.; rachunku do umowy sprzedaży nr 194-P-2021 z dnia 15 listopada 2021 r. – które nie zawierały klauzuli wymaganej w § 7 umowy dotacji nr 06416/21/FPK/DIK z dnia 20 lipca 2021 r. na rozbudowę kolekcji sztuki współczesnej MNW (kwota dotacji 850 000 zł);
- 5) faktury nr 80/2021 z dnia 16 grudnia 2021 r. – która nie zawiera klauzuli wymaganej w § 7 ust. 1 umowy dotacji nr 15355/21/FPK/DEK z dnia 23 września 2021 r. na zwiększenie dostępności Muzeum Narodowego w Warszawie dla osób niepełnosprawnych (kwota dotacji 450 000 zł).

Dyrektor MNW wyjaśnił, że brak ww. klauzuli w dowodach księgowych jest oczywistą pomyłką, która nie powinna mieć miejsca.

(akta kontroli str. 7437-7651, 8439-9055)

5. Zawarte przez MNW umowy nie zawierały potwierdzenia zarejestrowania w Rejestrze Umów MNW.

Umowa wydawnicza nr 21/PW/2020 z dnia 23 lipca 2020 r.; umowa o dzieło z dnia 4 sierpnia 2020 r. zawarta z AVIP A.B. oraz umowy sprzedaży z dnia 27 września 2021 r., 3 listopada 2021 r. i 15 listopada 2021 r. nie zostały zarejestrowane w Rejestrze Umów MNW. Było to niezgodne z § 5 zarządzenia nr 18 Dyrektora MNW z dnia 9 lipca 2007 r. w sprawie: wprowadzenia obowiązku rejestrowania umów związanych z obciążeniem

finansowym po stronie Muzeum (z wyłączeniem umów rejestrowanych przez Dział Spraw Pracowniczych).

Dyrektor MNW wyjaśnił, że brak pieczętki potwierdzającej zarejestrowanie umowy w rejestrze MNW wynika z błędu ludzkiego, niezamierzonego i nie powinno mieć miejsca.

(akta kontroli str. 7440-7651, 8357-9055)

6. Dowody zakupu nie zawierały zatwierdzenia do wypłaty przez Głównego Księgowego oraz Dyrektora MNW wymaganych w Instrukcji Obiegu Dokumentów MNW, tj.:
  - 1) faktura zakupu FV/05/10/2022 z dnia 26 października 2022 r. nie zawierała zatwierdzenia do wypłaty przez Głównego Księgowego oraz Dyrektora MNW. Faktura została rozliczona w ramach umowy dotacji nr 92/DF-VII/2022 z dnia 9 marca 2022 r. na realizację zadania – realizacja wystawy „Witkacy. Sejsmograf epoki przyspieszenia” (kwota dotacji 1 300 000 zł);
  - 2) faktura nr 2021.365.1 z dnia 31 grudnia 2021 r. nie zawiera informacji o sprawdzeniu pod względem formalno-rachunkowym, daty i podpisu osoby odpowiedzialnej za to sprawdzenie oraz wpisanej kwoty zatwierdzonej do wypłaty przez Głównego Księgowego i Dyrektora MNW. Ponadto faktura nr 111483484 z dnia 22 grudnia 2021 r. nie zawiera informacji o sprawdzeniu pod względem merytorycznym, daty i podpisu osoby odpowiedzialnej za to sprawdzenie oraz wpisanej kwoty w klauzuli informującej o płatności ze środków finansowych MKiDN (w opisie merytorycznym faktury). Powyższe dowody zostały rozliczone w ramach umowy nr 15355/21/FPK/DEK z dnia 23 września 2021 r. na zwiększenie dostępności Muzeum Narodowego w Warszawie dla osób niepełnosprawnych (kwota dotacji 450 000 zł).

Naruszało to przepisy pkt IV. Kontrola dokumentów *Akceptowanie do wypłaty i zatwierdzanie dowodów księgowych* Instrukcji Obiegu Dokumentów MNW stanowiącej załącznik do zarządzenia nr 6 Dyrektora MNW z dnia 7 maja 2012 r. w sprawie zasad sporządzania, obiegu i kontroli oraz przechowywania i zabezpieczania dowodów księgowych i ksiąg rachunkowych, które stanowią, że w Muzeum dyspozycję wypłaty akceptują dwie osoby – Dyrektor lub Zastępca Dyrektora z Głównym Księgowym. Ponadto fakt dokonania akceptacji powinien być potwierdzony ich podpisami.

Dyrektor MNW wyjaśnił, że brak odpowiednich podpisów na ww. dokumentach jest oczywistym niedopatrzaniem, które nie powinno mieć miejsca.

(akta kontroli str. 9045--9055)

7. Muzeum nieterminowo regulowało należności na rzecz kontrahentów zewnętrznych wynikające z dowodów zakupu:
  - 1) faktury zostały opłacone po terminie: Fa FV 3/2019 z dnia 1 lipca 2019 r. (termin płatności 31 lipca 2019 r. - przelew 6 sierpnia 2019 r.); Fa 1/05/2019 z dnia 23 maja 2019 r. (termin płatności 6 czerwca 2019 r. - przelew 5 lipca 2019 r.); Fa Vat BM FV z dnia 28 czerwca 2019 r. (termin płatności 12 lipca 2019 r. - przelew 05 września 2019 r.) – rozliczone w ramach umowy dotacji nr 145/DF-I/2019 z dnia 26 czerwca 2019 r. na realizację wystawy „Zamoyski ocalony. Prezentacja kolekcji zakupionej do zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie wraz z pokazem konserwatorskim” (kwota dotacji 300 000 zł);
  - 2) faktury Fa nr 9/06/2022 z dnia 30 czerwca 2022 r. została opłacona po terminie (termin płatności 14 lipca 2022 r. - przelew 29 lipca 2022 r.) rozliczona w ramach umowy dotacji nr 92/DF-VII/2022 z dnia 9 marca 2022 r. na realizację zadania – realizacja wystawy „Witkacy. Sejsmograf epoki przyspieszenia” (kwota dotacji 1 300 000 zł);
  - 3) faktura Vat marża FM/03/10/2021 z dnia 28 października 2021 r. została opłacona po terminie (termin płatności 11 listopada 2021 r. - przelew 23 listopada 2021 r.) rozliczona w ramach umowy dotacji nr 06416/21/FPK/DIK z dnia 20 lipca 2021 r. na rozbudowę kolekcji sztuki współczesnej MNW (kwota dotacji 850 000 zł).

Muzeum nie zostało obciążone odsetkami z tytułu nieterminowej płatności.



Dyrektor MNW wyjaśnił, że nieterminowe płatności prawdopodobnie wynikają z niedopatrzenia oraz poinformował, że usprawniono proces płatności, aby faktury były płacone zgodnie z zawartymi umowami. Ponadto Dyrektor MNW wyjaśnił, że w przypadku części dowodów osoby odpowiedzialne za dokonywanie płatności już nie pracują oraz nastąpiła zmiana na stanowisku Głównego księgowego.

Zdaniem NIK Dyrektor powinien należycie nadzorować wypełnianie obowiązków wynikających z zaciągniętych przez MNW zobowiązań wobec kontrahentów zewnętrznych.

(akta kontroli str. 8595-9055)

8. W Muzeum nie sporządzono umów z wybranym wykonawcą zamówienia publicznego z zakresu działalności kulturalnej na zakup zbiorów muzealnych, w trakcie dokonywania zakupów.

Do wniosków nr 10K z dnia 11 kwietnia 2022 r. na zakup obrazu Piotra Potworowskiego pt. "Niebieskie wnętrza" w dniu 12 kwietnia 2022 r. w kwocie 255.500 zł brutto oraz do wniosku nr 16K z dnia 23 listopada 2021 r. na zakup pastelu "Wieloryb i Andromeda" z cyklu "Kompozycje astronomiczne" autorstwa Stanisława Ignacego (Witkacego) Witkiewicza w kwocie 840 000 zł brutto nie sporządzono umów zakupu z wykonawcą, tj. Domem Aukcyjnym DESA S.A. w Warszawie.

Stanowiło to naruszenie § 9 pkt 1 Regulaminu udzielania zamówień publicznych, na dostawy lub usługi z zakresu działalności kulturalnej o wartościach równych lub wyższych od 130 000 zł, a niższych od wartości progów unijnych określonych w art. 3 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych, stanowiącym załącznik nr 1 do zarządzenia nr 13/2021 Dyrektora MNW z dnia 23 lutego 2021 r., który stanowi, że udzielenie zamówienia wymaga zawarcia pisemnej umowy z wykonawcą.

Dyrektor MNW wyjaśnił, że umowy zostały zagubione i pomimo starań pracowników Działu Inwentarzy nie udało się ich odnaleźć. W trakcie kontroli Dyrektor Muzeum skierował do DESA S.A. pismo z prośbą o podpisanie stosownych umów. W dniu 7 sierpnia 2023 r. Dyrektor Muzeum podpisał umowy z DESA S.A.

Zdaniem NIK powyższe działania Dyrektora nie potwierdzają faktu zagubienia umów, natomiast wskazują na niesporządzenie umów z DESA S.A. w trakcie dokonywania ww. zakupów.

(akta kontroli str. 5399-5415, 7307)

#### OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą w wydatkowaniu przez Muzeum środków dotacji podmiotowej nie stwierdzono nieprawidłowości. Dotacje celowe udzielone przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz środki własne MNW na zadania inwestycyjne i zadania bieżące dotyczące realizacji programów i zadań wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem.

Stwierdzono jednak nieprawidłowości dotyczące nieterminowego zwrotu niewykorzystanej części dotacji do Ministerstwa, nieprzestrzegania wewnętrznych uregulowań dotyczących zarządzania projektami w zakresie organizacji wystaw czasowych, dokumentowania wydatków niezgodnie z instrukcją obiegu dokumentów MNW oraz nieterminowych płatności za wykonane dostawy i usługi na rzecz kontrahentów zewnętrznych.

## IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

#### Wnioski

1. Podjęcie działań w celu zapewnienia zgodności obowiązującego Regulaminu organizacyjnego ze Statutem Muzeum.
2. Zapewnienie terminowego składania do Ministerstwa informacji o planach wdrażania Programu działania MNW na pięcioletnią kadencję w latach 2020-2025 oraz sprawozdań z jego realizacji.

3. Zwiększenie nadzoru nad działaniem Kolegium Kuratorów w zakresie realizacji jego zadań statutowych.
4. Przeprowadzanie kontroli zgodności wpisów dokumentacji ewidencyjnej ze stanem faktycznym zbiorów muzealnych (skontrum) z zachowaniem terminów określonych w przepisach dotyczących zakresu, form i sposobu ewidencjonowania zabytków w muzeach.
5. Podjęcie skutecznych działań w celu odnalezienia zbiorów stanowiących braki w skontrach.
6. Podjęcie działań w celu aktualizacji regulacji dotyczącej ewidencjonowania zbiorów w MNW i Oddziałach, w zakresie ewidencji cyfrowej w systemie MUZA, prowadzenia ksiąg inwentarzowych, w tym opracowania procedury określającej zasady i termin na odnajdywanie braków w skontrach oraz zawiadamiania organów ścigania, instytucji i organizatora Muzeum.
7. Zaktualizowanie Planu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych Gmachu Głównego MNW.
8. Opracowanie Instrukcji w zakresie przygotowania i zasad ewakuacji zbiorów MNW i Oddziałów zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz dokonywanie jej okresowej aktualizacji.
9. Zaktualizowanie Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego dla Gmachu Głównego MNW i Kamienicy Krystalla oraz opracowanie Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego dla Magazynu w Tarczynie.
10. Zintensyfikowanie działań w celu pozyskania powierzchni magazynowej dla zbiorów przechowywanych w Magazynie w Tarczynie oraz zapewnienie odpowiednich warunków ich przechowywania.
11. Podjęcie działań w celu dostosowania Planu ochrony muzeum – Gmachu Głównego MNW do wymagań określonych w przepisach prawa.
12. Zapewnienie użytkownika w MNW służbowych kart płatniczych zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz zwrot na rachunek bankowy MNW niezwiązanych z działalnością statutową Muzeum wydatków charakterze osobistym w łącznej kwocie 12,3 tys. zł, dokonanych przez Dyrektora MNW za pomocą służbowej karty płatniczej.
13. Dokonywanie zwrotu niewykorzystanych środków dotacji zgodnie z umowami dotacji.
14. Przestrzeganie wewnętrznych procedur zarządzania projektami w MNW w zakresie organizacji wystaw czasowych oraz zatwierdzanie dokumentów związanych z realizacją wydatków przez koordynatorów wystaw oraz terminowe regulowanie zobowiązań wobec kontrahentów zewnętrznych.
15. Prowadzenie książki obiektu budowlanego zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa.
16. Rejestrowanie umów cywilnoprawnych zgodnie z regulacjami wewnętrznymi MNW.

## V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia  
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek  
poinformowania  
NIK o sposobie  
wykorzystania uwag  
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ust. 1 i 2 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 25 sierpnia 2023 r.

Kontrolerzy  
Tomasz Tokajuk  
Doradca ekonomiczny

/-/

.....  
*podpis*

Aleksandra Górską  
Specjalista k.p.

/-/

.....  
*podpis*

Monika Łukaszewicz  
Specjalista k.p.

/-/

.....  
*podpis*

Mateusz Seroka  
Starszy inspektor k.p.

/-/

.....  
*podpis*

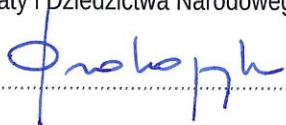
Najwyższa Izba Kontroli  
Departament Nauki, Oświaty  
i Dziedzictwa Narodowego  
Dyrektor  
Piotr Prokopczyk

/-/

.....  
*podpis*

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym dokonał:

Piotr Prokopczyk, Dyrektor Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego

  
.....

